សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Économiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០២០ ដល់ថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២០

រៀបរៀងដោយៈ

និស្សិតឈ្មោះ លោក **រិន ទិរៈ**

កញ្ញា **តាន់ គឹមហួយ**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំៈ

កេខ សុម៉ារិទ្ធ

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២០

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៦

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២០

អារម្ភកថា

ការសិក្សារយៈពេល៤ឆ្នាំ សម្រាប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ នៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច គឺជាពេលវេលាដ៏ឧត្តុងឧត្តមបំផុតសម្រាប់និស្សិតទាំងអស់ក្នុងជំនាន់ទី២០ ជាពិសេសសម្រាប់រូប ខ្ញុំបាទ **រិន ថិរៈ** និងនាងខ្ញុំ **តាន់ គឹមហួយ**។ ការដែលបានក្លាយខ្លួនជានិស្សិតនៅសាកលវិទ្យាល័យនេះ គឺជាមហាកិត្តិយសសម្រាប់ខ្ញុំទាំងពីរ ប៉ុន្តែអ្វីដែលកាន់តែពិសេស និងអស្ចារ្យទៅទៀតនោះគឺ សាកលវិទ្យាល័យបានផ្តល់ឱកាសដល់យើងខ្ញុំ សរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនេះ។ បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សា និងមានការលើកទឹកចិត្តពី សំណាក់សាស្ត្រាចារ្យផងនោះ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ក៏បានមូលមតិគ្នា ជ្រើសរើសនូវ ប្រធានបទ "**ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន**"។

ចម្ងល់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវ និងនីតិវិធីអនុវត្តចំពោះអនីតិជននៅពេល បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត គឺជាកត្តាជម្រុញអោយកើតមាននូវការស្រាវជ្រាវ និងសរសេរឡើងនូវ ប្រធានបទនេះ ពីព្រោះថាអនីតិជនគឺជាជនដែលងាយរងគ្រោះបំផុតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយសារតែមូលហេតុនៃអាយុ ក៏ដូចជាចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ឆ្លងកាត់ក្នុងជីវិតរបស់ពួកគេមានតិចតួច ហើយនាំឲ្យបុគ្គលនេះមានគំនិតគិតខ្លីឆេវឆាវ ឬក៏ធ្វើការសម្រេចចិត្តដោយគ្មានហេតុផលច្បាស់លាស់ ហើយមួយវិញទៀត អនីតិជន គឺជាជនដែលត្រូវទទួលបានការគាំពារ និងយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់បំផុតពីសំណាក់សង្គម ដើម្បីអោយពួកគេធ្វើការកែតម្រូវនូវកំហុស ប៉ុន្តែយើងឃើញថាពេលខ្លះអនីតិជនបានប្រព្រឹត្តកំហុស តែពួកគេនៅតែអាចមានសិទ្ធិទទួលបានឱកាសក្នុងការកសាងខ្លួនវិញដោយពួកគេអាចទទួលបាននូវការលើកលែងទោស ឬសម្រាលទោសឲ្យនៅតិចបំផុត។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយមានករណីខ្លះទៀតអនីតិជនបែរជាទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌធ្ងន់ធ្ងរទៅវិញ។ ដូច្នេះហើយនេះជាមូលហេតុដែលនាំឱ្យយើងខ្ញុំទាំងពីរ មានចំណាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើប្រធានបទនេះឱ្យបាន ស៊ីជម្រៅទៅលើផ្នែកសំខាន់ៗជាច្រើនដែលពាក់ព័ន្ធ ដូចជាច្បាប់ទាំងឡាយដែលត្រូវបាន យកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជន។

ក្នុងរយៈពេលកន្លងមកខ្ញុំបាទ និងនាងខ្ញុំ បានខិតខំស្រាវជ្រាវនូវរាល់ឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធ យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ អស់ពីកម្លាំងកាយចិត្តក្នុងគោលបំណងអោយសារណានេះមានខ្លឹមសារល្អ ក្រោមការជួយ ជ្រោមជ្រែង និងផ្តល់យោបល់ពី លោកសាស្ត្រាចារ្យ **គេខ សុម៉ារិទ្ធ** ទើបសារណា នេះបានបញ្ចប់ដោយ ជោគជ័យ។

ជាចុងក្រោយ ក្នុងនាមយើងខ្ញុំជាអ្នករៀបរៀងសារណានេះ យើងខ្ញុំជឿជាក់ថាចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ទាំងឡាយដែលទទួលបានពីការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ នឹងក្លាយជាប្រយោជន៍ សម្រាប់ខ្លួនឯងព្រមទាំងសង្គមជាតិជាក់ជាពុំខាន។ លើសពីនេះទៅទៀត ស្នាដៃសារណានេះនឹងក្លាយជាឯកសារមួយ សម្រាប់សិស្ស និស្សិត និងប្អូនៗជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រទុកជាពុទ្ធិ សម្រាប់ជំនួយស្មារតីក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្តបាន។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ក្នុងនាមយើងខ្ញុំជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២០ ក្រុម L4A2 នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៦-២០២០។

យើងខ្ញុំសូមគោរពប្រតិបត្តិលំឱនកាយវាចាចិត្តដើម្បីសម្តែងនូវភាពកតញ្ញូតាធម៌៖

ពីខ្ញុំបាទឈ្មោះ **រិន ទិរៈ** សូមឱនកាយថ្វាយបង្គំ និងសម្តែងនូវកតញ្ញូតាធម៌ចំពោះលោកឪពុកឈ្មោះ **ឌុក សារិន** និង អ្នកម្តាយឈ្មោះ **ពុធ សុខារ៉េន** អ្នកដែលមានគុណទាំងទ្វេរកអ្វីមកប្រៀបផ្ទឹមពុំបាន ដែលលោកទាំងទ្វេបានខិតខំចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាតាំងពីតូច រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។ ជាពិសេសលោកទាំងពីរបានខិតខំប្រឹងប្រែងអស់ពីកម្លាំងកាយ កម្លាំងចិត្ត ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ដើម្បីឲ្យខ្ញុំបាទ បានសិក្សារៀនសូត្រ ចាប់តាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា រហូតមកដល់ថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះទៀត។ គុណូបការៈលោកអ្នកដ៏មានគុណទាំងពីរពិតជាមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន។ កូនសូមគោរពថ្លែងអំណរគុណ ចំពោះលោកទាំងពីរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតដែលរកអ្វីក្នុងលោកនេះមកប្រៀបផ្ទឹមបានឡើយ។

នាងខ្ញុំឈ្មោះ **តាន់ គឹមហួយ** ជាកូនសូមគោរពប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកតញ្ញូតាធម៌ ចំពោះលោកឪពុកឈ្មោះ **តាន់ ថៃសាត** និងអ្នកម្តាយឈ្មោះ **អ៊ុំ ស៊ីវ** លោកទាំងទ្វេបានផ្តល់កំណើតដល់រូបកូន។ លោកទាំងទ្វេជាអ្នកមានគុណយ៉ាងច្រើនលើសលប់ គ្មានអ្វីប្រៀបបានមកលើរូបកូន ព្រមទាំងបានខិតខំយកចិត្តទុកដាក់ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាផ្តល់ដំបូន្មាន ផ្តល់ភាពកក់ក្តៅជំរះរាល់ការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាងជាពិសេសទំនុកបម្រុងឲ្យខ្ញុំបានសិក្សារៀនសូត្រតាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា រហូតដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។

ឯកឧត្តម **លុយ ចណ្ណា** សាកលវិទ្យាធិការ ព្រមទាំងសាកលវិទ្យាធិការង ព្រឹទ្ធបុរស ព្រឹទ្ធបុរសរង និងសាស្ត្រាចារ្យគ្រប់រូប ដែលបានចំណាយកម្លាំងកាយ កម្លាំងចិត្តក្នុងការយកចិត្តទុកដាក់ និងបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់ចំណេះដឹង ព្រមជាមួយនូវបទពិសោធន៍ល្អៗ ដល់រូបយើងខ្ញុំទាំងពីរទទួលបាននូវឱកាសក្នុងការធ្វើសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា។

ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ **គេង សុម៉ារិទ្ធ** ដែលបានចំណាយកម្លាំងកាយចិត្ត និងពេលវេលាដ៏មានតម្លៃរបស់លោកក្នុងការណែនាំផ្តល់នូវគំនិតយោបល់ ដំបូន្មាន វិធីសាស្ត្រល្អៗដែលពាក់ព័ន្ធនិងប្រធានបទ និងកែលម្អរទៅលើចំណុចខ្វះខាតរបស់យើងខ្ញុំទាំងពីរ តាំងពីដើមរហូតដល់យើងខ្ញុំទាំងពីរបានចងក្រងស្នាដៃដែលជាសារណានេះឡើងបាន។ ហើយស្នាដៃដែលកើតឡើងពីការខិតខំស្រាវជ្រាវមួយនេះពិតជាមិនមានអត្ថិភាពឡើយប្រសិនបើគ្មានការជួយជ្រោមជ្រែង និង ការណែនាំពីសំណាក់សាស្ត្រាចារ្យ។

ជាចុងបញ្ចប់ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់សូមថ្លែងអំណរគុណ និងដឹងគុណម្តងទៀតដល់អ្នកមានគុណដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ សូមបានប្រកបតែនឹងពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

១. សញ្ញាណគតិយុត្តទូទៅ ២

១.១. ប្រវត្តិនៃលិខិតបទដ្ឋានអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន ២

១.២. ប្រវត្តិនៃលិខិតបទដ្ឋានជាតិពាក់ព័ន្ធការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន ៣

២. ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ៣

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

៤. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៤

ជំពូកទី១

លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

១. លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ៥

១.១. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងធាតុផ្សំនៃបទល្មើស ៥

១.១.១. ធាតុនីត្យានុកូល ឬធាតុច្បាប់ ៥

១.១.២. ធាតុសត្យានុម័ត ឬធាតុសម្ភារៈ ៦

១.១.៣. ធាតុអត្តនោម័ត ឬធាតុចិត្តសាស្ត្រ ៧

១.២. លក្ខខណ្ឌអាយុនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន ៧

១.២.១. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៤ឆ្នាំ ៨

១.២.២. អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំ ៩

២. កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជន ៩

២.១. កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ១០

២.២. បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតជន ១១

ជំពូកទី២
នីតិវិធីនៃចំណាត់ការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអនីតិជន

១. នីតិវិធីនៃការស៊ើបអង្កេត និងចំណាត់ការសំណុំរឿង ១៣
១.១. ការស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ១៣
១.១.១. ការចាប់ខ្លួនអនីតិជន ១៤
១.១.២. ការឆែកឆេរ ១៥
១.១.៣. ការឃាត់ខ្លួន ១៥
១.១.៤. ការស្តាប់ចម្លើយ ១៦
១.២. ចំណាត់ការសំណុំរឿងដោយអយ្យការ ១៧
២. នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរ ១៨
២.១. ការស៊ើបសួរធ្វើឡើងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ ១៨
២.១.១. លក្ខខណ្ឌ និងមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ២០
២.១.២. ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ២១
៣. ការជំនុំជម្រះ ២២

ជំពូកទី៣
វិធាននៃនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជនក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ

១.ទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ ២៦
១.១. ទោសដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះអនីតិជន ២៦
១.២. ស្ថានសម្រាលទោសចំពោះអនីតិជន ៣០
២. វិធានការបង្វែរ ៣២
២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការបង្វែរ ៣២
២.២. ការអនុវត្តនូវផែនការបង្វែរ ៣៣
៣. ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ៣៥
៣.១. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងបុគ្គល ៣៥
៣.២. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងគំនិត មាយាទ និងការទទួលរងទោស ៣៥

៣.៣. អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលផ្ដល់ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ៣៥

ជំពូកទី៤

ការប្រកាសទោស និងការអនុវត្តទោសចំពោះអនីតិជន

១. របបនៃការប្រកាសទោស ៣៨

១.១. ការប្រកាសមូលទោស ៣៨

១.២. ការប្រកាសទោសបន្ថែម ៤២

១.៣. ការប្រកាសទោសជំនួស ៤៣

១.៣.១. ការប្រកាសទោសការងារសេវាសហគមន៍ ៤៣

១.៣.២. ការប្រកាសទោសស្ដីបន្ទោស... ៤៤

១.៤. ការប្រកាសទោសព្យួរទោសសាកល្បង... ៤៤

២. ការអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា.. ៤៦

២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន.. ៤៦

២.២. សិទ្ធិរបស់អនីតិជនក្នុងអំឡុងពេលអនុវត្តទោស ៤៧

៣. ការអនុវត្តទោសពិន័យចំពោះអនីតិជន(ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី) ៤៨

៣.១. លក្ខខណ្ឌនៃការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត.. ៤៩

៣.២. បុគ្គលដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ... ៥០

៣.២.១. កាតព្វកិច្ចរបស់តតិយជន...៥១

៣.២.២. ការទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព ៥១

ជំពូកទី៥

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន..៥៣

អនុសាសន៍.. ៥៥

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

ប្រទេសជាច្រើននៅលើពិភពលោក តែងប្រកាន់យករបបដឹកនាំមិនដូចគ្នាទាំងអស់ទេប្រទេសខ្លះប្រកាន់យករបបដឹកនាំបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងប្រទេសខ្លះទៀតប្រកាន់យករបបដឹកនាំបែបកុម្មុយនីស្ត តែទោះជាយ៉ាងណាគេតែងតែបង្កើតច្បាប់សម្រាប់គ្រប់គ្រងប្រទេសជាតិ ជាការធានាដល់ការការពារសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ អសន្តិសុខ ឬការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដែលច្បាប់បានផ្តល់ឱ្យខ្លួនហួសពីដែនកំណត់ និងបង្ការនូវរាល់បទល្មើសនានា។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បទល្មើសនៅតែកើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់ក្រោមរូបភាព និងលក្ខណៈផ្សេងៗពីគ្នា។ ទើបបានជាប្រទេសមួយចំនួន បានបង្កើតឱ្យមានវិធាននៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើមួយចំនួនមិនថាជាប្រជាពលរដ្ឋខ្លួន ឬជនបរទេសឡើយ ឲ្យតែប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយដែលបានប៉ះពាល់ដល់សង្គម ឬប្រទេសជាតិរបស់គេត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើល្មើសរបស់ខ្លួននោះ ហើយក៏មានទណ្ឌកម្មជាច្រើនដើម្បីយកមកអនុវត្តចំពោះបុគ្គលទាំងនោះដែរមានដូចជា៖ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ការទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី ចំពោះជនរងគ្រោះ ឬរដ្ឋ។

ចំណែកឯព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏មិនខុសពីប្រទេសទាំងនោះដែរ ដែលជាប្រទេសមួយប្រកាន់នូវរបបប្រជាធិបតេយ្យ។ ដោយមានបង្កើតច្បាប់ដើម្បីគ្រប់គ្រងប្រទេសអោយមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងបង្ការនូវបទល្មើសនានា ដោយពេលមានបទល្មើសមួយបានកើតឡើង ត្រូវតែមាននូវបុគ្គលទទួលខុសត្រូវចំពោះបទល្មើសទាំងនោះ។ បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសអាចជារូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល។ ដែលរូបវន្តបុគ្គលត្រូវបានបែងចែកជាពីរ គឺនីតិជន និងអនីតិជន។ នីតិជន ដំដៅដល់ជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៨ឆ្នាំឡើងទៅ ចំណែកអនីតិជនវិញ គឺសំដៅដល់ជនដែលមានអាយុតិចជាង១៨ឆ្នាំ គិតពីពេលដែលអនីតិជននោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ហើយជាពិសេសនៅពេលដែលមានបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយកើតឡើង គឺតម្រូវឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ឬសំណងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះជនរងគ្រោះ ឬការដាក់ទណ្ឌកម្មផ្សេងទៀតតាមរយៈការដាក់ពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា ដើម្បីយកបុគ្គលនោះមកធ្វើការណែនាំ ឲ្យដឹងពីកំហុសរបស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីការអនុវត្តទោសរួចហើយបញ្ជូនជនទាំងនោះទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ ដើម្បីធ្វើជាពលរដ្ឋល្អដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់សង្គម គ្រួសារ និងមិត្តភក្តិជាដើម។ ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំឡើងទៅក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ ប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនតម្រូវ ដោយផ្អែកទៅលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា២០០៩។ ហើយបើយើងក្រឡេកទៅមើលច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនឆ្នាំ២០១៦ តម្រូវឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួន ជម្រុញឲ្យមានការស្រុះស្រួលគ្នារវាងអនីតិជន និងជនរងគ្រោះ ការពារជនរងគ្រោះ និងសហគមន៍ព្រមទាំងជួយដល់ការស្តារ

នីតិសម្បទា និងការធ្វើសមាហរណកម្មអនីតិជនទៅក្នុងសង្គម។ ម៉្យាងទៀតច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ក៏មានវិសាលភាពគ្រប់គ្រងទៅលើប្រព័ន្ធយុត្តាធិការ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់អនីតិជន។

១. សញ្ញាណគតិយុត្តទូទៅ

១.១. ប្រវត្តិនៃលិខិតបទដ្ឋានអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

បទដ្ឋានអន្តរជាតិនានា ដែលចែងអំពីយុត្តិធម៌អនីតិជនបានវិវត្តតាមរយៈអនុសញ្ញាដែលទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិផ្សេងៗ ដោយមានគោលការណ៍ណែនាំ និងផែនការលម្អិតដើម្បីឲ្យមានកិច្ចការពារដោយប្រសិទ្ធភាពដល់កុមារនៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ។ អនុសញ្ញាទាំងនោះត្រូវអនុវត្តដោយផ្ទាល់នៅកម្ពុជា ដោយផ្អែកទៅលើ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចែងថា ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញាព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិនារី និងសិទ្ធិកុមារតាមរយៈការដាក់បញ្ចូលសន្ធិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ដែលកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ននៅឆ្នាំ១៩៩២។ អនុសញ្ញានេះត្រូវបានបញ្ជាក់សារជាថ្មី ឆ្នាំ២០០៧ តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញដែលទទួលស្គាល់ថាច្បាប់អន្តរជាតិត្រូវអនុវត្តដោយផ្ទាល់ដោយតុលាការជាតិ។ បន្ថែមលើនេះផងដែរ មាត្រា៤៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចែងថា រដ្ឋធានារក្សាការពារសិទ្ធិរបស់កុមារ ដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ។ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារត្រូវបានមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិអនុម័តនៅក្នុង ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៩ គឺជាលិខិតតុបករណ៍សំខាន់ ដែលបញ្ចូលនូវកិច្ចការពារអប្បបរមាដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះអនីតិជននៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ ធានាដល់ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ចំពោះកុមារជាប់ចោទពីការរំលោភបំពានលើច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ព្រមទាំងជាអនុសញ្ញាសកលមួយដែលត្រូវបានបណ្តាលប្រទេសទាំងអស់នៅលើពិភពលោកបានផ្តល់សច្ចាប័ន។ ហើយអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារទ្រទ្រង់ដោយគោលការណ៍សំខាន់ចំនួន ៤ ចំណុចមានដូចជា ការមិនរើសអើង សិទ្ធិរស់រានមានជីវិត ការរស់នៅ និងការអភិវឌ្ឍន៍ និងគោរពដល់ទស្សនៈរបស់កុមារ។ មាត្រា៣៧ និងមាត្រា៤០ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារទាក់ទងទាំងស្រុងទៅនឹងការរៀបចំកុមារក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ហើយមាត្រាទាំងពីរនេះត្រូវបានណែនាំតាមរយៈគោលការណ៍ទាំង៤ ខាងលើនេះ។ ទន្ទឹមនេះ មាត្រាទាំងពីរ គូសបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិនានាដែលអនុវត្តផងដែរចំពោះមនុស្សពេញវ័យ មាត្រាទាំងពីរនេះបន្ថែមការឧបត្ថម្ភ និងការការពារជាក់លាក់ដល់កុមារដែលត្រូវគេដកហូតសេរីភាពនៅក្នុងប្រព័ន្ធព្រហ្មទណ្ឌ។

១.២. ប្រវត្តិនៃលិខិតបទដ្ឋានជាតិពាក់ព័ន្ធការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

សិទ្ធិរបស់អនីតិជនត្រូវបានការពារក្រោមច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប៉ុន្តែជាការកត់សម្គាល់ឃើញថាកម្ពុជាមិនទាន់មានការកំណត់ច្បាស់លាស់នូវច្បាប់ដោយឡែកណាមួយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសិទ្ធិកុមារនោះទេ។ បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់នានាធ្វើការកំណត់ផ្សេងគ្នាទៅលើអនីតិជន ដែលត្រូវដកស្រង់ចេញមកពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ មាត្រា៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានភាពធូររលុង ខ្វះការកំណត់អោយបានពិតប្រាកដចំពោះវិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភ ដល់អនីតិជន និងផ្តល់ការគូសបញ្ជាក់ផ្សេងគ្នាពីកិច្ចការពារដែលគួរត្រូវផ្តល់ដល់អនីតិជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ប៉ុន្តែមិនបានផ្តល់នូវវិធានការច្បាស់លាស់ដែលគួរត្រូវផ្តល់កិច្ចការពារនោះទេ។ ការកំណត់ទាំងនេះមិនមានវិសាលភាពត្រូវអនុវត្តផ្អែកតាមមូលដ្ឋានក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ ហើយក៏ពុំមានការកំណត់ច្បាស់លាស់នៃវិធាននីតិវិធីអនុវត្តសម្រាប់អនីតិជននោះដែរ។ទើបមានការផ្តួចផ្តើមរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅក្នុងការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជននៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ដើម្បីអនុវត្តអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងច្បាប់អន្តរជាតិផ្សេងទៀតគឺមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់កុមារកម្ពុជា។ ច្បាប់ដែលបានអនុម័តរួចហើយនេះ បង្ហាញអំពីការតាំងចិត្តអនុវត្តតាមអនុសញ្ញា និងមានលក្ខណៈល្អគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីគាំទ្រការបង្កើតប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌សម្រាប់កុមារកម្ពុជា។

២. ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ជាគោលការណ៍ គេមិនអាចឲ្យជនដែលមិនដឹងខុសត្រូវពីភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអំពើរបស់ខ្លួនឲ្យទទួលទោសនោះទេ តែដោយយើងសង្កេតឃើញថាអនីតិជនជាជនដែលមានសមត្ថភាពយល់ដឹងពីអំពើនៅមានកម្រិតនៅឡើយ ដូចនេះហើយទើបមានសំណួរចោទឡើងថាតើមានវិធានការបែបណាចំពោះអនីតិជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ? តើអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌយ៉ាងណា? ដោយសារតែមាននូវចំណោទបញ្ហាទាំងអស់នេះហើយទើបនៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ពួកយើងខ្ញុំបានធ្វើការជ្រើសរើសយកប្រធានបទស្តីពី ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន នេះឡើងមកសរសេរក្នុងន័យដើម្បីបកស្រាយរាល់ចម្ងល់ដែលបានចោទសួរខាងលើនេះ។

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវសារណានេះដែរ គឺធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីស្វែងយល់អំពីភាពមិនច្បាស់លាស់មួយចំនួន ក៏ដូចជាបកស្រាយបំភ្លឺអំពីចំណោទបញ្ហាគតិយុត្តដូចដែលបានលើកឡើងពីខាងលើស្រាប់។ លើសពីនេះទៅទៀត គឺដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួនបន្ថែមទៀត ដែលទាក់ទងនឹងមុខវិជ្ជាព្រហ្មទណ្ឌនេះ។ ហើយចំពោះសមិទ្ធផល ដែលបានមកពីការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ ក៏ជាផ្នែកមួយនៃការចូលរួម

ចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍មុខជំនាញព្រហ្មទណ្ឌ និងទុកជាឯកសារសម្រាប់ឲ្យសិស្ស និស្សិតជំនាន់ក្រោយ និងសាធារណៈជនទាំងឡាយ ដែលមានបំណង់ចង់សិក្សា និងស្វែងយល់អំពីប្រធានបទមួយនេះអាចយល់កាន់តែច្បាស់លាស់ថែមទៀត។

៤. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

ចំពោះរចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវនេះ ត្រូវបានធ្វើការបែងចែកជា ៤ ជំពូកធំៗ រួមមាន៖

ជំពូកទី១៖ លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

ជំពូកទី២៖ នីតិវិធីនៃចំណាត់ការរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអនីតិជន

ជំពូកទី៣៖ វិធានការអនុវត្តចំពោះអនីតិជនដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

ជំពូកទី៤៖ ការប្រកាសទោស និងការអនុវត្តទោសចំពោះអនីតិជន

ជំពូកទី៥៖ សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

ជំពូកទី១

លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ
របស់អនីតិជន

ជំពូកទី១

លក្ខខណ្ឌនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

ជាគោលការណ៍ទូទៅ នៃនីតិព្រហ្មទណ្ឌ រាល់អំពើរបស់បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយចេតនាក្តី ឬដោយអចេតនាក្តី បានបង្កចលាចលដល់សង្គម ឬបង្កជាព្យសនកម្មដល់អ្នកដទៃត្រូវ ចាត់ទុកថាជាបទល្មើសដែលជាហេតុបណ្តាលអោយមានការត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។ នីតិភាពនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុ១៨ (ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំឡើងទៅ[1]។ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ឡើងទៅក៏អាចទទួលទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌបានផងដែរ ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ (១) និង កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជន(២) តម្រូវ។

១. លក្ខខណ្ឌគតិយុត្តនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

ផ្អែកតាមគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃបទល្មើស និងទោស ដើម្បីឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអំពើល្មើសណាមួយបាននោះ តម្រូវឲ្យមានច្បាប់ចែងយ៉ាងជាក់លាក់ថាអំពើ នោះជាបទល្មើសដែលមានទណ្ឌកម្មដូចជា ការដាក់ពន្ធនាគារ ឬការពិន័យជាប្រាក់។ ដូច្នេះដើម្បីឲ្យអនីតិជនណាមួយទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើរបស់ខ្លួនបាននោះលុះត្រាតែមាន ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស(១.១) និងលក្ខខណ្ឌអាយុនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន (១.២) ត្រូវបានបំពេញ។

១.១. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងធាតុផ្សំនៃបទល្មើស

ជាទូទៅ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយអាចកើតឡើងបាន លុះត្រាតែមានធាតុផ្សំសំខាន់ៗមួយចំនួនចូលរួម ដែលជាក់ស្តែងត្រូវបានគេលើកឡើងថា ធាតុផ្សំសំខាន់មាន ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត និង ធាតុផ្សំអត្តនោម័តរីឯ ធាតុផ្សំនីត្យានុកូលស្ថិតនៅក្រៅបទល្មើស ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ជាគោលការណ៍ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១.១.១. ធាតុនីត្យានុកូល ឬធាតុច្បាប់

ដើម្បីអាចចាត់ទុកថាអំពើណាមួយជាបទល្មើស ដែលមានន័យថាជាអំពើប្រឆាំងនឹងរដ្ឋ អំពើដែលនាំអោយគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម អំពើប្រឆាំងនឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន និងត្រូវផ្តន្ទាទោសក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈិម ឬបទលហុនោះ លុះត្រាតែអំពើនោះមានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ថាជាបទល្មើស បើមិនដូច្នោះទេតុលាការមិនអាចផ្តន្ទាទោសទៅលើបុគ្គលនោះបានឡើយ។ ហេតុនេះបានជាគេមានគោលការណ៍មួយដែល

[1] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៧។

ចែងថា "គ្មានបទល្មើសណាមួយដែលច្បាប់មិនបានចែងនោះទេ"[២]។ មួយវិញទៀត មានតែអំពើដែលបានបង្កើតជាបទល្មើសក្នុងពេលដែលអំពើនោះមានចែងនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចផ្តន្ទាទោសបាន[៣]។

នៅពេលដែលច្បាប់បានប្បញ្ញត្តិថាអំពើណាមួយជាបទល្មើសហើយនោះ ដើម្បីអោយតុលាការអាចប្រកាសទោស ចំពោះជនណាមួយបាន គឺមានតែទោសដែលចែងក្នុងបទប្បញ្ញត្តិ ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន នៅពេលដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្តប៉ុណ្ណោះ[៤] បើមិនដូច្នោះទេតុលាការមិនអាចយកទោសនោះមកអនុវត្តចំពោះបុគ្គលណាមួយបានឡើយ ដែលការអនុវត្តនេះស្របនឹងគោលការណ៍មួយដែលបានចែងថា "គ្មានទោសដែលច្បាប់មិនបានចែងនោះឡើយ"។ ហើយគ្មានទោសណាមួយ ដែលអាចត្រូវយកមកអនុវត្តបានឡើយ ប្រសិនបើទោសនោះមិនត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការ។[៥] ហេតុដូច្នេះ រាល់ការចោទប្រកាន់ និងការដាក់ទោសទាំងអស់ត្រូវផ្អែកទៅលើច្បាប់។

១.១.២. ធាតុសត្យានុម័ត ឬធាតុសម្ភារៈ

ជាការពិតណាស់ រាល់បទល្មើសទាំងឡាយរមែងកើតចេញពីអំពើ ហើយអំពើនោះបានបង្កការខូចខាតដល់សង្គម ឬបង្កឲ្យប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់និងរបៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬបង្កផលប៉ះពាល់ដល់សន្តិសុខ ឬផលប្រយោជន៍សង្គម និងសមាជិកនៃសង្គម។ ជាក់ស្តែងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ បានប្បញ្ញត្តិថា អំពើខ្លះរបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គលដែលបង្កចលាចលដល់សង្គម ជាបទល្មើស[៦]។

ធាតុសត្យានុម័ត ឬធាតុសម្ភារៈ គឺជាធាតុផ្សំមួយដ៏សំខាន់ ដែលមិនអាចខ្វះបាន ពីព្រោះ ធាតុផ្សំនេះបានស្តែងអំពីចរិតគ្រោះថ្នាក់នៃអំពើ រួមមានអំពើសកម្ម ឬអំពើអកម្ម មានន័យថាជាការបង្កើតនូវអំពើណាមួយដោយបុគ្គលណាម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ហើយបានបង្កការខូចខាត ឬបង្កជា ព្យសនកម្មដល់អ្នកដទៃ។

- ទំនាក់ទំនងហេតុ និងផលរវាងអំពើប្រព្រឹត្តជាមួយព្យសនកម្ម

ព្យសនកម្ម គឺជាការខូចខាត ឬសេចក្តីវិនាសអន្តរាយខាងផ្លូវកាយក្តី ខាងផ្លូវចិត្តក្តី ឬសម្ភារៈដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌលើជនរងគ្រោះ ឬសង្គមហើយត្រូវតែមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ

[២] ហ៊ាង ឡេង, *នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ*, ១២។

[៣] សន្ទានុក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧, លេខរាង១០១។

[៤] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៣ កថាខណ្ឌទី២។

[៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៦។

[៦] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា២។

ជាមួយនឹងអំពើដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬព្យសនកម្មកើតឡើងដោយសារតែអំពើ[៧]។ បើទោះបីជាអំពើត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងទម្រង់បែបណាក៏ដោយ ប៉ុន្តែប្រសិនបើអំពើនោះមិនបង្កព្យសនកម្ម ឬការខូចខាតចំពោះ ជនរងគ្រោះ និងសង្គមនោះទេ គឺមិនអាចមានទណ្ឌកម្មណាមួយមកអនុវត្តចំពោះជនដែលបានប្រព្រឹត្តនោះ ហើយគេមិនអាចចាប់បង្ខំឲ្យជនល្មើសទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌបានឡើយ។

១.១.៣. ធាតុអត្តនោម័ត ឬធាតុចិត្តសាស្ត្រ

ដើម្បីចាត់ទុកថាល់អំពើ ដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលណាមួយជាបទល្មើសពេញលក្ខណៈបាននោះដាច់ខាតត្រូវតែមានធាតុអត្តនោម័តចូលរួមផងដែរ ពីព្រោះវាបានស្តែងឲ្យឃើញពីឆន្ទៈ ឬគោលបំណងក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ចារី។ ជាក់ស្តែងអ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវតែមានចេតនាពិតប្រាកដ ជាពិសេសគឺមានការយល់ដឹងខុសត្រូវពីអំពើរបស់ខ្លួន ហើយបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់ថាអំពើនោះត្រូវបានច្បាប់ហាមឃាត់ ឬជាអំពើខុសច្បាប់តែខ្លួននៅតែប្រព្រឹត្តអំពើនោះ។

ធាតុអត្តនោម័ត គឺជាកិរិយាផ្លូវចិត្តរបស់ជនល្មើសចំពោះអំពើបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមដែលគេបានប្រព្រឹត្ត និងចំពោះបច្ច័យដែលកើតឡើងពីអំពើនោះ។ ដូច្នេះដើម្បីបង្កើតបានជាបទល្មើស ជនល្មើសត្រូវតែប្រព្រឹត្តអំពើដោយមានកំហុស ដែលកំហុសនោះត្រូវបានកើតឡើងពីចេតនា ដែលមានន័យថាចារីមានការតាំងចិត្តប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយមានចិត្តបំពានលើច្បាប់ និងចង់ឲ្យមានការខូចខាតកើតឡើងដោយសារអំពើរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែនៅពេលខ្លះកំហុសទាំងនេះអាចកើតឡើងដោយអចេតនាផងដែរ ពោលគឺចារីមិនមានចេតនាចង់បង្កឲ្យមានព្យសនកម្មណាមួយឡើយ ប៉ុន្តែអំពើទាំងនោះអាចកើតមានដោយសារតែការមិនបានប្រុងប្រយ័ត្នការខ្ជីខ្ជាការធ្វេសប្រហែស ឬការមិនគោរពកាតព្វកិច្ចដោយឡែកណាមួយដែលក្នុងករណីនេះច្បាប់បានប្បញ្ញត្តិទុកមុនថាអំពើនោះគឺជាបទល្មើស។

១.២. លក្ខខណ្ឌអាយុនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជន

ការកំណត់នូវអាយុ គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់សម្រាប់បង្ហាញពីសមត្ថភាពយល់ដឹងនូវអំពើរបស់អនីតិជនណាមួយ នៅពេលដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។ ហើយអាយុនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជនត្រូវបានកំណត់យកអាយុនៅពេលដែលអនីតិជនប្រព្រឹត្តបទល្មើស[៨]។ ការកំណត់អំពីអាយុ ចំពោះការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌនេះ បង្កើតបានជាមូលដ្ឋានគតិយុត្តមួយសម្រាប់កំណត់អំពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

[៧] ប្រសាសន៍ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ, នាទីផ្សព្វផ្សាយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

[៨] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៩។

របស់អនីតិជន។ ស្របនឹងគោលការណ៍នៃការបែងចែកអាយុនេះ គេអាចធ្វើការសន្មតិចំពោះប្រភេទអនីតិជនជាពីរប្រភេទគឺ៖

១.២.១. អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៤ឆ្នាំ

ស្របតាមមូលដ្ឋានច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៤ឆ្នាំ បានកំណត់ថាមិនអោយទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ ដោយហេតុថា អនីតិជនប្រភេទនេះពុំមានសមត្ថភាពយល់ដឹងចំពោះអំពើរបស់ខ្លួន នឹងអាចប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌបានឡើយ។ ដោយឡែកនៅពេលដែលអនីតិជនមានអាយុក្រោម ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ សមត្ថកិច្ច ត្រូវប្រគល់អនីតិជននោះទៅឪពុកម្តាយឬអ្នកតំណាងវិញ។ ជាក់ស្តែង ដោយយោងតាមមាត្រា១៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនប្រកាសអោយប្រើថ្ងៃ១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ បានចែងថា "អនីតិជនមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ (ដប់បួនឆ្នាំ) ដែលជាប់សង្ស័យថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសពុំអាចត្រូវបានឃាត់ខ្លួនឡើយ ហើយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវប្រគល់អនីតិជននោះទៅឲ្យអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់"។ មួយវិញទៀត យោងតាមមាត្រា២៧ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនកថាខណ្ឌទី១ ក៏បានចែងដែរថាក្នុងករណីអនីតិជនអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ គិតមកត្រឹមថ្ងៃដែលសង្ស័យថាបានចូលរួមបទល្មើសនោះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវសម្រេចតម្កល់ទុកឥតចាត់ការនឹងត្រូវប្រគល់អនីតិជនឲ្យអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់វិញភ្លាម។ ជាមួយគ្នានេះដែរក៏មានបញ្ញត្តិ មាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ ដែលបានចែងថា "អនីតិជន ដែលមានអាយុក្រោម ១៤ ឆ្នាំ មិនត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នឡើយ"។

តបតាមខ្លឹមសារខាងលើ នាំឲ្យគេអាចសន្មតិបានថា អាយុ ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ជាកម្រិតអាយុអប្បបរមានៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ឬ អនីតិជនអាយុក្រោម ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ពុំទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ។ មានន័យថា អនីតិជនអាយុក្រោម ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស គឺរារាំងមិនអោយតុលាការធ្វើការប្រកាសទោសទៅលើអនីតិជននោះឡើយ។ ប៉ុន្តែចំពោះការចូលខ្លួនមកតុលាការ និង ការប្រកាសសេចក្តីសម្រេចគឺនៅតែប្រព្រឹត្តឡើង ក្នុងគោលបំណងដើម្បីប្រកាសសម្រេចដាក់អោយអនុវត្តនូវវិធានការណាមួយ ដែលតុលាការធ្វើការសម្រេចលើអនីតិជននោះ។ វិធានការ ទាំងនោះរួមមាន វិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភ ឬក៏ប្រគល់អនីតិជននោះទៅអោយសាច់ញាតិ សេវាសាធារណៈ អង្គការឯកជនដែលមាននីតិសម្បទា មន្ទីរពេទ្យ ឬស្ថាប័នឯកទេស និងអាចដាក់អនីតិជននោះអោយស្ថិតក្រោម ការការពាររបស់តុលាការបានផងដែរ។[៩]

[៩] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៤០។

១.២.២. អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំ

ជាទូទៅ អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំ គឺមានសិទ្ធិ និងមានលទ្ធភាពសមត្ថភាពទទួលខុសត្រូវលើការប្រព្រឹត្តរបស់ខ្លួន ដែលសមត្ថភាពទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាលទ្ធភាពរបស់មនុស្សនៅពេលប្រព្រឹត្តអំពីបង្កគ្រោះថ្នាក់ដែលប៉ះពាល់ទៅដល់សង្គមជាតិ និងទីសាធារណៈ នេះគឺជាលទ្ធភាពរបស់មនុស្សនៅពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬអំពើរបស់ខ្លួន និងអាចបញ្ជានូវរាល់អំពើទាំងនោះបាន។ ការយល់ឃើញយ៉ាងដូច្នេះ អាស្រ័យដោយហេតុថា នីតិករបានពិចារណាដោយផ្អែកទៅលើ ការរីកចម្រើនអំពីរូបរាងកាយ ប្រាជ្ញា ស្មារតី និងការសន្សំនូវរាល់បទពិសោធន៍នៃជីវិតក្នុងកជីវភាពរស់នៅកន្លងមករបស់អនីតិជននោះឯង។ កត្តាទាំងអស់នេះហើយ ដែលជាហេតុនាំឲ្យច្បាប់សន្មតិបានថា អនីតិជនប្រភេទនេះអាចពិចារណាយល់ដឹងបានគ្រប់គ្រាន់នូវបណ្តាការទាមទារ និងរបបកំណត់សង្គម ព្រមទាំងអាចបញ្ជាបាននូវរាល់អំពើរបស់ខ្លួនថែមទៀតផង ។ ថ្វីត្បិតតែច្បាប់បានតម្រូវឲ្យអនីតិជនមានការទទួលខុសត្រូវទៅលើអំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តឡើងក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែ ការទទួលខុសត្រូវនេះមិនមានលក្ខណៈពេញលេញដូចជានីតិជនឡើយ ពោលគឺស្ថានភាពដែលអនីតិជននេះត្រូវទទួលរងគឺ មានកម្រិតស្រាលជាងនីតិជន។ ដើម្បីអាចសម្រេចផន្ទទោសលើអនីតិជនបានតុលាការត្រូវពិនិត្យពិចារណាថ្លឹងថ្លែងជាមុនពាក់ព័ន្ធទៅនឹង កាលៈទេសនៃបទល្មើសដែលអនីតិជននោះបានប្រព្រឹត្ត និងរួមទាំងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់គាត់ផងដែរ។[១០] ចំពោះទោសដែលត្រូវទទួលរងវិញគឺ អាចមានទាំងទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ ។

គួរកត់សម្គាល់ថា បើទោះបីជាអនីតិជនអាចទទួលរងនូវទោសបែបនេះក៏ដោយ ក៏កំរិតនៃទោសដែលទទួលរង គឺត្រូវបន្ថយមកត្រឹមពាក់កណ្តាល បើប្រៀបធៀបទៅនឹងទោសដែលមានចែងចំពោះអនីតិជន។

២. កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជន

យោងតាមគោលការណ៍នៃការកំណត់អំពីទណ្ឌកម្ម ឬគោលការណ៍ក្នុងការកំណត់ការផ្តន្ទាទោសចៅក្រមដើម្បីអាចផ្តន្ទទោសជនល្មើសណាម្នាក់ប្រកបដោយសុក្រិត្យភាព និងសុភវិនិច្ឆ័យនោះចៅក្រមត្រូវពិចារណាទៅលើចំណុចសំខាន់ៗមួយចំនួន ពោលគឺត្រូវពិចារណាពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ ដែលសំដៅទៅដល់គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាពនៃទោស។ មួយវិញទៀត គឺត្រូវពិចារណាទៅលើកាលៈទេសៈនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រមទាំងពេលវេលា និងទីកន្លែង មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ចៅក្រមក៏ត្រូវពិនិត្យទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនល្មើសនោះផងដែរ ។

---

[១០] កៅ សីហា, *នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ*, (ភ្នំពេញ៖ Edition Angkor), ២០៣។

២.១. កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស

នៅក្នុងស្មារតីនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គឺពុំបានកំណត់អំពីនិយមន័យ ឬ ផ្តល់នូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃពាក្យ កាលៈទេសៈនៃបទល្មើសនោះទេ ប៉ុន្តែគេអាចសន្និដ្ឋានថា កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស គឺសំដៅទៅលើកត្តារួមផ្សំនៃបទល្មើសនេះឯង។ ដើម្បីឲ្យងាយយល់កាន់តែច្បាស់ជាងនេះទៅទៀតនោះគឺ យើងអាចធ្វើការសិក្សាស្វែងយល់ និងពិចារណាតាមរយៈបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងរបស់អ្នកមានវិជ្ជាជីវៈច្បាប់ ឬចៅក្រមក្នុងការពិចារណា និងសម្រេចអំពីទណ្ឌកម្មជាក់ស្តែងទៅលើអនីតិជនដែលជាជនល្មើស តាមរយៈកត្តារួមផ្សំដែលមានដូចជា៖[១១]

- មធ្យោបាយប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលវាសំដៅលើបណ្តាវត្ថុ ឬសម្ភារៈ និងឧបករណ៍ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលអនីតិជននោះបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

ឧទាហរណ៍ ៖ អនីតិជនម្នាក់ បានប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើអនីតិជនម្នាក់ទៀត ដោយប្រើប្រាស់អាវុធ ឬគំរាមកំហែងនឹងអាវុធ ដែលជាសញ្ញាមួយនៃស្ថានទម្ងន់ទោសក្នុងបទហិង្សាដោយចេតនា ដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា២១៨ ។

- វិធីសាស្ត្រប្រព្រឹត្តបទល្មើស គឺសំដៅទៅលើបែបផែននៃវិធីក្នុងការប្រព្រឹត្តនូវអំពើល្មើសច្បាប់មួយឡើង។

ឧទាហរណ៍ ៖ អនីតិជនម្នាក់ដែលមានអាយុ ១៥ឆ្នាំ បាន ប្រើឧបាយកលទុច្ចរិត ទៅលើអនីតិជនម្នាក់ទៀត ដើម្បីឲ្យអនីតិជននោះ ប្រគល់នូវទ្រព្យសម្បត្តិ អ្វីមួយឲ្យខ្លួន នេះជាសញ្ញាមួយសម្រាប់កំណត់បទល្មើសនៃបទឆបោក ដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា៣៧៧ ។

- ពេលវេលាប្រព្រឹត្តបទល្មើស អាចជាពេលមួយ ឬ រយៈពេលមួយជាកំណត់ ដែលអំពើល្មើសច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានស្តែងចេញមកខាងក្រៅ ។ មានន័យថា នៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌពេលវេលាប្រព្រឹត្តបទល្មើស អាចជាសញ្ញាមួយសំរាប់កំណត់នូវបទល្មើសផ្ទាល់តែម្តង ។

ឧទាហរណ៍ ៖ ការធ្វើនេសាទនៅក្នុងរដូវបិទឡូត៍នេសាទជាដើម ។

ទីកន្លែងប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានន័យថា អាចជាចំណុចណាមួយ ឬជាតំបន់ដែនដីណាមួយជាកំណត់ដែលច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានបញ្ញត្តិថា វាជាទីកន្លែងមួយដែលសំរាប់កំណត់នូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ហើយនៅទីនោះបទល្មើសបានចាប់ផ្តើម និងបញ្ចប់ ឬ នៅទីនោះបច្ច័យនៃអំពើល្មើសបានកើតឡើង ។

ឧទាហរណ៍ ៖ បទល្មើស នេសាទ ដែលប្រព្រឹត្តនៅដែននេសាទទឹកសាប រួមមានដូចជា ទន្លេ បឹង ព្រែក ស្ទឹង ឬ ដៃទន្លេ ជាអាទិ៍ ។

[១១] ហ៊ី សោភា, *នីតិព្រហ្មទណ្ឌ* (ភ្នំពេញ), ៧៣។

ទិដ្ឋភាពនានាជុំវិញបទល្មើស គឺជាការសរុបនូវរាល់ករណីលំអិតនានា ផ្នែកសត្យានុម័តជុំវិញការប្រព្រឹត្ត បទល្មើសដែលឥទ្ធិពលទៅលើកំរិតគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមនៃបទល្មើស ។ ទិដ្ឋភាពជុំវិញនៃបទល្មើសទាំងនេះត្រូវបានច្បាប់ប្បញ្ញត្តិថា ជាសញ្ញានៃស្ថានទម្ងន់ទោស ឬស្ថានសម្រាលទោសផងដែរ ។

ឧទាហរណ៍ ៖ អនីតិជនអាយុ ១៥ឆ្នាំ ម្នាក់បានប្រព្រឹត្តបទ មនុស្សឃាតដោយអចេតនាដោយសារ កាលៈទេសៈ ឬ ដោយស្ថានភាពចិត្តសាស្ត្ររបស់អនីតិជននោះជាសញ្ញាណនៃការទទួលបាននូវស្ថាន សម្រាលទោស (ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា៩៣ និង២០៧) ។

គួរកត់សម្គាល់ថា ថ្វីត្បិតតែកត្តារួមផ្សំទាំងអស់នេះវាស្ថិតនៅក្នុងផ្នែកសត្យានុម័តនៃបទល្មើស ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីជាច្រើនដែលកត្តាទាំងអស់នេះពុំមានឥទ្ធិពលអ្វីដល់ចរិតគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមនៃបទល្មើស ឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ កត្តាទាំងអស់នេះ វាមានអត្ថន័យសំខាន់ចំពោះបណ្តាបទល្មើសណាមួយ ដែលជាសញ្ញា ពិសេសសំរាប់បទល្មើសនោះ នៅពេលនោះហើយដែលវានឹងត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងកត្តារួមផ្សំនៃបទល្មើស ជាក់ស្តែង ។

ក្រោយពីបានដាក់បញ្ចូលហើយ វានឹងក្លាយទៅជាសញ្ញាដែលមានលក្ខណៈដាច់ខាតសំរាប់កំណត់នូវ បទល្មើសនោះផ្ទាល់តែម្តង ដែលមានលក្ខណៈដាច់ខាតទាំងនេះ អាចជាសញ្ញាសំរាប់កំណត់អំពីទោស កំណត់ អំពីស្ថានទម្ងន់ទោស និងព្រមទាំងកំណត់អំពីព្រំដែននៃទណ្ឌកម្មផងដែរ ។

២.២. បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជន

បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនមានដូចជា អាយុ កម្រិតយល់ដឹង បញ្ញា និងអត្តចរិតរបស់អនីតិជន នោះ។[១២] ត្រង់ចំណុចនេះដែរ យើងឃើញថា ស្មារតីច្បាប់នេះមានចេតនាចង្អុលបង្ហាញឲ្យឃើញយ៉ាងជាក់លាក់ អំពីអត្ថន័យនៃពាក្យ បុគ្គលិកលក្ខណៈនេះផ្ទាល់តែម្តង គឺក្នុងគោលដៅដើម្បី បញ្ចៀសកុំឲ្យមានសិក្សា ឬអ្នក អនុវត្តច្បាប់មានការភ័ន្តច្រឡំទៅលើអត្ថន័យនៃពាក្យពេចន៍នេះ ហើយព្យាយាមធ្វើការបកស្រាយប្រាសចាក ពីគោលគំនិតដើមរបស់ច្បាប់។ ទាញចេញពីខ្លឹមសារខាងលើ អាចឲ្យគេយល់បានថាបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ អនីតិជន សំដៅទៅលើសសមត្ថភាពទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់អនីតិជននោះផ្ទាល់តែម្តងចំពោះ បទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។ ដូច្នេះតុលាការមុននឹងធ្វើការប្រកាសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនបាន ត្រូវពិចារណាអំពីការរីកចម្រើននៃរូបរាងរបស់អនីតិជន ប្រាជ្ញា ស្មារតី និងបទពិសោធន៍ក្នុងជីវភាពរស់នៅរបស់ អនីតិជននោះជាមុនសិន។ ដើម្បីអាចវាយតម្លៃបានថាអនីតិជនអាចយល់ដឹង ឬមិនអាចយល់ដឹងបាន គឺវាយតម្លៃ បានតាមរយៈការលូតលាស់តាមបែបធម្មជាតិ ពោលគឺគេពិចារណាទៅលើ ផ្នែកសរីរាង្គ ដោយពិនិត្យទៅលើ

[១២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៤ ចំណុច គ។

អាយុរបស់ជននោះរួមទាំងចំណេះដឹងរបស់គាត់ផងដែរ។ ការពិចារណានេះ គឺផ្អែកទៅលើការរីកចំរើននៃផ្នែកសរីរាង្គដែលពាក់ព័ន្ធរួមមាន បញ្ហាសរសៃប្រសាទ និងរាងកាយរបស់គាត់នេះឯង ។ អាស្រ័យហេតុនេះទើបក្នុងច្បាប់សន្មតិថា អាយុ ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ គឺអាចមានសមត្ថភាពយល់ដឹងបានខ្លះៗហើយ ដោយសារតែស្ថានភាពនៃការរីកចម្រើនផ្នែកខាងរូបរាង្គកាយនៃមនុស្ស និងការទទួលនូវឥទ្ធិពលផ្នែកខាងធម្មជាតិ រួមមានដូចជា បញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងអាកាសធាតុ សេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមនេះឯង ។

ដូច្នេះហើយ ទើបនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ថា ប្រសិនបើជាអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំឡើងទៅ ហើយបានប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃសបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជននោះតម្រូវ ចៅក្រមអាចប្រកាសផ្តន្ទាទោសទៅលើអនីតិជននោះបាន។[១៣]

[១៣] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៣៩។

ជំពូកទី២

នីតិវិធីនៃចំណាត់ការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ

ចំពោះអនីតិជន

ជំពូកទី២
នីតិវិធីនៃចំណាត់ការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអនីតិជន

ការអនុវត្តនីតិវិធីនៃចំណាត់ការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអនីតិជន គឺមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅ នឹងនីតិវិធីអនុវត្តចំពោះនីតិជនដែរ ពីព្រោះនីតិវិធីនេះត្រូវឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលសំខាន់មួយចំនួន ពោលគឺនីតិវិធីនៃការស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ និងចំណាត់ការសំណុំរឿងដោយអយ្យការ(ការចោទប្រកាន់) (១) នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះ (២)។

១. នីតិវិធីនៃការស៊ើបអង្កេត និងចំណាត់ការសំណុំរឿង

ដើម្បីចាត់ទុកអង្គហេតុនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌមួយចំនួនថាជាបទល្មើស ដំបូងគឺត្រូវចាប់ផ្តើមឡើងដោយការស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ដែលអាចស្វែងរកឃើញ។ ការស៊ើបអង្កេត គឺជាដំណាក់កាលត្រៀមនៃរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅមុនពេលការចាប់ផ្តើមចោទប្រកាន់ក្នុងបំណងស្វែងរកនូវភស្តុតាង។[១៤] ក្រោយពីបានបញ្ចប់នូវការស៊ើបអង្កេត មន្ត្រីនគរបាលយុត្តធម៌ត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅកាន់ស្ថាប័នអយ្យការដើម្បីមានចំណាត់ការបន្ត។ សំណុំរឿងនៃ នីតិវិធីដែលបានកសាងឡើងដោយការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងមានប្រសិទ្ធភាព ព្រះរាជអាជ្ញាដែលមានតួនាទីបន្ទាប់ ត្រូវសម្រេចថានឹងមានចំណាត់ការយ៉ាងណាបន្តទៀតដោយយោងទៅលើភាពជាក់ស្តែង និងស្ថានភាពភស្តុតាងដែលបានប្រមូលបាន។[១៥]

១.១. ការស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ មានភារកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើបទឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈឹម និងបទលហុ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជនសង្ស័យដែលជាអនីតិជន។[១៦] រាល់ការស៊ើបអង្កេតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌គឺត្រូវធ្វើឡើងក្រោមការដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពពីព្រះរាជអាជ្ញា។[១៧] នៅក្នុងដំណើរការស៊ើបអង្កេតនេះ មន្ត្រីនគរបាលមានតួនាទីកំណត់ពីប្រភេទនៃបទល្មើស អត្តសញ្ញាណប្រមូលភស្តុតាង ដែលពាក់ព័ន្ធដើម្បីឃាត់ខ្លួន ឬចាប់ខ្លួនជនល្មើសដែលនៅក្នុងករណីចាំបាច់។ ទន្ទឹមនឹងនេះផងដែរ នៅក្នុងករណីការស៊ើបអង្កេតនោះទាក់ទងទៅនឹងអនីតិជន ការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីជំនាញដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលពីច្បាប់ទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិកុមារដោយក្នុងគោលដៅ ដើម្បីអាចឲ្យការអនុវត្តនេះប្រព្រឹត្តទៅដោយលក្ខណៈនីតិវិធីកុមារមេត្រី។ ដោយការស៊ើបអង្កេតខាងលើនេះត្រូវបង្ហាញ និងប្រព្រឹត្តទៅតាមដំណាក់កាលដែលបានចែងនៅ

[១៤] រាជបណ្ឌិតសភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ, *មេរៀននីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ*, (ភ្នំពេញ៖ ២០០៨), ៩។

[១៥] រាជបណ្ឌិតសភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ, *មេរៀននីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ*, (ភ្នំពេញ៖ ២០០៨), ២៩។

[១៦] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា១២។

[១៧] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា៥៨។

ក្នុងនីតិវិធី ដែលមានដូចជា "ការចាប់ខ្លួនអនីតិជន, ការឆែកឆេរខ្លួនអនីតិជន, ការឃាត់ខ្លួនអនីតិជន និង ការស្តាប់ចម្លើយ" ។

១.១.១. ការចាប់ខ្លួនអនីតិជន

ការចាប់ខ្លួនរបស់អនីតិជនបាន គឺបន្ទាប់ពីការរកឃើញថាអនីតិជនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ សង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវធ្វើការឃាត់ខ្លួនអនីតិជននោះ និង រាយការណ៍ជូនទៅព្រះរាជអាជ្ញាភ្លាម ដើម្បីអាចធ្វើការចាប់ខ្លួនអនីតិជនដែលជាប់សង្ស័យនោះបាន។

នគរបាលយុត្តិធម៌អាចចាប់ខ្លួនអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ តែក្នុងករណីដែលអនីតិជនប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈឹម ឬបទឧក្រិដ្ឋជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះ។[១៨] ក្នុងការអនុវត្តការចាប់ខ្លួន មន្ត្រីនគរបានយុត្តិធម៌ត្រូវជៀសវាងការធ្វើឲ្យអាម៉ាស់មុខនិងបាត់បង់ សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់អនីតិជន និងត្រូវបញ្ជូនអនីតិជនទៅឲ្យផ្នែក ឬអង្គភាពដែលមាននគរបាលយុត្តិធម៌ជំនាញទទួលបន្ទុកការងារអនីតិជនដែលនៅជិតបំផុត។[១៩] មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ត្រូវប្រើប្រាស់កម្លាំងក្នុងកំរិតស្រាលបំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបានដោយជៀសវាងការប្រើប្រាស់នូវឧបករណ៍មួយចំនួនដែលមានលក្ខណៈបង្ខំ ដូចជាខ្នោះដៃ អាវុធ កាំភ្លើង ឬឧបករណ៍ប្រហាក់ប្រហែល ហើយត្រូវបញ្ជូនអនីតិជនទៅឲ្យផ្នែក ឬអង្គភាពនគរបាលយុត្តិធម៌ជំនាញ។ បន្ទាប់ពីធ្វើការចាប់ខ្លួនអនីតិជនភ្លាម មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវប្រាប់នូវសិទ្ធិមួយចំនួនទៅកាន់អនីតិជន ដូចជា ៖[២០]

- សិទ្ធិមិនផ្តល់ចម្លើយនៅពេលមាន ឬគ្មានមេធាវី
- សិទ្ធិមិនទទួលការបង្ខិតបង្ខំអោយឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង
- សិទ្ធិរក្សាការពារសម្ងាត់នៃជីវិតឯកជន
- សិទ្ធិក្នុងការជូនដំណឹងអំពីការចាប់ខ្លួនទៅដល់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់
- សិទ្ធិទទួលបានជំនួយពីមេធាវីដោយការជ្រើសរើស ឬដោយការចាត់តាំងដោយមិនយកកម្រៃស្របតាមលក្ខខណ្ឌដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី ចាប់តាំងពីដំណាក់កាលដំបូងនៃនីតិវិធី
- សិទ្ធិអោយមានការចូលរួមពីអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់នៅគ្រប់ដំណើរការរឿងក្តីប្រសិនបើការចូលរួមនេះមិនផ្ទុយនឹងឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជន
- សិទ្ធិទទួលបានជំនួយពីអ្នកបកប្រែភាសារដោយមិនយកកម្រៃ កាលបើមានការចាំបាច់
- សិទ្ធិបង្ហាញភស្តុតាង

[១៨] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា១៥។

[១៩] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា១៥ កថាខណ្ឌទី២។

[២០] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦។

- សិទ្ធិស្នើសុំអោយកោះហៅសាក្សី និងសាកសួរសាក្សី
- សិទ្ធិទំនាក់ទំនងជាមួយស្ថានទូត ស្ថានកុងស៊ុល ក្នុងករណីអនីតិជនជាជនបរទេស និង
- សិទ្ធិផ្សេងៗទៀតដូចដែលមានចែងនៅក្នុងបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ។

១.១.២. ការឆែកឆេរ

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចធ្វើការឆែកឆេរទៅលើខ្លួនបុគ្គលដែលជាអនីតិជនដែលមានភេទដូចគ្នាប៉ុណ្ណោះ ក្នុងករណីដែលគ្មានជម្រើស មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ អាចអនុញ្ញាតិនិងធ្វើការចាត់តាំងនីតិជនដែលមានភេទដូចគ្នាណាម្នាក់ ឲ្យធ្វើការឆែកឆេរលើអនីតិជនដែលមានភេទដូចគ្នា តែត្រូវប្រាដកថា អ្នកដែលធ្វើការឆែកឆេរនោះមិនមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើស ពុំមានទំនាស់ ឬមិនជាប់សាច់ញាតិ ឬមានទំនាក់ទំនងជិតស្និតជាមួយអនីតិជននោះឡើយ (លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមិនអាចជៀសវាងបាន)។[២១] មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុ និងចុះនិទ្ទេសអំពីបញ្ហានេះ។

១.១.៣. ការឃាត់ខ្លួន

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចធ្វើការឃាត់ខ្លួនអនីតិជនបាន ប្រសិនបើជឿជាក់ថា អនីតិជន អាចរត់គេចខ្លួន និងបង្កផលប៉ះពាល់ទៅដល់ជនរងគ្រោះ ឬសន្តិសុខសាធារណៈ ឬក្នុងគោលបំណងការពារសុវត្ថិភាពអនីតិជននោះ។ ដោយឡែក ករណីដែលអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ទៅដល់ ១៦(ដប់ប្រាំមួយ)ឆ្នាំ នោះប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈឹមដោយចេតនាប៉ុណ្ណោះ ហើយរាល់ការឃាត់ខ្លួនអនីតិជនត្រូវរាយការណ៍ជូនព្រះរាជអាជ្ញាភ្លាម (ការឃាត់ខ្លួនគឺសំរាប់តែវិធានការចុងក្រោយប៉ុណ្ណោះ) ។[២២]

ប្រសិនបើការឃាត់ខ្លួនឬនីតិវិធីឃាត់ខ្លួនត្រូវបានអនុវត្ត លក្ខណៈពិសេសនៃការអនុវត្តការឃាត់ខ្លួនលើអនីតិជននោះ គឺមន្ត្រីនគរបាលយុត្តធម៌មិនត្រូវយកអនីតិជនដាក់បង្ហាញមុខជាជួរឡើយ ក្នុងករណីគ្មានការយល់ព្រមជាមុនពីអនីតិជន ចាំបាច់ត្រូវមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយមេធាវី និងអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុងរបស់អនីតិជននោះជាមុនសិន។[២៣] ប្រសិនបើអនីតិជនយល់ព្រម ត្រូវមានកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និង ផ្តិតម្រាមដៃពីសំណាក់អនីតិជននោះផងដែរ។ នីតិវិធីមួយទៀត ដែលចាំបាច់បំផុតរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តធម៌ គឺត្រូវធានាថាអនីតិជនដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន មិនត្រូវបានទទួលរងនៅទារុណកម្ម ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ការសម្លុត បំភិតបំភ័យ ឬទង្វើណាមួយទៀត ដែលនាំឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ

[២១] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា១៦។

[២២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា១៧។

[២៣] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២៣។

របស់អនីតិជន ឬទទួលរងអំពីអមនុស្សធម៌ណាមួយឡើយ ដែលស្របទៅនឹងគោលការណ៍ក្នុងសិទ្ធិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារអន្តរជាតិ និងសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ព្រមទាំងលិខិតតុបករណ៍នានា ។

មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ចាំបាច់ត្រូវតែបញ្ចប់ដំណើរការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនឲ្យបានលឿនបំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន សម្រាប់ជាឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជន។ ចំពោះរយៈពេលនៃ ការឃាត់ខ្លួនវិញ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចឃាត់ខ្លួនអនីតិជនត្រឹមរយៈពេល ៤៨ម៉ោងប៉ុណ្ណោះ ប្រសិនបើគ្មានតម្រុយពីបទល្មើសដែលអនីតិជនបានប្រព្រឹត្តទេនោះ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌មិនអាចបន្តរយៈពេលឃាត់ខ្លួនបានទៀតនោះទេ គឺត្រូវធ្វើការដោះលែងអនីតិជននោះអោយត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញដោយមានការធានាពីឪពុកម្តាយ ឬអាណាព្យាបាលរបស់អនីតិជន ។

ជាគោលការណ៍ អនីតិជនដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ត្រូវដាក់ដាច់ដោយឡែកពីនីតិជន និងទៅតាមភេទរបស់អនីតិជននោះ។ ប៉ុន្តែសូមបញ្ជាក់ផងដែរថា ក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននេះនៅមិនទាន់អាចអនុវត្តបានទាំងស្រុងនៅឡើយទេ អាស្រ័យដោយហេតុថា នៅមានកង្វះខាតធនធានមនុស្ស កត្តាសម្ភារៈ និងយន្តការច្បាស់លាស់ទើបធ្វើអោយការអនុវត្តជាក់ស្តែងមិនទាន់ប្រព្រឹត្តបានត្រឹមត្រូវនៅឡើយទេ។ ដោយយើងសង្កេតឃើញថា អនីតិជនត្រូវបានដាក់លាយឡំជាមួយនឹងនីតិជនដែលត្រូវបានឃាត់ខ្លួន ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលក៏កំពុងនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបញ្ហានេះផងដែរ ដោយបានអនុម័តច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជននេះឡើងក្នុងគោលបំណងផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់ ខ្ពស់ទៅលើករណីនេះ ។

១.១.៤. ការស្តាប់ចម្លើយ[២៤]

មុនពេលចាប់ផ្តើមស្តាប់ចម្លើយ មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវប្រាប់ដល់អនីតិជនអំពីសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន និងសិទ្ធិមិនផ្តល់ចម្លើយនៅពេលដែលមាន ឬគ្មានវត្តមានមេធាវីដូចទៅនឹងនីតិវិធីអនុវត្តចំពោះបុគ្គលដែលជានីតិជនដែរ។ ការស្តាប់ចម្លើយអនីតិជនគឺត្រូវមានវត្តរបស់មេធាវី។ ចំណែកឯអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុងរបស់អនីតិជន និងភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចមានសិទ្ធិផ្តល់ជំនួយដល់អនីតិជន និងចូលរួមក្នុងការស្តាប់ចម្លើយ អនីតិជនបានផងដែល ប៉ុន្តែមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌អាចបដិសេធពីការចូលរួមរបស់អ្នកទាំងអស់នោះបាន ប្រសិនបើយល់ថាវត្តមានរបស់អ្នកទាំងនោះ អាចធ្វើឲ្យខូចដល់ឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជន។ ការបដិសេធនេះ គឺត្រូវមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយមេធាវី ឬភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច និងអនីតិជនផ្ទាល់ ។

បន្ទាប់ពីការបញ្ចប់ការស្តាប់ចម្លើយភ្លាម អនីតិជននិងបុគ្គលដែលបានរៀបរាប់ខាងលើអាចអាននិងធ្វើការពិនិត្យកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបាន។ អនីតិជនក៏អាចធ្វើការសុំកែប្រែ ឬបន្ថែមបន្ថយចម្លើយលើ

[២៤] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២២។

កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបានផងដែរ មុននឹងចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមម្រាមដៃ។ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុងអនីតិជន ឬ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចដែលមានវត្តមាន ត្រូវចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមមេដៃលើកំណត់ហេតុ ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជន ឬអ្នកចូលរួមណាមួយមិនព្រមចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមមេដៃលើកំណត់ហេតុ មន្រ្តីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវចុះនិទ្ទេសនៅក្នុងកំណត់ហេតុនោះ ។

បន្ទាប់ពីធ្វើកំណត់ហេតុ និងពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ដោយអនីតិជនរួចរាល់ហើយ មន្រ្តីនគរបាលយុត្តិធម៌ជំនាញបញ្ចប់នីតិវិធីរបស់ខ្លួនរួចបញ្ជូនសំណុំរឿងបន្តទៅកាន់តំណាងអយ្យការដើម្បីពិនិត្យ និងមានចំណាត់ការបន្ត។

១.២. ចំណាត់ការសំណុំរឿងដោយអយ្យការ

នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះក្រោយពីបានទទួលសំណុំរឿងបន្តពីមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ហើយ តំណាងអយ្យការធ្វើការអនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញា ដោយត្រួតពិនិត្យទៅលើសំណុំរឿង និង ធ្វើការចោទប្រកាន់លើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលទាក់ទងទៅនឹងអនីតិជន។[២៥] ក្នុងករណីដែលមានវិមតិសង្ស័យអំពីអាយុរបស់អនីតិជនព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបើកការស៊ើបអង្កេតបឋមឲ្យបានឆាប់បំផុត ដើម្បីស្វែងរកឲ្យឃើញអាយុពិតប្រាកដរបស់អនីតិជននោះ។[២៦] នីតិវិធីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ក៏មិនមានលក្ខណៈអ្វីខុសប្លែកពីនីតិវិធីរបស់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នោះទេ ដោយព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើការស្តាប់ចម្លើយរបស់អនីតិជន និងធ្វើការសន្និដ្ឋានទៅលើសំណុំរឿងនោះដោយអនុវត្តតាមគោលការណ៍កាលានុវត្តភាព។

ក្រោយពីបានថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណាត់ការលើពាក្យបណ្តឹងហើយ ព្រះរាជអាជ្ញាអាចសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើអនីតិជននោះបាន។ ព្រះរាជអាជ្ញា អាចចេញដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរទៅកាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរដើម្បីបើកការស៊ើបសួរបន្ថែមទៅលើអនីតិជនដែលជាជនជាប់ចោទនោះ។ បន្ទាប់ពីធ្វើការចោទប្រកាន់ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវឲ្យដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នោះទៅ អនីតិជនដែលជាជនជាប់ចោទភ្លាម និងឪពុកម្តាយ ឬអាណាព្យាបាល និងមេធាវីរបស់អនីតិជនដើម្បីរៀបចំមធ្យោបាយការពារអនីតិជន។[២៧]

ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភថា អនីតិជននឹងរត់គេចខ្លួន ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការស្នើសុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីឃុំខ្លួនអនីតិជននោះបាន (ការស្នើនេះសម្រាប់តែមធ្យោបាយចុងក្រោយបង្អស់តែប៉ុណ្ណោះ)។ ជាមួយគ្នានេះ ព្រះរាជអាជ្ញាក៏ត្រូវពិចារណាដល់វិធានការផ្សេងទៀត ដែលមានលក្ខណៈគាប់ប្រសើរដូចជា វិធានការបង្វែរជាដើម ដែលបម្រើដល់ឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជននោះផងដែរ ។

[២៥] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២៤។

[២៦] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២៥។

[២៧] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២៥។

ស្របតាមស្មារតីនៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវយកវិធានការបង្វែរនេះមកអនុវត្តជាមុនសិន មុននឹងសម្រេចធ្វើការស្នើសុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីធ្វើការឃុំខ្លួនអនីតិជននោះ។ វិធានការនេះអាចអនុវត្តបានចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ ដែលបានប្រព្រឹត្តបទលហុ ឬបទមជ្ឈិម។[២៨]

២. នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួរ

ការស៊ើបសួរ គឺជាដំណើរការរឿងក្តីដែលធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើដីកាបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ ដែលផ្តល់ជូនដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរ។ យោងតាមមាត្រា ១២៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចែងថា "ចៅក្រមស៊ើបសួរបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទាំងអស់ដែលខ្លួនយល់ឃើញថា មានប្រយោជន៍សម្រាប់បង្ហាញឲ្យឃើញការពិតដោយ អនុលោមតាមច្បាប់។ ចៅក្រមស៊ើបសួរមានករណីកិច្ចស៊ើបសួរទាំងដាក់បន្ទុក និងដោះបន្ទុក។ ក្រោយពីបានបិទបញ្ចប់នូវកិច្ចស៊ើបសួរហើយ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងនោះទៅចៅក្រមជំនុំជម្រះ ដើម្បីធ្វើ ការជំនុំជម្រះដោយហេតុថាមានតែចៅក្រមទេដែលមានសិទ្ធិជម្រះក្តី។[២៩]

២.១. ការស៊ើបសួរធ្វើឡើងដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ

បន្ទាប់ពីបានទទួលដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរពីតំណាងអយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបើកការស៊ើបសួរភ្លាម និងត្រូវលើកយករឿងក្តីរបស់អនីតិជនយកចាត់ការជាអាទិភាពពិសេសរឿងក្តីដែលអនីតិជនកំពុងជាប់ឃុំបណ្តោះអាសន្ន។[៣០]ការស៊ើបសួរ ករណីទាំងឡាយណាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអនីតិជន ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរដែលមានជំនាញទាក់ទងទៅនឹងអនីតិជន។ នៅពេលអនីតិជនបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង ចៅក្រមស៊ើបសួរ ត្រូវពិនិត្យអត្តសញ្ញាណអនីតិជន ហើយប្រាប់អនីតិជនឲ្យដឹងអំពីសិទ្ធិទាក់ទងទៅនឹងដំណាក់កាលនៃការស៊ើបសួរ ។

ជនត្រូវចោទជាអនីតិជន ត្រូវមានមេធាវីអមជានិច្ច ក្នុងអំឡុងពេលស្តាប់ចម្លើយ និងនៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានការជ្រើសរើស ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវចាត់តាំងមេធាវីនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចដែលចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី។[៣១] ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវជូនដំណឹង ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណាត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុង និងភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចអំពីការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យនេះ ។

---

[២៨] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា២៨។

[២៩] រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៣, មាត្រា១២៩ថ្មី (មាត្រា១១០ ចាស់)។

[៣០] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៣៤។

[៣១] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៣២។

ចំពោះការស្តាប់ចម្លើយអនីតិជន ត្រូវធ្វើជាសម្ងាត់ ដោយប្រើប្រាស់នីតិវិធីកុមារមេត្រី និងត្រូវមានវត្តមានមេធាវីការពារ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬ អ្នកទំនុកបម្រុងរបស់អនីតិជនផងដែរ។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចមិនអនុញ្ញាតិឲ្យអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ចូលរួមស្តាប់ចម្លើយបាន ប្រសិនបើវត្តមានអ្នកទាំងនោះផ្ទុយនឹងឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជន។ ការមិនអនុញ្ញាតិនេះ ត្រូវមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយមេធាវី ឬភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច និងអនីតិជន។[៣២]

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការស្តាប់ចម្លើយភ្លាម អនីតិជនមានសិទ្ធិអានកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបាន។ ក្នុងករណីអនីតិជនមិនអាចអានកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លយ ក្រឡាបញ្ជី ឬអ្នកបកប្រែត្រូវអានកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយឲ្យអនីតិជនស្តាប់។ អនីតិជនអាចសុំកែប្រែ ឬបន្ថែមបន្ថយចម្លើយលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបាន មុននឹងចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមម្រាមដៃ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវី អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុង ឬភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចអានកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបាន។ មេធាវី អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬអ្នកទំនុកបម្រុងរបស់អនីតិជន ឬភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចដែលមានវត្តមាន ត្រូវចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃលើកំណត់ហេតុ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជន ឬ អ្នកចូលរួមណាមួយមិនព្រមចុះហត្ថលេខា ឬ ផ្តិតស្នាមម្រាមដៃលើកំណត់ហេតុ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជន ឬអ្នកចូលរួមណាមួយមិនព្រមចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃលើកំណត់ហេតុព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវចុះនិទ្ទេសក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយនោះ។

ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ក៏បានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងការអនុវត្តនូវផែនការការបង្វែរនេះផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជនត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈឹម ឬ បទមជ្ឈឹមដែលមានស្ថានទម្ងន់ទោស ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវធ្វើការពិចារណាជាបឋមទៅលើការបង្វែរ មុននឹងប្រើនូវវិធានការផ្សេងពីនេះ (ដូចមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនិងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន) ។

ជាគោលការណ៍ ការឃុំខ្លួនអនីតិជនជាបណ្តោះអាសន្នត្រូវតែជាវិធានការចុងក្រោយបំផុត។ ប៉ុន្តែការឃុំខ្លួនអនីតិជនជាបណ្តោះអាសន្ននេះ ក៏អាចធ្វើឡើងបានផងដែរនៅក្នុងករណីដែលចៅក្រមស៊ើបសួរយល់ឃើញថាអនីតិជនទំនាស់នឹងច្បាប់អាចបង្កភាពចលាចលនៅកំឡុងពេលស៊ើបអង្កេត។ បន្ថែមលើបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីលក្ខខណ្ឌមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវពិចារណាលើរបាយការណ៍ប៉ាន់ប្រមាណសុខុមាលភាព និងស្ថានភាពសង្គមរបស់អនីតិជនផងដែរ (ប្រសិនបើមាន) ។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ អាចដាក់អនីតិជនដែលជាជនត្រូវចោទឲ្យនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានគ្រប់ពេលវេលា ជំនួសឲ្យការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ន ប្រសិនបើអនីតិជនត្រូវចោទនោះ ត្រូវចោទប្រកាន់អំពី

[៣២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៣៥។

បទល្មើសដែលត្រូវផន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ បន្ថែមលើបទបញ្ញត្តិស្តីពីការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ចៅក្រមស៊ើបសួរអាចបង្គាប់អនីតិជនដែលនៅក្រៅឃុំឲ្យគោរពកាតព្វកិច្ច ឬច្រើនដូចតទៅ៖[៣៣]

- ដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងផ្ទាល់ពីឪពុកម្តាយ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន
- ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រង និង ការថែទាំនៅក្នុងមណ្ឌលណាមួយរបស់រដ្ឋ ឬមណ្ឌលណាមួយរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលមាននីតិសម្បទាទទួល និងថែទាំងអនីតិជន
- បង្គាប់មិនឲ្យអនីតិជនចេញដើរហួសម៉ោងកំណត់ ឬសេពគ្រឿងស្រវឹង
- វិធានការផ្សេងទៀតដែលតុលាការយល់ឃើញថាសមស្រប។

មុននឹងចេញដីកាដំណោះស្រាយ ចៅក្រមសស៊ើបសួរត្រូវពិនិត្យ និងពិចារណាទៅលើរបាយការណ៍ស្តីពីការប៉ាន់ប្រមាណសុខុមាលភាព និង ស្ថានភាពសង្គមរបស់អនីតិជន។ ក្នុងករណីរបាយការណ៍ស្តីពីការប៉ាន់ប្រមាណសុខុមាលភាព និងស្ថានភាពសង្គមរបស់អនីតិជនមិនទាន់មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវបង្គាប់ឲ្យភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចផ្តល់របាយការណ៍បន្ថែមក្នុងរយៈពេលឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ដោយមិនឲ្យលើសរយៈពេល ១0ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ។[៣៤]

បន្ទាប់ពីចៅក្រមស៊ើបសួរបានចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនរួចមក ព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើការប្តឹងទៅសភាស៊ើបសួរនៃសាលាឧទ្ធរណ៍បានចំពោះដីកា ដែលសម្រេចដោយចៅក្រមស៊ើបសួរក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា សេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរមិនសមស្រប ដោយពិចារណាជាចំបងពីឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជននោះ។

២.១.១. លក្ខខណ្ឌ និងមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ជាគោលការណ៍ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌ និងមូលហេតុដូចដែលបានកំណត់ក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺ៖

ជនត្រូវចោទ ត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមដែលច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើឬលើសពី១ (មួយ) ឆ្នាំ[៣៥] ។

រីឯមូលហេតុនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចត្រូវបានបង្គាប់ កាលណាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះជាការចាំបាច់គឺ៖

១. ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំអោយកើតជាថ្មី

---

[៣៣] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/0៧១៦/00៩, ១៤ កក្កដា ២0១៦, មាត្រា៤0។

[៣៤] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/0៧១៦/00៩, ១៤ កក្កដា ២0១៦, មាត្រា៤២។

[៣៥] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/0៨0៧/0២៤, ១0 សីហា ២00៧, មាត្រា២0៤។

២. ដើម្បីរារាំងកុំឲ្យមានការគាបសង្កត់លើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ ឬដើម្បីរារាំងកុំឲ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងជនត្រូវចោទនិងអ្នកសមគំនិត

៣. ដើម្បីរក្សាភស្តុតាង ឬតម្រុយជាសម្ភារៈ

៤. ដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទ ទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី

៥. ដើម្បីការពារសន្តិសុខអោយជនត្រូវចោទ

៦. ដើម្បីធានារក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈកុំឲ្យមានការច្របូកច្របល់ដែលបណ្តាលមកបទល្មើស[៣៦]

២.១.២. ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

ប្រសិនបើចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រេចថាឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្ននេះត្រូវស្ថិតក្នុងថិរវេលាដែលកំណត់ដោយច្បាប់។ ថិរវេលានេះប្រែប្រួលទៅតាមប្រភេទនៃបទល្មើសចោទប្រកាន់ និងអាយុរបស់ជនត្រូវចោទឃុំខ្លួន។

ប្រសិនបើអនីតិជនជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋ៖

ជនត្រូវចោទជាអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៦ ឆ្នាំ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ៤(បួន) ខែបានទេ។

ជនត្រូវចោទជាអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៦ ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ ឆ្នាំ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ៦(ប្រាំមួយ) ខែបានទេ។[៣៧]

ប្រសិនបើជាប់ចោទពីបទមជ្ឈិម៖

ជនត្រូវចោទជាអនីតិជនចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៦ឆ្នាំ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ២ខែ បានទេ ហើយទោះជាយ៉ាងណារយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះពុំអាចលើសពីពាក់កណ្តាលនៃអប្បរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់អនីតិជនឡើយ។

ជនត្រូវចោទជាអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៦ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ រយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនអាចលើសពី ៤ខែ បានទេ ហើយទោះជាយ៉ាងណារយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ ពុំអាចលើសពីពាក់កណ្តាលនៃអប្បបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់អនីតិជនឡើយ។[៣៨]

[៣៦] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា២០៥។

[៣៧] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា២១៣។

[៣៨] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា២១៤។

៣. ការជំនុំជម្រះ

រឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌចំពោះអនីតិជនអាចត្រូវបានបញ្ចប់ លុះត្រាតែបានឆ្លងកាត់នូវការជំនុំជម្រះ ដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងសវនាការ និង រួមទាំងប្រកាសសាលក្រមផងដែរ។ ការជំនុំជម្រះលើរឿងក្តីអនីតិជន ត្រូវធ្វើឡើងដោយចៅក្រមជំនុំជម្រះដែលមានជំនាញទាក់ទងទៅនឹងអនីតិជនដែលមានសមាសភាពចៅក្រមជំនុំជម្រះចំនួន ៣រូប ធ្វើការពិភាក្សានិងសម្រេចថាអនីតិជនមាន ឬគ្មានបទល្មើស។ ការពិភាក្សាដេញដោល និងការប្រកាសសាលក្រមរឿងក្តីអនីតិជន ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងសវនាការ ជាអសាធារណៈ។[៣៩] បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច ឬផលប្រយោជន៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តីតែប៉ុណ្ណោះដែលមានសិទ្ធិចូលរួមនៅក្នុងសវនាការបាន។ អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬ អ្នកទំនុកបម្រុងរបស់អនីតិជនត្រូវចូលរួមក្នុងសវនាការ លើកលែងតែមានសំណូមពរពីអនីតិជនផ្ទុយពីនេះ ឬតុលាការយល់ឃើញថាការចូលរួមរបស់បុគ្គលទាំងនោះមិនបម្រើឲ្យឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជន។

នៅពេលសវនាការ តុលាការត្រូវប្រើនីតិវិធីកុមារមេត្រី។ ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេសមេធាវីរបស់អនីតិជន ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច ឬព្រះរាជអាជ្ញា អាចស្នើសុំឲ្យតុលាការប្រើប្រាស់របាំងក្នុងពេលសវនាការ ឬប្រើប្រាស់វិធីសមស្របណាមួយក្នុងការស្តាប់ចម្លើយ[៤០]។ ជាមួយគ្នានេះ ជំនួយរបស់មេធាវី ត្រូវតែមានជាដាច់ខាតក្នុងពេលសវនាការ ។ ក្នុងករណី ដែលគ្មានការជ្រើសរើសដោយអនីតិជន មេធាវីត្រូវបានចាត់តាំងដោយមិនយកកម្រៃតាមគំនិតផ្តើមរបស់ប្រធានតុលាការនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវី។

នៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការ តុលាការត្រូវប្រាប់អនីតិជនដោយប្រើប្រាស់ភាសាដែលអនីតិជន អាចយល់បានអំពីសិទ្ធិមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖[៤១]

- សិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះ
- សិទ្ធិមានវត្តមាននៅពេលជំនុំជម្រះក្តី
- សិទ្ធិទទួលបានការការពារពីតុលាការនូវទង្វើមិនគប្បី ឬការសួរដេញដោលមិនសមរម្យ
- សិទ្ធិប្តឹងជិតចិត្តចុងក្រោយ និង
- សិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ជាអាទិ៍។

វិធានការបង្វែរ ក៏ត្រូវបានលើកយកមកពិចារណាក្នុងដំណាក់កាលនៃការជំនុំជម្រះ ដូចទៅនឹងដំណាក់កាលព្រះរាជអាជ្ញា និងដំណាក់កាលចៅក្រមស៊ើបសួរផងដែរ។ ដោយចៅក្រមជំនុំជម្រះ មានអំណាចក្នុងការ

[៣៩] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៤៧។

[៤០] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៤៨។

[៤១] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៥១។

អនុវត្តនូវវិធានការបង្វែរ ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម១៨ឆ្នាំ ដែលជាប់ចោទទៅលើលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាដែលតម្រូវឲ្យបំពេញដោយអនីតិជនដើម្បីអាចអនុវត្តវិធានការនេះបាន។ មួយវិញទៀត ប្រសិនបើអនីតិជនបានសារភាពនូវកំហុសរបស់ខ្លួនដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងពេលជំនុះជម្រះ តុលាការត្រូវពិនិត្យថ្លឹងថ្លែង និង បញ្ជាក់ថាចម្លើយសារភាពទទួលយកពិរុទ្ធភាពរបស់អនីតិជននៅពេលសវនាការ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយស្ម័គ្រចិត្តនិងគ្មាន ការគំរាមកំហែង ឬការបង្ខិតបង្ខំណាមួយឡើយ។ រាល់ចម្លើយសារភាពរបស់អនីតិជនដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិខាងលើនេះ មិនត្រូវចាត់ទុកជាភស្តុតាងសម្រាប់ពិរុទ្ធភាពឡើយ។ ចំពោះការសារភាពទទួលយកផែនការបង្វែរ មិនត្រូវចាត់ទុកជាភស្តុតាងសម្រាប់ពិរុទ្ធភាពក្នុងបទល្មើសដដែលសម្រាប់នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបន្តបន្ទាប់នោះឡើយ។ ក្នុងពេលសវនាការ តុលាការត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់ពីភាពស៊ីចង្វាក់នៃចម្លើយសារភាព និងភស្តុតាងផ្សេងៗទៀតនៃបទល្មើស។[៤២]

សាលក្រមអាចត្រូវប្រកាសសនៅពេលសវនាការ ក្រោយពីធ្វើការពិភាក្សាដេញដោល ឬនៅពេលសវនាការលើកក្រោយ។ ជាគោលការណ៍ សាលក្រមត្រូវបានប្រកាសឡើងជាអសាធារណៈនៅចំពោះមុខអនីតិជន អ្នកតំណាងដែលច្បាស់បានកំណត់ អ្នកទំនុកបម្រុង មេធាវី ឬភ្នាក់ងារ សង្គមកិច្ច និងភាគីដែលមានប្រយោជន៍នៅក្នុងរឿងក្តី។ សាលក្រមអាចប្រកាសកំបាំងមុខអនីតិជនបាន ក្នុងករណីដែលការប្រកាសសាលក្រមចំពោះមុខធ្វើឲ្យខូចដល់ឧត្តមប្រយោជន៍របស់អនីតិជននោះ។[៤៣]

[៤២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៥៣។

[៤៣] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៥៤។

ជំពូកទី៣

វិធាននៃនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តចំពោះ
អនីតិជនក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ

ជំពូកទី៣

វិធាននៃនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជនក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ

អនីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយដែលគេអាចជឿជាក់ថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសវិធាននៃនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជនក្នុងរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌទូទៅនោះរួមមាន វិធានការទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ(១) វិធានការបង្វែរ(២) និងការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ(៣)។ ចំពោះអនីតិជនដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ជាកម្មវត្ថុនៃវិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និងវិធានការឧបត្ថម្ភ ប៉ុន្តែតុលាការអាចប្រកាសទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន)ឆ្នាំ ឡើងទៅប្រសិបបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនតម្រូវ។[៤៤] ជាពិសេសចំពោះវិធានការទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវតែជាវិធានការចុងក្រោយបំផុតសម្រាប់លើកយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជន។

១.ទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ

អនីតិជនអាចត្រូវទទួលរងនូវទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌដូចនីតិជនផងដែរ គ្រាន់តែអ្វីដែលខុសគ្នានោះនៅត្រង់ថា របបនៃទោសដែលត្រូវលើកយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជន គឺមិនដូចគ្នាទៅហ្នឹងរបបនៃទោសដែលអនុវត្តចំពោះនីតិជនឡើយ ពោលគឺអនីតិជនមាននូវរបបគតិយុត្តពិសេសមួយដាច់ដោយឡែកពីនីតិជន។ ដោយរបបនៃទោសនេះ គឺមាននៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌចាប់ពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា១៦០ ដល់មាត្រា១៦៦ផ្ទាល់តែម្តង។ ជាងនេះទៅទៀតដោយហេតុថាអនីតិជនមានសមត្ថភាព យល់ដឹងខាងអំពើនៅមានកម្រិតនៅឡើយ កាលបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជននោះតម្រូវ តុលាការក៏អាចសម្រេចឲ្យអនីតិជនទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោសផងដែរ។ ជាមួយគ្នានេះ របបនៃទោសដែលអាចលើកយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនមានដូចតទៅៈ

១.១. ទោសដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះអនីតិជន

ដោយផ្អែកទៅតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានកំណត់យក និងធ្វើការបែងចែកប្រភេទនៃទោសនេះជា ៣(បី) ប្រភេទគឺៈ

មូលទោស គឺជាទោសមូលដ្ឋានដែលយកទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់ការប្រកាសទោសចំពោះជនជាប់ចោទដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ មូលទោសរួមមាន ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់។[៤៥] ក្នុងករណីនេះដែរ ប្រសិនបើអនីតិជនម្នាក់ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ ហើយបាន

[៤៤] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៣៩។

[៤៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៤៣។

ប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយចៅក្រមបានពិនិត្យ និងពិចារណាទៅលើ កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស និង បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជននោះឃើញថា មានលក្ខណៈតម្រូវ គ្រប់គ្រាន់ហើយ ដូចនេះច្បាប់បានផ្តល់នូវ ឆន្ទានុសិទ្ធិដល់ចៅក្រមអាចប្រកាសអំពីទណ្ឌកម្មទៅលើអនីតិជននោះបាន។

«មូលទោសដែលអនុវត្តចំពោះអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំឡើងទៅ» កាលណាតុលាការសម្រេច ផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ (ដប់បួនឆ្នាំ) ឡើងទៅមូលទោសលើបទល្មើសដែល ត្រូវចោទប្រកាន់ ត្រូវបានបន្ថយក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចតទៅៈ

១. អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។ ឧទាហរណ៍ៈ ប្រសិនបើអនុវត្តទោស ចំពោះនីតិជនទោសដែលត្រូវអនុវត្តចំនួន ២០ឆ្នាំ នោះចំពោះអនីតិជនវិញត្រូវទទួលរងជាអតិបរមាត្រឹមតែ ១០ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ។

២. ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតអតិបរមាត្រូវបន្ថយមក ដាក់ពន្ធនាគារ ២០ឆ្នាំ (ម្ភៃឆ្នាំ)។ ឧទាហរណ៍ៈ ប្រសិនបើអនុវត្តទោសចំពោះនីតិជនទោសដែលត្រូវអនុវត្ត អស់មួយជីវិត នោះចំពោះអនីតិជនវិញត្រូវទទួលរងជាអតិបរមាត្រឹមតែ ២០ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ។

៣. អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាលប្រសិនបើអប្បបរមានេះលើសពី ១ថ្ងៃ (មួយ)ថ្ងៃ។ ឧទាហរណ៍ៈ ក្នុងករណីដែលទោសជាប់ពន្ធនាគារដែលត្រូវទទួលរងគឺ ៦ថ្ងៃ (ប្រាំមួយ)ថ្ងៃ អប្បបរមា ចំពោះបទលហុអនីតិជននឹងត្រូវទទួលរងគឺ ៣ថ្ងៃ (បី)ថ្ងៃ ជាអប្បបរមា។

៤. អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។ ឧទាហរណ៍ៈ ប្រសិនបើ ទោសពិន័យដែលត្រូវទទួលរងគឺនៅចន្លោះពី ១,០០០,០០០រៀល (មួយលាន)រៀល ទៅ ៤,០០០,០០០រៀល (បួនលាន)រៀល ចំពោះអនីតិជនត្រូវទទួលរងត្រឹមតែពិន័យពីចន្លោះ ៥០០,០០០រៀល (ប្រាំសែន)រៀល ទៅ ២,០០០,០០០រៀល (ពីរលាន)រៀល។

ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមានអានុភាពបន្ថយអតិបរមានៃ ទោសដាក់ពន្ធនាគារមកត្រឹមថិរវេលាមួយស្មើ ឬតិចជាង ៥ឆ្នាំ (ប្រាំឆ្នាំ)នោះបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នោះគឺ នៅតែជាបទឧក្រិដ្ឋដដែល។[៤៦]

ឧទាហរណ៍ៈ អនីតិជនម្នាក់បានប្រព្រឹត្តនូវបទឧក្រិដ្ឋមួយដែលមានលក្ខណៈប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ពោលគឺគាត់បានជិះម៉ូតូលួចកាបូបដោយប្រើហិង្សាលើនារីរងគ្រោះតាមផ្លូវបណ្តាលឲ្យនារី រងគ្រោះនោះត្រូវអនីតិជនវាយហ្នឹងដំបងបួនជ្រុងចំក្បាលដួលស្លាប់ភ្លាមៗ នៅហ្នឹងកន្លែង។ ករណីបែបនេះជម្រើស

[៤៦] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦០។

ដ៏សមគួរជាងគេបំផុតនោះគឺច្បាស់ជាត្រូវផ្តន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌលើរូបជនល្មើសដែលជាអនីតិជននោះ ទើបអាចរក្សានូវសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម និងធ្វើឲ្យសង្គមមាននូវរបៀបរៀបរយទៅបាន។

សម្គាល់៖ នេះគ្រាន់តែជាការរំលឹកនូវវិធានដែលចែងពីប្រភេទនៃបទល្មើសពុំកែប្រែដោយការបន្ថយស្របច្បាប់នូវទោសជាប់ពន្ធនាគារ ដែលអនុវត្តចំពោះអនីតិជនឡើយ។ ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ឬជាទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលលើសពី៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ និងក្រោម ឬស្មើនឹង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ។[៤៧] ដូច្នេះដោយហេតុថាមានការបន្ថយស្របច្បាប់ដែលបានចែងជាប្រយោជន៍ដល់ អនីតិជន ប្រសិនបើទោសដែលទទួលរងដោយអនីតិជនចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ បែរជាតិចជាង ៥ឆ្នាំទៅវិញនោះពុំត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរប្រភេទគតិយុត្តដើមជា បទឧក្រិដ្ឋនៃបទល្មើសឡើយ។ តែទោះជាយ៉ាងណា ទោះបីជាអនីតិជនដែលមានអាយុលើសពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ហើយ ក៏ដោយក៏តុលាការគួរតែអនុគ្រោះដល់ការប្រកាសនូវវិធានការ អប់រំ ឧបត្ថម្ភ និងការពារ ដើម្បីបានជាប្រយោជន៍ជូនទៅដល់អនីតិជននោះផងដែរ។ ជាជាងការដាក់ទណ្ឌកម្មបង្ក្រាប ដើម្បីជៀសវាងនូវការដាក់ពន្ធនាគារ ដែលជាញឹកញាប់ក្លាយទៅជាប្រភពនៃគ្រោះថ្នាក់កាន់តែកើនឡើងចំពោះ អនីតិជនដែលជួបជាមួយអ្នកជាប់ឃុំឃាំងផ្សេងៗទៀត ដែលជួនកាលមានសភាពគ្រោះថ្នាក់ជាងនេះទៅទៀតផងក៏អាចថាបាន។ ក្រៅអំពីទោសដែលជាមូលដ្ឋានតុលាការក៏អាចធ្វើការសម្រេចពិចារណាអំពីទោសបន្ថែមដែលអាចប្រកាសចំពោះទណ្ឌិតជាអនីតិជននោះបានថែមតទៀតផងដែរ។

ទោសបន្ថែម គឺសំដៅដល់ប្រភេទទោសមួយដែលបន្ថែមទៅលើមូលទោស។ មានន័យថាជាទូទៅនៅពេលដែលចៅក្រមប្រកាសអំពីមូលទោស ហើយក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌច្បាប់ចែងកំណត់ថាអនុញ្ញាតឲ្យមានការផ្តន្ទាទោសបន្ថែមទៀតនោះ ចៅក្រមអាចសម្រេចទោសបន្ថែមនេះដើម្បីបន្ថែមទៅលើមូលទោសនោះទៀតបាន។ បើពិនិត្យទៅលើបច្ចេកទេសនៅក្នុងការអនុវត្តទោសបន្ថែមចំពោះទណ្ឌិតជា អនីតិជននេះ គឺមិនមានលក្ខណៈអ្វីខុសប្លែកពីការអនុវត្តទោសបន្ថែមចំពោះអនីតិជនឡើយ។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលខុសគ្នានោះគឺនៅត្រង់ថាទោសបន្ថែម ដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជនបានគឺមានត្រឹមតែចំនួន ៥ ចំណុចប៉ុណ្ណោះ ខុសពីទោសបន្ថែមដែលអនុវត្តចំពោះនីតិជនគឺមានរហូតទៅដល់ ១៩ ចំណុច។[៤៨] ទោសដែលអាចលើកយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនបានមានដូចជា៖

១. ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុអ្វីមួយដែលបានប្រើក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

[៤៧] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៤៦។

[៤៨] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៥៣។

២. ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស។

៣. ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស។

៤. ការរឹបអូសឧបករណ៍ភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬចលនវត្ថុនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

៥. ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។[៤៩]

ដូចនេះ មានតែទោសបន្ថែមតែ៥ប៉ុណ្ណោះដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះទើបអាចអនុវត្តបានចំពោះអនីតិជនបាន។ ហើយក្នុងចំណោមទោសបន្ថែមទាំងនេះមានទោសបន្ថែមចំនួន៤ គឺជាវិធានការរឹបអូសនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយបទល្មើស ចំណែកទោសបន្ថែមចំនួន១ គឺគ្រាន់តែជាការហាមឃាត់មិនអោយធ្វើការកាន់កាប់ ឬប្រដាប់អាវុធតែប៉ុណ្ណោះ។

ដោយផ្អែកទៅលើគោលការណ៍មនុស្សធម៌ ក៏ដូចជាអនីតិភាពនៃជនល្មើស ចៅក្រមអាចពិនិត្យពិចារណាទៅលើស្ថានភាព និងកាលៈទេសៈនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដើម្បីជៀសវាងការអនុវត្តទោសដែលជាមូលដ្ឋានដោយយកទោសការងារសហគមន៍មកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនវិញ។

កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលអតិបរមាតិចជាង ឬស្មើនឹង ៣(បី) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍។ ការងារសហគមន៍ គឺជាកាតព្វកិច្ចត្រូវបំពេញក្នុងចិរវេលាចន្លោះពី ៣០ (សាមសិប) ម៉ោងទៅ២០០ (ពីររយ) ម៉ោង នូវការងារគ្មានកម្រៃជាប្រយោជន៍ដល់រដ្ឋ រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬនីតិបុគ្គលនៃនីតិសាធារណៈផ្សេងៗទៀត ដល់សមាគម ឬដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។[៥០] ដោយឡែក ទោសការងារសហគមន៍ដែលអនុវត្តចំពោះអនីតិជននេះ គឺមានលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នាពីទោសការងារសហគមន៍ ដែលអនុវត្តចំពោះ នីតិជនដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើនេះ។ ព្រោះលក្ខខណ្ឌដែលអាចលើកយកទោសការងារសហគមន៍មកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនបានមានដូចតទៅៈ

ទី១ លក្ខខណ្ឌអាយុ លុះត្រាតែអនីតិជននោះមានអាយុចាប់ពី ១៦ឆ្នាំដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំទើបអាចលើកយកមកអនុវត្តបាន (អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីនីតិការងារ)។

ទី២ ចិរវេលាដែលត្រូវអនុវត្ត ចំពោះចិរវេលាដែលអាចអនុវត្តគឺមិនឲ្យលើសពី ១០០ ម៉ោងនោះទេ មានន័យថា ចិរវេលានៃទោសការងារសហគមន៍ចំពោះអនីតិជននេះ គឺច្បាប់បានកំណត់ត្រឹមតែពាក់កណ្ដាលនៃចិរវេលាដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិជនតែប៉ុណ្ណោះ។

[៤៩] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦១។

[៥០] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៧២។

ទី៣ ត្រូវតែសម្របសម្រួលទៅលើអនីតិជន ពោលគឺសំដៅទៅលើស្ថានភាពដែលទាក់ទងនឹងការជ្រើសរើសការងារមួយដ៏សមស្របសម្រាប់អនីតិជន ដែលមានលក្ខណៈជាការបណ្ដុះបណ្ដាល ការកែប្រែ ការអប់រំ និងសម្រួលដល់ការបញ្ចូលខ្លួនអនីតិជនឲ្យចូលទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ។[៥១] ហេតុដូច្នេះហើយ លក្ខខណ្ឌដែលទាក់ទងទៅនឹងទោសការងារសហគមន៍ចំពោះអនីតិជននេះ គឺត្រូវមានការគិតគូរពិចារណាជាពិសេសទៅដល់កន្លែងធ្វើការដែលមានលក្ខណៈជា ការបណ្ដុះបណ្ដាល ដើម្បីឲ្យអនីតិជននោះអាចបានរៀនសូត្រ អប់រំ និងធ្វើការកែប្រែខ្លួនដើម្បីអាចចូលមករស់នៅក្នុងសង្គមដូចដើមវិញ ឬក៏ធ្វើសមាហរណកម្មខ្លួនមកក្នុងសង្គមវិញ។

ចំណុចគួរកត់សម្គាល់ ៖ « ការងារសម្រាប់ក្មេង » បានកំណត់ត្រឹមតែអាយុ ១៥ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ អាចធ្វើការងារជាកម្មករនិយោជិតបានហើយ។[៥២] ដោយហេតុថា ការងារនេះគឺជាការងារមួយដែល អនីតិជនធ្វើហើយគឺអាចផ្ដល់នូវផលកម្រៃតបស្នងចំពោះអនីតិជននោះវិញ ហើយកម្រៃដែលទទួលបាននេះអាចយកទៅចិញ្ចឹមគ្រួសារ និងអនីតិជនខ្លួនឯងបានផងដែរ។ តែដោយឡែក ផ្សារភ្ជាប់ជាមួយការងារសហគមន៍ដែលយើងកំពុងតែសិក្សានេះ គឺគ្មានកម្រៃសម្រាប់ផ្ដល់ឲ្យអនីតិជននោះទេ ដូច្នេះការដែលច្បាប់បានកំណត់ត្រឹមអាយុ ១៦ឆ្នាំនេះគឺជាការល្អប្រសើរ។

១.២. ស្ថានសម្រាលទោសចំពោះអនីតិជន

ស្ថានសម្រាលទោស គឺជាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទដែលញុំាងឲ្យតុលាការសម្រេចឲ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស មានន័យថាស្ថានសម្រាលទោស គឺជាការគិតគូររបស់តុលាការដោយផ្អែកទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ជនល្មើសនោះតម្រូវ។ «កាលណាកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬ បុគ្គលិកលក្ខណៈនៃជនជាប់ចោទតម្រូវ តុលាការអាចសម្រេចឲ្យជនជាប់ចោទបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោស។ ស្ថានសម្រាលទោសក៏អាចត្រូវផ្ដល់ឲ្យជនជាប់ចោទបានដែរ ទោះបីជាជននោះត្រូវបានប្រកាសថាស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនរាងចាលក៏ដោយ។[៥៣] ដូចនេះបើពិនិត្យលើបទបញ្ញត្តិមាត្រា ៩៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩ ស្ថានសម្រាលទោសខាងលើនេះ អាចយកទៅអនុវត្តលើគ្រប់បទល្មើសបានទាំងអស់។ ហើយការពិចារណានេះអាចតាមរយៈ សាវតា ចំណេះដឹង អាកប្បកិរិយា ស្ថានភាពគ្រួសារ ឬការសារភាពទទួលស្គាល់នូវកំហុសដោយខ្លួនឯង និងគ្មានការបង្ខិតបង្ខំអ្វីឡើយ។ «ការទទួលប្រយោជន៍នៃស្ថានសម្រាលទោស» ដូចនេះក្នុងករណីដែលតុលាការបានសម្រេចឲ្យអនីតិជនបានទទួលនូវស្ថានសម្រាលទោសនោះអប្បបរមានៃមូលទោសលើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈឹមត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចខាងក្រោម៖

[៥១] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦២។

[៥២] ច្បាប់ស្ដីពីការងារ, លេខ នស/រកម/០៣៩៧/០១, ១៣ មីនា ១៩៩៧, មាត្រា១៧៧។

[៥៣] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៩៣។

១. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ)ឆ្នាំ។

២. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងតិចជាង ១០ (ដប់) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ។

៣. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ២ (ពីរ)ឆ្នាំ និងតិចជាង ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ៣ (បី) ខែ។

៤. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ)ថ្ងៃ និងតិចជាង ២ (ពីរ) ឆ្នាំ នោះអប្បបរមា ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ) ថ្ងៃ។

៥. អប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាល។[៥៤]

សូមបញ្ជាក់ថា នេះគឺជាខ្នាតមួយដែលច្បាប់បានធ្វើការកំរិត និងបញ្ញត្តិទុកសម្រាប់ឲ្យចៅក្រមយកទៅអនុវត្តលើករណីដែលអនីតិជនត្រូវទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោស។ បើពិនិត្យមើលទៅយើងឃើញថាខ្នាតនេះគឺមានលក្ខណៈថយជាងនីតិជន ហើយការថយនេះទៀតសោធន៍ គឺរហូតទៅដល់ស្មើនឹងពាក់កណ្ដាលនៃខ្នាតដែលត្រូវយកទៅអនុវត្តសម្រាប់នីតិជន។ ហើយមូលហេតុដែលច្បាប់បានពង្រីកដែនអនុវត្តនូវស្ថានសម្រាលទោសទៅដល់អនីតិជនបែបនេះអាស្រ័យ ដោយហេតុថា នីតិករបានពិចារណាទៅលើអនីតិភាពនៃអនីតិជននេះឯង ដោយក្នុងគោលបំណងដើម្បីឲ្យអនីតិជនអាចទទួលបាននូវប្រយោជន៍គ្រួតគ្នា ពីការកាត់បន្ថយទោសដោយស្វ័យប្រវត្តិ និងពីអានុភាពនៃការអនុវត្តដោយចៅក្រមនូវស្ថានសម្រាលទោស ដូចទៅហ្នឹងខ្នាតដែលបានកំរិតខាងលើ។

ឧទាហរណ៍៖ បទល្មើសមួយដែលច្បាប់បានកំណត់ផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ)ឆ្នាំ ទៅ ១៥(ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ បើនីតិជនប្រព្រឹត្តហើយត្រូវទទួលនូវស្ថានសម្រាលនេះគឺអាចសម្រាលមកត្រឹម ១ (មួយ)ឆ្នាំដែលទាបជាងគេ។ ប៉ុន្តែបើអនីតិជនប្រព្រឹត្តវិញ គឺការដែលគិតគូរនូវស្ថានសម្រាលនេះអាចថយមកនៅរហូត ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ទាបជាងគេ នេះគឺចែងសម្រាប់ដាក់ទោសទៅលើអនីតិជនដាច់ដោយឡែក។

សម្គាល់៖ ការមិនរាងចាល មិនអនុវត្តទៅលើអនីតិជនទេ។[៥៥] ទោះបីជាតុលាការរកឃើញថាអនីតិជននោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសស្ថិតក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការមិនរាងចាលក៏ដោយ ក៏តុលាការមិនអាចអនុវត្តបទបញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាលទៅលើអនីតិជននោះបានឡើយ ពោលគឺអនីតិជននោះនៅតែត្រូវទទួលបាននូវស្ថានសម្រាលទោស

[៥៤] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៤។

[៥៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៣។

ដដែល។ ហើយជាងនេះទៅទៀត បទបញ្ញត្តិស្តីពីការមិនរាងចាល មិនត្រូវលើកយកមកអនុវត្តលើអនីតិជនឡើយ មានន័យថាទោះបីជាអនីតិជននោះ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងស្ថានភាពមិនរាងចាលក៏ដោយក៏តុលាការមិនអាចយកស្ថានទម្ងន់ទោសនេះមកអនុវត្តលើអនីតិជននោះបានឡើយ។

២. វិធានការបង្វែរ

ការបង្វែរជាវិធានការដែលអាចប្រើប្រាស់ក្នុងករណីអនីតិជនបានសារភាពថា បានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយដែលអាចជឿជាក់បានថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមែន ចេញពីដំណាក់កាលនីមួយៗនៃនីតិវិធីតុលាការ។[៥៦] មានន័យថា ការបង្វែរនេះគឺជាវិធានការមួយដែលតម្រូវឲ្យអនីតិជនបំពេញជាកាតព្វកិច្ច ហើយមានរយៈពេលកំណត់ណាមួយជាក់លាក់។ អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែររួមមាន តំណាងអយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមជំនុំជម្រះនៃសាលាដំបូង និងក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃសាលាឧទ្ធរណ៍។[៥៧]

២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការបង្វែរ

ក្នុងករណីដែលត្រូវបង្វែរ អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរអាចសម្រេចជ្រើសរើសយកនូវវិធានការមួយ ឬច្រើនសម្រាប់អនីតិជនបំពេញជាកាតព្វកិច្ច។ ប៉ុន្តែមុនឈានទៅដល់ការរៀបចំបង្កើតនូវផែនការបង្វែរទៅបាន ចាំបាច់ត្រូវបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌអប្បបរមានៃការបង្វែរ និងពិចារណាអំពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់បង្វែរជាមុនសិន។

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមានៃការបង្វែររួមមាន៖

១. មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចោទប្រកាន់ ឬបង្ហាញអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់អនីតិជន។

២. អនីតិជនសារភាពទទួលកំហុសដោយស្ម័គ្រចិត្ត គ្មានការបង្ខិតបង្ខំ និងមានការសុំទោសជនរងគ្រោះ។

៣. បទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តជាបទលហុ ឬបទមជ្ឈិម។

៤. អនីតិជនយល់ព្រមឲ្យធ្វើការបង្វែរ បន្ទាប់ពីបានទទួលការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច ឬមេធាវីអំពីសិទ្ធិរបស់អនីតិជន និងពិចារណាផងដែរអំពីអានុភាព និងផលប៉ះពាល់ នៅពេលអនុវត្តវិធានការបង្វែរ។[៥៨]

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់បង្វែរត្រូវពិចារណាទៅលើកត្តាមួយចំនួនរួមមាន៖

១. កាលៈទេសៈនៃបទល្មើស។

២. ស្ថានភាពនៃបទល្មើស។

៣. បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនដូចជា អាយុ កម្រិតយល់ដឹង បញ្ញា អត្តចរិត។

៤. ការទទួលរងឥទ្ធិពលពីគ្រួសារ និងបរិយាកាសជុំវិញការរស់នៅរបស់អនីតិជន។

---

[៥៦] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦០។

[៥៧] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦១។

[៥៨] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៣។

៥. ព្យសនកម្មរបស់ជនរងគ្រោះ។

៦. សុវត្ថិភាពរបស់ជនរងគ្រោះ សហគមន៍ និងសង្គម។[៥៩]

ក្រោយពីបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌអប្បបរមា និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការបង្វែររួចហើយអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរត្រូវជ្រើសរើសយកនូវវិធានការមួយ ឬច្រើនទុកសម្រាប់ឲ្យអនីតិជនបំពេញជាកាតព្វកិច្ចមុននឹងចេញដីកាសម្រេចបង្វែរទៅឲ្យភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច ដើម្បីរៀបចំអនុវត្តនូវផែនការបង្វែរឡើងវិញដោយវិធានការនោះរួមមាន៖

១. ចំណុចមួយ ឬច្រើនដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌស្តីពីកាតព្វកិច្ចនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

២. ទៅសាលារៀនឲ្យបានទៀងទាត់តាមផែនការកំណត់មិនលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ

៣. ចំណាយពេលវេលាជាក់លាក់ជាមួយក្រុមគ្រួសារមិនលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ

៤. តម្រូវឲ្យចូលរួមក្នុងការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈក្នុងចិរវេលាមិនលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ

៥. ធ្វើការងារសហគមន៍ដោយមិនលើសពី ១០០ (មួយរយ)ម៉ោង។ ការងារសហគមន៍នេះសម្រាប់តែអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ)ឆ្នាំ ឡើងទៅហើយមានលក្ខណៈជាការបណ្តុះបណ្តាល និងសម្រួលដល់ការបញ្ចូលខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ

៦. ចូលរួមក្នុងកម្មវិធីសហគមន៍ ឬមណ្ឌលដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ សម្រាប់ជួយអនីតិជនមិនឲ្យអនីតិជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសសាជាថ្មី

៧. ឲ្យស្នាក់នៅទីកន្លែងណាមួយដោយកំណត់ពេលវេលាជាក់លាក់

៨. ជួសជុលសំណងការខូចខាតទៅជនរងគ្រោះ

៨. វិធានការសមស្របផ្សេងទៀតដែលបំពេញនូវគោលបំណងនៃការបង្វែរ។

រាល់វិធានការបង្វែរដែលទាក់ទងនឹងការងារ ត្រូវអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការងារ និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការងារដែលព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់។[៦០]

២.២. ការអនុវត្តនូវផែនការបង្វែរ

ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច និងបុគ្គលទទួលបន្ទុកអនុវត្តផែនការបង្វែរ ត្រូវធានារ៉ាប់រងអនុវត្ត សេចក្តីសម្រេចនិងផែនការបង្វែររបស់អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរ ក្នុងការគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យលើអនីតិជនដែលត្រូវអនុវត្ត

[៥៩] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៤។

[៦០] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៥។

ផែនការបង្វែរ។ បុគ្គលដែលទទួលបន្ទុកអនុវត្តផែនការបង្វែរ ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលជោគជ័យ ឬបរាជ័យ ឬឧបសគ្គដែលកើតមាន នៅក្នុងការអនុវត្តលើផែនការទៅលើភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ច។ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចត្រូវបញ្ជូនរបាយការណ៍នោះរួមទាំងយោបល់របស់ខ្លួន ទៅអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរ ហើយចម្លងជូនទៅមន្ទីរទទួលបន្ទុកវិស័យសង្គមកិច្ចរាជធានី-ខេត្ត។[៦១]

ក្រោយពីបានទទួលនូវដីកាសម្រេចបង្វែរពីអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចត្រូវរៀបចំបង្កើតនូវផែនការបង្វែរនោះឡើង។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ក្នុងការរៀបចំបង្កើតនូវផែនការបង្វែរភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចត្រូវសម្រេចនៅក្នុងកំឡុងពេលមិនឲ្យលើសពី ១ (មួយ)ខែឡើយ ដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃទទួលដំណឹងសម្រេចអំពីការបង្វែរនេះ។ មួយវិញទៀត ក្នុងកំឡុងពេលនៃការសម្រេចនេះផងដែរ ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចក៏ត្រូវពិចារណាទៅលើកត្តាមួយចំនួនទៀតរួមមានៈ

១. ទស្សនៈរបស់អនីតិជន អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ និងជនដទៃទៀតដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់នៃអំពើល្មើស អំពីភាពសមស្របនៃផែនការបង្វែរដែលត្រូវបានស្នើឡើង

២. សាវតា វប្បធម៌ សាសនា និងភាសារបស់អនីតិជន

៣. កម្រិតសិក្សា សមត្ថភាពខាងបញ្ញា កាលៈទេសៈ និងស្ថានភាពគ្រួសាររបស់អនីតិជន

៤. សមាមាត្ររវាងផែនការដែលបានស្នើ ឬជ្រើសរើសចំពោះស្ថានភាពរបស់អនីតិជន ចរិតនៃបទល្មើស និងផលប្រយោជន៍សង្គម និង

៥. អាយុ និងតម្រូវការអភិវឌ្ឍរបស់អនីតិជន។[៦២]

បន្ទាប់ពីភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចសម្រេចអំពីផែនការបង្វែររួចរាល់ហើយ ភ្នាក់ងារនេះត្រូវបានបញ្ជូនផែនការបង្វែរទៅអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរ ដើម្បីធ្វើការពិនិត្យ និងសម្រេចតាមការគួរ។ ក្នុងករណីអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរយល់ស្របចំពោះផែនការបង្វែរនេះ អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរត្រូវចេញនូវដីកាសម្រេចដើម្បីដាក់ឲ្យអនុវត្តនូវផែនការបង្វែរនោះភ្លាម។ ប៉ុន្តែដោយឡែក ក្នុងករណីអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរមិនយល់ស្របចំពោះផែនការបង្វែរនេះទេ អាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកបង្វែរត្រូវបង្គាប់ឲ្យភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចត្រូវរៀបចំឡើងវិញនូវផែនការបង្វែរថ្មីមួយទៀត។ ហើយផែនការបង្វែរថ្មីនេះ ត្រូវសម្រេចក្នុងកំឡុងពេលមិនលើសពី ១(មួយ)ខែ គិតពីថ្ងៃទទួលដំណឹងអំពីដីកាបង្គាប់នោះ។

[៦១] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៩។

[៦២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦៦។

៣. ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ

ដើម្បីអាចឲ្យមានការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌអាចយកមកអនុវត្តបាននោះ ច្បាប់បានកំណត់អំពីលក្ខខណ្ឌ និងអាជ្ញាធរដែលមានសមត្ថកិច្ច ដូចតទៅ៖

៣.១. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងបុគ្គល

បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិស្នើសុំដោះលែងអនីតិជន ដោយមានលក្ខខណ្ឌរួមមាន៖

១. ទណ្ឌិតដែលជាអនីតិជន ឬមេធាវីរបស់ជននោះ

២. អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

៣. ប្រធានមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា

៤. ភ្នាក់ងារសង្គមកិច្ចដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងក្តីអនីតិជននោះ

៥. បេសកកម្មការទូត ឬកុងស៊ុលបរទេសក្នុងករណីអនីតិជនជាជនបរទេស។[៦៣]

៣.២. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងគំនិត មាយាទ និងការទទួលរងទោស

គ្រប់ទណ្ឌិត ដែលត្រូវទទួលរងទោសដាក់ពន្ធនាគារមួយ ឬច្រើនអាចត្រូវដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ប្រសិនបើទណ្ឌិតនោះបានបង្ហាញឲ្យឃើញថាខ្លួនមានគំនិតមារយាទល្អក្នុងរយៈពេលឃុំខ្លួន និងមាននីតិសម្បទាដែលអាចបញ្ចូលខ្លួនទៅក្នុងសង្គមវិញបាន។ លើសពីនេះការដោះលែងដែលមានលក្ខខណ្ឌអាចផ្តល់ទៅឲ្យទណ្ឌិតជាអនីតិជន ដែលបានទទួលរងទោសក្នុងមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា៖

១. ចំនួនមួយភាគបីនៃទោស ប្រសិនបើទោសតិចជាង ឬស្មើ ១ (មួយ)ឆ្នាំ

២. ចំនួនពាក់កណ្តាលនៃទោស ក្នុងករណីផ្សេងទៀត។[៦៤]

៣.៣. អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលផ្តល់ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ

ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវផ្តល់ដោយប្រធានតុលាការជាន់ដំបូងនៃទីកន្លែងឃុំខ្លួន។ ក្រោយពីបានទទួលពាក្យសុំដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ប្រធានតុលាការជាន់ដំបូងត្រូវបញ្ជូនទៅគណៈកម្មការជាតិនូវ៖

១. ពាក្យសុំ

២. សាលក្រម ឬសាលដីកាផ្តន្ទាទោស

៣. ដាយថាហេតុ សាលក្រម និងសាលដីកាទាំងឡាយ ប្រសិនបើទណ្ឌិតទទួលទោសច្រើន

៤. ព្រឹត្តប័ត្រលេខ១ នៃបញ្ជីថ្កោលទោស

៥. យោបល់ព្រះរាជអាជ្ញា

[៦៣] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៧៣។

[៦៤] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៧២។

៦. គ្រប់លិខិតទាំងអស់ដែលមានប្រយោជន៍។

គណៈកម្មការជាតិ បញ្ចេញយោបល់របស់ខ្លួននៅក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបំផុត។ យោបល់នេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងមានសំអាងហេតុ ត្រូវធ្វើជូនទៅប្រធានតុលាការជាន់ដំបូងភ្លាម។

សមាជិកគណៈកម្មការជាតិរួមមានៈ

១. សមាជិក ២រូប ចាត់តាំងដោយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ១រូបជាប្រធាន

២. ប្រធានពន្ធនាគារ ឬតំណាងជាសមាជិក។

ប្រធានតុលាការនេះ ត្រូវសម្រេចក្រោយពីបានទទួលយោបល់ពីគណៈកម្មការជាតិដែលត្រូវប្រជុំនៅក្រសួងយុត្តិធម៌។ សេចក្តីសម្រេចដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវសម្រេចទៅតាមដីកាដោយមានសំអាងហេតុដោយមិនត្រូវឲ្យជាប់ជំពាក់នឹងយោបល់គណៈកម្មការនេះទេ។ រាល់សេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានតុលាការនេះអាចត្រូវតវ៉ាទៅប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍ បានក្នុងរយៈពេល ៥(ប្រាំ)ថ្ងៃ ដោយបណ្តឹងតវ៉ានេះអាចធ្វើបានដោយអគ្គព្រះរាជអាជ្ញាអមសាលាឧទ្ធរណ៍ ឬព្រះរាជអាជ្ញាសាមីតែប៉ុណ្ណោះ។ សេចក្តីសម្រេចនេះ មិនមានអានុភាពទេនៅក្នុងរយៈពេល ៥(ប្រាំ)ថ្ងៃ ឬរហូតដល់មានដីកាដែលមានសំអាងហេតុរបស់ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍ និងមិនអាចតវ៉ាបានឡើយ។

កាលណាប្រធានតុលាការជាន់ដំបូង បង្គាប់ឲ្យដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវកំណត់ពីបែបបទនៃការអនុវត្ត និងលក្ខខណ្ឌនៃការដោះលែងទណ្ឌិត ដោយកំណត់រយៈពេលសាកល្បង ដែលមិនអាចលើសពីថិរវេលានៃទោស ដែលនៅសល់មិនទាន់បានទទួលរងឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើនៅក្នុងករណីមានការផ្តន្ទាទោសសាជាថ្មី ឬការមិនគោរពលក្ខខណ្ឌ ដែលបានកំណត់ដោយដីកាទេប្រធានតុលាការជាន់ដំបូងអាចដកហូតសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនមកវិញបាន។ ការដកហូតនោះនាំឲ្យទណ្ឌិត ត្រូវទទួលទោសដែលនៅសល់។ រយៈពេលសល់ត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលទណ្ឌិតបានទទួលសេចក្តីសម្រេចឲ្យដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ។ ប្រសិនបើទណ្ឌិតត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅក្នុងករណីបន្ទាន់ដោយព្រះរាជអាជ្ញា រយៈពេលឃុំខ្លួនរហូតមកទល់នឹងសេចក្តីសម្រេចដកហូតការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌនេះ ត្រូវយកមកគិតក្នុងថិរវេលានៃទោសដែលនៅសល់។

ប្រសិនបើទណ្ឌិតបានគោរពទៅតាមដីកា ឬមិនបានផ្តន្ទាទោសចំពោះបទល្មើសថ្មីទេ ហើយមិនត្រូវបានដកហូត សេចក្តីសម្រេចក្នុងរយៈពេលសាកល្បងទេ លុះផុតរយៈពេលកំណត់នោះ ការដោះលែងនឹងក្លាយទៅជាស្ថាពរ។ នៅក្នុងករណីនេះទោសត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួលតាំងពីថ្ងៃដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌមកម្ល៉េះ។ ម៉្យាងទៀតចំពោះបែបបទនៃការឃ្លាំមើល តាមដាន ត្រួតពិនិត្យ និងការបញ្ជូននៅក្នុងសង្គមវិញនៃទណ្ឌិតដែលដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ ហើយអាចប្រគល់ទៅឲ្យស្ថាប័នសាធារណៈ ឬឯកជន នូវការយកចិត្តទុកដាក់ធានារ៉ាប់រងលើការបញ្ចូលទណ្ឌិតទៅក្នុងសង្គមវិញ។

ជំពូកទី៤

ការប្រកាសទោស និងការអនុវត្តទោស
ចំពោះអនីតិជន

ជំពូកទី៤
ការប្រកាសទោស និងការអនុវត្តទោសចំពោះអនីតិជន

១. របបនៃការប្រកាសទោស

ក្រោយពីអនីតិជនត្រូវបានតុលាការវិនិច្ឆ័យសេចក្តី ដោយផ្អែកទៅលើធាតុផ្សំបទល្មើស ឬភស្តុតាង ឬចម្លើយសារភាពរបស់អនីតិជនហើយនោះ ដោយអាស្រ័យទៅលើអំពើនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលអាចជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ បទមជ្ឈឹម ឬលហុ តុលាការអាចប្រកាសនូវទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌលើអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំឡើងទៅ ប្រសិនបើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ឬបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនតម្រូវ ឬប្រើនូវទណ្ឌកម្មផ្សេងៗមួយចំនួនទៀត ដែលច្បាប់មានកំណត់យ៉ាងជាក់លាក់សម្រាប់អនុវត្តលើអនីតិជននោះ។[៦៥] ប្រសិនបើតុលាការ ពិនិត្យឃើញថាមានពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទ តុលាការប្រកាសផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដូចខាងក្រោម៖[៦៦]

១.១. ការប្រកាសមូលទោស

ដើម្បីយកទោសណាមួយទៅអនុវត្តចំពោះអនីតិជនបាននោះ លុះត្រាតែមានការប្រកាសដោយតុលាការនូវទោសនោះ ហើយគ្មានទោសណាមួយដែលអាចត្រូវយកមកអនុវត្តបានឡើយប្រសិនបើទោសនោះមិនត្រូវបានប្រកាសដោយតុលាការទេ។[៦៧] តុលាការប្រកាសទោសណាមួយដោយផ្អែកទៅលើគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ មានន័យថាបុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើរបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ មិនអាចឲ្យបុគ្គលណាមួយដែលមិនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលមកទទួលទោសជំនួសបុគ្គលនោះបានឡើយ។[៦៨] រីឯគោការណ៍ឯកត្តកម្មនៃទោសសំដៅដល់តុលាការប្រកាសទោសដោយផ្អែកទៅលើស្ថានទម្ងន់ទោស និងកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ទៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈ សភាពផ្លូវចិត្ត ធនធាន ឬមូលហេតុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រមទាំងទៅលើកិរិយាមាយាទរបស់ជនជាប់សង្ស័យក្រោយពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស ចំពោះជនរងគ្រោះ។[៦៩] ចំពោះការកំណត់អាយុ ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំសម្រាប់លទ្ធផលនៃការប្រកាសទណ្ឌកម្ម ដែលទណ្ឌកម្មនោះសម្តៅដល់ទោស គឺស្របទៅនឹងបទបញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានការឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះ

---

[៦៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៣៩។

[៦៦] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា៣៥០។

[៦៧] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៦។

[៦៨] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា២៤។

[៦៩] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៩៦។

អនីតិជន អាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំដល់ក្រោម ១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ ក្នុងលក្ខខណ្ឌកំណត់ដោយច្បាប់ និងក្នុងចិរវេលាមួយតិចជាងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើនីតិជន។[៧០]

កាលណាតុលាការសម្រេចផ្ដន្ទាទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើអនីតិជនអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន)ឆ្នាំឡើងទៅ មូលទោសលើបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់ ត្រូវបន្ថយក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោម៖

១. អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាល។

ឧទាហរណ៍៖ លោក ក ជាអនីតិជនដែលមានអាយុ ១៦ឆ្នាំបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់)ឆ្នាំ។ ក្នុងបញ្ញត្តិនេះតម្រូវឲ្យបន្ថយនូវមូលទោសពីបទល្មើសមិនអាចដាក់ទោសលើជនល្មើសជា អនីតិជនលើសពី ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំបានឡើយ ព្រោះនេះជាអតិបរមានៃទោស ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ពោលគឺ អតិបរមានៃទោស ១០(ដប់)ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាលមកត្រឹម ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ចំណែកឯអប្បបរមានៃទោសវិញគឺ ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ក៏ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាលដែរ គឺមកត្រឹម ២ (ពីរ)ឆ្នាំ ៦(ប្រាំមួយ)ខែ ទៅ៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ សម្រាប់បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ។ អាចនិយាយបានម៉្យាងទៀតថាតុលាការមិនអាចដាក់ទោសលើជនល្មើសជាអនីតិជនលើសពី ៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ បានឡើយ ព្រោះនេះជាអតិបរមានៃទោសដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់ជនជាប់ចោទជាអនីតិជន។

២. ប្រសិនបើអតិបរមានៃទោសនោះ គឺជាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត អតិបរមាត្រូវបន្ថយមកដាក់ពន្ធនាគារ ២០ (ម្ភៃ)ឆ្នាំ។

ឧទាហរណ៍៖ ក ជាសិស្សនៃវិទ្យាល័យមួយ ដែលមានអាយុ ១៦ឆ្នាំ ហើយបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស «ឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្មអំពើឃោរឃៅ ឬអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ» ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោស ដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។ ជនសង្ស័យខាងលើបានធ្វើសកម្មភាពរំលោភសិស្សនារី ខណៈពេលដែលនាងកំពុងធ្វើដំណើរទៅផ្ទះតែម្នាក់ឯង ដោយបានចាប់នាងចូលកន្លែងស្ងាត់ ហើយបន្ទាប់មកក៏បានយកដៃច្របាច់កនារីនោះរហូតដល់ស្លាប់ដើម្បីបំបាត់ភស្ដុតាង។ ក្នុងករណីនេះ អតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ២០ (ម្ភៃ)ឆ្នាំ ដូច្នេះដោយយោងទៅលើមូលហេតុអាយុនៃជនល្មើស ហើយតុលាការមិនអាចប្រកាសទោសលើសពីនេះបានទេ។

៣. អប្បបរមា នៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាលប្រសិនបើអប្បបរមានោះលើសពី ១ (មួយ)ថ្ងៃ។

---

[៧០] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា២១៣។

៤. អប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្ដាល។ នៅក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋ ប្រសិនបើបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមានអានុភាពបន្ថយអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារមកត្រឹមថិរវេលាមួយស្មើ ឬតិចជាង ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំនោះ បទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នៅតែជាបទឧក្រិដ្ឋដដែល។

ឧទាហរណ៍៖ លោក ក បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសលួច ដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ពី ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ទៅ ៣ (បី)ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន)រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយ)លានរៀល។ នៅក្នុងករណីនេះទោសដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសចំពោះអនីតិជន ត្រូវបន្ថយទាំងអប្បបរមា និងអតិបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងទោសពិន័យជាប្រាក់ផងដែរ។ ដូច្នេះទោសដែលត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនគឺ ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី «បទលួច» គឺពី ៣ (បី)ខែ ទៅ ១ (មួយ)ឆ្នាំ ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៥០០.០០ (ប្រាំសែន)រៀល ទៅ ៣.០០០.០០០ (បីលាន)រៀល។

ចំពោះឧទាហរណ៍ ទី១ និងទី២ ខាងលើនេះ បើទោះបីជាមូលទោស ត្រូវបានបន្ថយក៏ដោយក៏បទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជននោះ នៅតែជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋដដែល ពុំមែនជាបទមជ្ឈិមនោះទេ។[៧១]

លើសពីនេះទៅទៀត បទបញ្ញត្តិស្ដីពីការមិនរាងចាល មិនអាចយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជនបានឡើយដែលសំដៅថា បើទោះបីជាអនីតិជនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅក្នុងស្ថានភាពនៃការមិនរាងចាលក៏ដោយក៏តុលាការមិនអាចយកស្ថានទម្ងន់ទោសណាមួយយកមកអនុវត្តចំពោះអនីតិជននោះបានដែរ។[៧២]

បើកាលណា តុលាការបានសម្រេចឲ្យមានស្ថានសម្រាលទោស អប្បបរមានៃមូលទោសលើអនីតិជនពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវបន្ថយតាមខ្នាតដោយឡែកដូចតទៅ៖

១. ប្រសិនបើ អប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ១០ (ដប់)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមាត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ)ឆ្នាំ។

ឧទាហរណ៍៖ បទឃាតកម្មត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់)ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ ។ ប្រសិនបើជនល្មើសជាអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ ផ្អែកតាមមាត្រា ១៦៤ តម្រូវឲ្យតុលាការបន្ថយនូវអប្បបរមានៃមូលទោសទៅលើបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ មានន័យថាអប្បបរមានៃទោស ១០ (ដប់)ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ)ឆ្នាំ ចំណែកឯអតិបរមានៃមូលទោសគឺនៅដដែល។ ដូច្នេះនៅពេលដែលជនល្មើសជាអនីតិជន ទោសដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសគឺ ១ (មួយ)ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ សម្រាប់បទឃាតកម្ម។

[៧១] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦០។

[៧២] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៣។

២. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ និងតិចជាង ១០ (ដប់)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមាត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ។

ឧទាហរណ៍៖ បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់)ឆ្នាំ។ ប្រសិនបើជនល្មើសជាអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ តម្រូវឲ្យតុលាការបន្ថយនូវអប្បបរមានៃមូលទោសលើបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។ មានន័យថាអប្បបរមានៃទោស ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ចំណែកឯអតិបរមានៃមូលទោសគឺនៅដដែល។ ដូច្នេះនៅពេលដែលជនល្មើសជាអនីតិជន ទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសគឺ ៦ (ប្រាំមួយ)ខែ ទៅ ១០ (ដប់)ឆ្នាំ សម្រាប់បទរំលោភសេពសន្ថវៈ។

៣. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ២ (ពីរ)ឆ្នាំ និងតិចជាង ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមាត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៣ (បី)ខែ។

ឧទាហរណ៍៖ បទគំហែងយកត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ២ (ពីរ)ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ។ ប្រសិនបើជនល្មើសជាអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ តម្រូវឲ្យតុលាការបន្ថយនូវអប្បបរមានៃមូលទោសទៅលើបទល្មើស ដែលត្រូវចោទប្រកាន់មានន័យថាអប្បបរមានៃទោស ២ (ពីរ)ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ៣ (បី)ខែ ចំណែកអតិបរមានៃមូលទោសគឺនៅដដែល។ ដូច្នេះហើយនៅពេលដែលជនល្មើសជាអនីតិជន ទោសដែលត្រូវយកមកផ្តន្ទាទោសគឺ ៣ (បី)ខែ ទៅ ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ សម្រាប់បទគំហែងយក។

៤. ប្រសិនបើអប្បបរមានៃទោសដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ៦ (ប្រាំមួយ)ថ្ងៃ និងតិចជាង ២ (ពីរ)ឆ្នាំ នោះអប្បបរមាត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ១ (មួយ)ថ្ងៃ។

ឧទាហរណ៍៖ បទរំលោភលើលំនៅឋានត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ)ខែ ទៅ ១ (មួយ)ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន)រៀល ទៅ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន)រៀល។ ប្រសិនបើជនល្មើសជាអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ តម្រូវឲ្យតុលាការបន្ថយនូវអប្បបរមានៃមូលទោសទៅលើបទល្មើស ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់មានន័យថាអប្បបរមានៃទោស ១ (មួយ)ខែ ត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹម ១ (មួយ)ថ្ងៃ ចំណែកឯអតិបរមានៃមូលទោសគឺនៅដដែល។ ដូច្នេះហើយនៅពេលដែលជនល្មើសជាអនីតិជន ទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសគឺ ១ (មួយ)ថ្ងៃ ទៅ ១ (មួយ)ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០ (មួយពាន់)រៀល ទៅ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន)រៀល សម្រាប់បទរំលោភលើលំនៅឋាន។

៥. អប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល។

ឧទាហរណ៍៖ បទជេរប្រមាថ ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន)រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន)រៀល ។ ប្រសិនបើជនល្មើសជាអនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ដល់ក្រោម ១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ តម្រូវឲ្យតុលាការបន្ថយនូវអប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ទៅលើបទល្មើសដែលត្រូវបាន

ចោទប្រកាន់ មានន័យថាអប្បបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់ ១០០.០០០ (មួយសែន)រៀល ត្រូវបន្ថយពាក់កណ្តាល គឺ ៥០.០០០ (ប្រាំម៉ឺន)រៀល ចំណែកឯអតិបរមានៃទោសពិន័យជាប្រាក់គឺនៅដដែល។ ហេតុដូច្នេះហើយនៅពេលដែលជនល្មើសជាអនីតិជន ទោសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់គឺពី ៥០.០០០ (ប្រាំម៉ឺន)រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន)រៀល សម្រាប់បទល្មើសជេរប្រមាថជាសាធារណៈ។

ស្ថានសម្រាលទោសត្រូវអនុវត្តទៅលើអនីតិជន។[៧៣]

ការប្រកាសមូលទោស គ្រប់ករណីដែលជាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារផង និងពិន័យជាប្រាក់ផង តុលាការអាចប្រកាសៈ

១. ទោសដាក់ពន្ធនាគារ និងពិន័យជាប្រាក់ជាមួយគ្នា ឬ

២. ទោសដាក់ពន្ធនាគារតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ឬ

៣. ទោសពិន័យជាប្រាក់តែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ។[៧៤]

១.២. ការប្រកាសទោសបន្ថែម

ទោសបន្ថែម គឺជាការប្រកាសទោសបន្ថែមទៅលើសមូលទោស ហើយបើកាលណាបទល្មើសមួយត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬច្រើន ទោសបន្ថែមនេះត្រូវបន្ថែមទៅលើមូលទោសលើកលែងតែនៅក្នុងបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា២០០៩ (ការជំនួសមូលទោស ដោយទោសបន្ថែម)។

តុលាការអាចសម្រេចជំនួសមូលទោស ដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬច្រើននៅក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោមៈ

១. កាលណាជនជាប់ចោទ ទទួលទោសពិន័យក្នុងឋានៈជាមូលទោសតែមួយគត់។

២. កាលណាជនជាប់ចោទ ទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានអតិបរមាស្មើ ឬតិចជាង ៣ (បី)ឆ្នាំ។

កាលណាតុលាការ សម្រេចជំនួសមូលទោស ដោយទោសបន្ថែមមួយ ឬច្រើនតុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់បានទេ។[៧៥]

មានតែទោសបន្ថែមមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះដែលអាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជនមានដូចជាៈ

១. ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុអ្វីមួយ ដែលបានប្រើក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

២. ការរឹបអូសវត្ថុ ឬមូលនិធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស។

៣. ការរឹបអូសផលទុន ឬទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាផលកើតចេញពីបទល្មើស។

[៧៣] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៤។

[៧៤] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៩៧។

[៧៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១០០។

៤. ការរឹបអូសឧបភោគភណ្ឌ សម្ភារៈ ឬចលនវត្ថុ នៅក្នុងទីកន្លែងដែលបទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្ត។

៥. ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬយកតាមខ្លួននូវអាវុធ ឬគ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។[៧៦]

១.៣. ការប្រកាសទោសជំនួស

ការប្រកាសទោសជំនួសរួមមាន ទោសការងារសហគមន៍ ការស្តីបន្ទោស ដែលត្រូវបានអនុវត្តជំនួសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានដូចខាងក្រោម៖

១.៣.១. ការប្រកាសទោសការងារសហគមន៍

កាលណាជនជាប់ចោទទទួលទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលអតិបរមាតិចជា ឬស្មើនឹង ៣ (បី)ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍។[៧៧] ទោសដែលជាការងារសហគមន៍ អាចអនុវត្តទៅលើអនីតិជនដែលមានអាយុយ៉ាងតិច ១៦(ដប់ប្រាំមួយ)ឆ្នាំ ប៉ុន្តែចិរវេលានៃការងារមិនអាចលើសពី១០០ម៉ោង។ ការងារសហគមន៍ត្រូវតែសម្របសម្រួលទៅលើអនីតិជន មានលក្ខណៈបណ្តុះបណ្តាល និងសម្របសម្រួលដល់ការបញ្ជូនខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ។[៧៨]

តុលាការអាចប្រកាសទោសការងារសហគមន៍ជំនួសឲ្យមូលទោសបាន ហើយក្នុងករណីនេះតុលាការដែលប្រកាសទោសការងារសហគមន៍នោះ មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ។ ក៏ប៉ុន្តែទោសការងារសហគមន៍នឹងអាចប្រកាសបាន លុះត្រាតែជនជាប់ចោទមានវត្តមាននៅពេលសវនាការ ហើយយល់ព្រមធ្វើការងារនេះ។ នៅមុនពេលដែលតុលាការប្រកាសសាលក្រម ឬសាលដីកា ត្រូវប្រាប់ដល់ជនជាប់ចោទថាសាមីខ្លួនមានសិទ្ធិប្រកែកមិនព្រមធ្វើការងារនេះ។ ចម្លើយរបស់ជនជាប់ចោទត្រូវតែមានចុះនៅក្នុងសាលក្រម ឬសាលដីកា។

ចំពោះបែបបទនៃការអនុវត្តទោសការងារសហគមន៍ត្រូវ កំណត់ដោយអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកក្នុងការបង្វែររួមមាន តំណាងអង្គការអយ្យការ ចៅក្រមស៊ើបសួរ ចៅក្រមជំនុំជម្រះនៃសាលាដំបូង និងក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃសាលាឧទ្ធរណ៍។[៧៩] ដែលផ្ទុយពីការអនុវត្តចំពោះនីតិជន ដែលមានតែព្រះរាជអាជ្ញាទេជាអ្នកកំណត់ពីការងារនោះ ហើយចង្អុលបង្ហាញប្រាប់ឈ្មោះនីតិបុគ្គលដែលត្រូវទទួលប្រយោជន៍ពីការងារនេះ និងស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា។[៨០]

[៧៦] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦១។

[៧៧] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៧២។

[៧៨] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦២។

[៧៩] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៦១។

[៨០] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១០៣។

ការងារសហគមន៍ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ ជាអាទិ៍ ការងារនៅពេលយប់ អនាម័យ សន្តិសុខ ហើយនិងការងាររបស់ស្ត្រី។ ការងារសហគមន៍អាចត្រួតគ្នាបានជាមួយនឹងការអនុវត្តសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ។[៩១]

១.៣.២. ការប្រកាសទោសស្តីបន្ទោស

កាលណាជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារដែលមានអតិបរមាតិចជាង ឬស្មើនឹង ៣(បី)ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសទោសស្តីបន្ទោស ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌទាំងបីត្រូវបានបំពេញៈ

១. ភាពចលាចលដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសបានបញ្ចប់

២. ការខូចខាត ត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ

៣. ជនជាប់ចោទ បានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់ក្នុងសង្គមវិញ។

តុលាការក៏អាចប្រកាសទោសស្តីបន្ទោសជំនួសឲ្យមូលទោស។ តុលាការដែលប្រកាសការស្តីបន្ទោស មិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬពិន័យជាប្រាក់បានទេ។[៩២]

១.៤. ការប្រកាសទោសព្យួរទោសសាកល្បង

ការព្យួរទោសសាកល្បងមានន័យថា ជាការព្យួរទោសដែលតុលាការអាចផ្តល់ទៅឲ្យទណ្ឌិតដែលត្រូវទទួលរងទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលពី ៦(ប្រាំមួយ)ខែ ទៅ ៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ ដោយដាក់ឲ្យទណ្ឌិតស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើនក្នុងរយៈពេលសាកល្បងដែលមិនអាចតិចជាង ១(មួយ)ឆ្នាំ និងមិនលើសពី ៣(បី)ឆ្នាំ ហើយតុលាការជាអ្នកកំណត់រយៈពេលនៃការសាកល្បង។[៩៣]

តុលាការដែលបានដាក់ឲ្យទណ្ឌិតស្ថិតនៅក្រោមវិធានការត្រួតពិនិត្យ និងគោរពកាតព្វកិច្ចដោយឡែកមួយ ឬច្រើន ទណ្ឌិតនោះត្រូវតែគោរពទៅតាមការកំណត់របស់តុលាការ ដែលវិធានការត្រួតពិនិត្យទាំងនោះដែលតម្រូវឲ្យទណ្ឌិតអនុវត្តដូចតទៅៈ

១. ទណ្ឌិតត្រូវតែគោរពតាមដីកាកោះរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬរបស់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឲ្យ។

២. ទណ្ឌិតត្រូវតែមកទទួលនូវការពិនិត្យមើលរបស់បុគ្គល ដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឲ្យ។

៣. ទណ្ឌិតត្រូវប្រគល់ឲ្យដល់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬដល់បុគ្គលដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រគល់អំណាចឲ្យនូវគ្រប់ឯកសារសម្រាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់លើការបញ្ចូលឲ្យរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ។

---

[៩១] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៧៤។

[៩២] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា៩៨។

[៩៣] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១១៧។

៤. ទណ្ឌិត ត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួន។

៥. ទណ្ឌិត ត្រូវជូនដំណឹងដល់ព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការផ្លាស់ប្តូរមុខរបររបស់ខ្លួន។

៦. ទណ្ឌិត ត្រូវតែមានការអនុញ្ញាតពីព្រះរាជអាជ្ញា មុនពេលធ្វើដំណើរទៅបរទេស។[៩៤]

នៅក្នុងករណីនៃការព្យួរទោសសាកល្បង មានតែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដូចតទៅនេះប៉ុណ្ណោះដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជន៖

១. ទទួលបង្ហាត់បង្រៀន ឬបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។

២. ស្ថិតនៅកន្លែងណាមួយជាកំណត់។

៣. ដាក់ខ្លួនឲ្យពេទ្យពិនិត្យ ឬ ព្យាបាល។

៤. ជួសជុលព្យសនកម្ម ដែលបណ្តាលមកអំពីបទល្មើស ទៅតាមធនធានរបស់ខ្លួន។

៥. បង្ហាញភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាខ្លួនបង់ទឹកប្រាក់ដែលជំពាក់ជូនរដ្ឋរួចហើយតាមលទ្ធភាពនៃធនធានរបស់ខ្លួនបន្ទាប់ពីការផ្តន្ទាទោស។

៦. មិនត្រូវបង្ហាញមុខនៅទីកន្លែងខ្លះ។

៧. មិនត្រូវសេពគប់ ទីកន្លែងលក់ភេសជ្ជៈស្រវឹង។

៨. មិនត្រូវសេពគប់ជាមួយបុគ្គលខ្លះ ដោយឡែកជាមួយសហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត អ្នកសមគំនិត ឬជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស។

៩. មិនត្រូវកាន់កាប់ ឬ យកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ។[៩៥]

នៅគ្រប់ពេលវេលា តុលាការអាចកែប្រែកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិតបាន។ តុលាការត្រូវបានទទួលបណ្តឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលបានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។[៩៦] ហើយនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន តុលាការត្រូវចែងអំពីកាតព្វកិច្ចដោយឡែកដែលតម្រូវទៅលើទណ្ឌិត។

ការព្យួរទោសសាកល្បង អាចត្រូវបានដកហូតដោយតុលាការនៅក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ៖

១. ប្រសិនបើនៅក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតមិនបានគោរពតាមវិធានការត្រួតពិនិត្យ ឬកាតព្វកិច្ចដោយឡែកទេ។

២. បើនៅក្នុងរយៈពេលសាកល្បង ទណ្ឌិតត្រូវបានផ្តន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមជាថ្មីទៀត។

[៩៤] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១១៩។

[៩៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៥។

[៩៦] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១២១។

តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យដកហូតការព្យួរទោសសាកល្បងនេះទាំងមូល ឬមួយផ្នែក។ នៅក្នុងករណីនេះ ទោសត្រូវយកមកអនុវត្តទាំងមូល ឬមួយផ្នែក ហើយតុលាការត្រូវបានទទួលបណ្ដឹងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។[៨៧] ផ្ទុយទៅវិញប្រសិនបើទណ្ឌិតបានគោរពទៅតាមការកំណត់របស់តុលាការបានយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន ហើយមិនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសថ្មីទៀតទេ ការផ្ដន្ទាទោសត្រូវចាត់ទុកជាអសារបង់ ប្រសិនបើមុនការផុតរយៈពេលសាកល្បង ការផ្ដន្ទាទោសមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃពាក្យសុំដកហូតដែលមានសេចក្ដីសម្រេចដកហូតទេ។[៨៨]

២. ការអនុវត្តទោសក្នុងពន្ធនាគារ ឬមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា

ក្រោយពីយុត្តាធិការជំនុំជម្រះ បានបញ្ចប់ការពិភាក្សាដេញដោលនិងវិនិច្ឆ័យទៅលើអង្គហេតុដោយផ្អែកទៅលើភស្តុតាង សាក្សី ឬចម្លើយសារភាពរបស់អនីតិជន ហើយបានពិនិត្យ ទៅលើធាតុផ្សំនៃបទល្មើស និងបានប្រកាសថាមានពិរុទ្ធភាពចំពោះបទល្មើសនោះ ហើយក៏បានឈានទៅដល់ការប្រកាសទោសណាមួយដែលសមស្របទៅនឹងអំពើនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់អនីតិជននោះ តុលាការ អាចជ្រើសរើសទោសមួយក្នុងចំណោមទោសជាច្រើនដែលអាចអនុវត្តចំពោះអនីតិជនគឺការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ។ ច្បាប់បានកំណត់ពីលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនក្នុងការដាក់អនីតិជនកំពុងតែអនុវត្តទោសនោះមានដូចខាងក្រោម៖

២.១. លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន

អនីតិជនជាប់ពន្ធនាគារត្រូវឃុំខ្លួននៅទីកន្លែងពិសេស ខណ្ឌដាច់ពីនីតិជន។ អនីតិជនស្ថិតនៅក្រោមរបបដោយឡែកជាឯកត្តបុគ្គលដែលជាទីកន្លែងសម្រាប់អប់រំ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ។ របបឃុំឃាំងត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាក់ព័ន្ធ។[៨៩] ចំពោះគោលបំណងនៃការឃុំខ្លួនអនីតិជនធ្វើឡើងគឺដើម្បីស្ដារនីតិសម្បទា ជាអាទិ៍ ការបណ្ដុះបណ្ដាល ការព្យាបាល ការថែទាំ ការការពារ ការអប់រំ និងផ្ដល់ជំនាញវិជ្ជាជីវៈក្នុងទស្សនៈជួយអនីតិជនឲ្យក្លាយទៅជាពលរដ្ឋសុចរិត និងមានប្រយោជន៍ដល់សង្គមជាតិ។[៩០]

ផ្ទុយទៅវិញបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ ដែលជាច្បាប់ទាក់ទងទៅនឹងការឃុំខ្លួនអនីតិជនដែលតម្រូវឲ្យដាក់អនីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅក្នុងពន្ធនាគារ ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់ស្ដីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនឆ្នាំ២០១៦ គឺជាច្បាប់ពិសេសដែលមានអាទិភាពជាងច្បាប់ទូទៅ ដែលតម្រូវឲ្យយកច្បាប់ពិសេសមកអនុវត្ត នៅក្នុងករណី

---

[៨៧] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១២២។

[៨៨] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១២៣។

[៨៩] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, មាត្រា១៦៦។

[៩០] ច្បាប់ស្ដីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៧៩។

ដែលច្បាប់ទូទៅផ្ទុយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ពិសេស។ អនីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសតម្រូវឲ្យអនុវត្តទោសនៅក្នុងមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទាដូចខាងក្រោមៈ

១. អនីតិជនត្រូវដាក់ដោយឡែកពីនីតិជន

២. នៅក្នុងអគារដាច់ដោយឡែកតាមភេទផ្សេងគ្នា តាមប្រភេទ និងស្ថានភាពនៃបទល្មើស អាយុ អត្តចរិត សុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់អនីតិជន។ អនីតិជនភេទស្រី ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការថែទាំរបស់បុគ្គលភេទស្រីដូចគ្នា

៣. នៅក្នុងអគារដាច់ដោយឡែក និងត្រូវដឹកជញ្ជូន តាមមធ្យោបាយដាច់ដោយឡែកសម្រាប់អនីតិជនដែលមានជម្ងឺឆ្លង។

ប្រសិនបើទណ្ឌិត ជាអនីតិជនឈានចូលអាយុ ១៨ (ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ ក្នុងពេលបាន និងកំពុងអនុវត្តទោសនៅក្នុងមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទា ទណ្ឌិតនោះត្រូវបានរក្សាទុកនៅក្នុងមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទាបន្តរហូតដល់អាយុក្រោម ២៤(ម្ភៃបួន)ឆ្នាំ។ ពេលទណ្ឌិតឈានចូលអាយុគ្រប់ ២៤(ម្ភៃបួន)ឆ្នាំ ទណ្ឌិតនោះត្រូវបានផ្ទេរទៅអនុវត្តទោសបន្តនៅក្នុងមណ្ឌលឃុំខ្លួនសម្រាប់នីតិជន។

បែបបទ និងនីតិវិធីនៃការផ្ទេរ ការប្រគល់ និងការទទួលទណ្ឌិត ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាសអន្តរក្រសួងរវាងរដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកវិស័យសង្គមកិច្ច រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌។[៩១]

២.២. សិទ្ធិរបស់អនីតិជនក្នុងអំឡុងពេលអនុវត្តទោស

អនីតិជនដែលជាប់ឃុំទាំងអស់ ត្រូវទទួលបានសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានដូចតទៅៈ

១. សិទ្ធិទទួលបានការសិក្សាអប់រំ

២. សិទ្ធិរួចផុតពីការធ្វើទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ បន្ទាបបន្ថោក ការដាក់ទណ្ឌកម្មលើរូបកាយ និងផ្លូវចិត្ត ឬប្រើប្រាស់ទម្រង់ផ្សេងៗសម្រាប់ធ្វើទណ្ឌកម្មរួមមាន ការដាក់ឲ្យនៅឯកោ ការដាក់កំហិត ឬបដិសេធមិនឲ្យមានការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយក្រុមគ្រួសារ ការកាត់បន្ថយចំណីអាហារ និងពលកម្មដោយបង្ខំ

៣. សិទ្ធិ ទទួលបានវិធានការដាក់ពិន័យ ដែលស្របតាមសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់អនីតិជន

៤. សិទ្ធិ ទទួលបានការណែនាំអំពីបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងអំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច

៥. សិទ្ធិ ផ្ដល់ដំណឹងអំពីការឃុំខ្លួន ការផ្ទេរ ឬការដោះលែង ទៅអោយអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ អ្នកទំនុកបម្រុង និងមេធាវី

[៩១] ច្បាប់ស្ដីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៨២។

៦. សិទ្ធិ ទទួលបានការការពារ ការពិនិត្យសុខភាព និងព្យាបាលជម្ងឺ ឬរបួស និងផ្តល់ដំណឹងទៅអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ អ្នកទំនុកបម្រុង និងមេធាវី

៧. សិទ្ធិ ទទួលបានការអនុញ្ញាតឲ្យមានការសួរសុខទុក្ខលក្ខណៈឯកជន ពីសមាជិកគ្រួសារ ឬមិត្តភក្តិ

៨. សិទ្ធិ ទទួលបានយន្តការបណ្តឹងប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងការរក្សាការសម្ងាត់ទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌ និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួនក្នុងពេលឃុំខ្លួន

៩. សិទ្ធិផ្សេងទៀត ដែលទទួលស្គាល់ដោយបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន។[៩២]

លើសពីនេះទៅទៀតអនីតិជនដែលកំពុងជាប់ឃុំក៏ត្រូវបានទទួលនូវសេវាដែលផ្តល់ដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ទទួលបន្ទុកនៅមណ្ឌលយុវនីតិសម្បទាទាំងអស់ដូចខាងក្រោម៖

១. ការពារ ថែទាំ និងផ្តល់រាល់តម្រូវការចាំបាច់ផ្ទាល់ខ្លួន ដោយស្របតាមបុគ្គលិកលក្ខណៈ ជំនឿ សាសនា ភេទ និងអាយុរបស់អនីតិជន

២. ស្នាក់នៅជាក្រុម ឬជាឯកត្តបុគ្គល

៣. សិក្សាអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ សិល្បៈ កីឡា កម្សាន្ត និងសម្រាកពីការងារ

៤. សុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តសមស្រប

៥. ពិនិត្យវាយតម្លៃសុខភាពដោយមន្ទីរពេទ្យ ដោយត្រូវចុះក្នុងសំណុំរឿងរបស់អនីតិជនជាប់ឃុំព័ត៌មានអំពីស្នាមរបួស ជម្ងឺផ្លូវចិត្ត ពិការភាពផ្នែកកាយសម្បទា ឬព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត

៦. សេវាផ្សេងទៀត ដែលលើកស្ទួយសុខភាព និងមោទនភាពចំពោះខ្លួនឯង និងលើកទឹកចិត្តឲ្យមានគំនិតទទួលខុសត្រូវ លើកទឹកចិត្តឲ្យមានអាកប្បកិរិយា និងជំនាញដែលនឹងជួយអនីតិជនក្នុងការអភិវឌ្ឍសក្តានុពលរបស់ខ្លួនក្លាយទៅជាពលរដ្ឋល្អនៅក្នុងសង្គម និងអាចជួយឲ្យពួកគេវិលត្រឡប់មកក្នុងសង្គមវិញបន្ទាប់ពីបានដោះលែង។[៩៣]

៣. ការអនុវត្តទោសពិន័យចំពោះអនីតិជន(ការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណី)

នៅពេលដែលចារី បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយដែលបានបំពានលើជនរងគ្រោះ ឬច្បាប់សង្គមពេលនោះច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងសង្គមនឹងប្រតិកម្មតបទៅវិញ តាមរយៈការទាមទារឲ្យចារីនោះទទួលខុសត្រូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ហើយពេលខ្លះ បុគ្គលនោះទៀតសោតក៏អាចតម្រូវឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងជម្ងឺចិត្តដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តចំពោះសង្គម ឬជនរងគ្រោះមិនថាជាទ្រព្យសម្បត្តិ រូបរាងកាយ ឬទៅលើផ្លូវចិត្ត

[៩២] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៨០។

[៩៣] ច្បាប់ស្តីពី យុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦, មាត្រា៨១។

របស់ជនរងគ្រោះនោះឡើយ។ រីឯការទាមទារឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋប្បវេណីមិនមែនមានន័យថាចារីដាច់ខាតត្រូវតែទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងជម្ងឺចិត្តដល់ជនរងគ្រោះនោះទេ។ គោរពតាមឆន្ទៈរបស់ជនរងគ្រោះដែលចង់ទាមទារសំណងនេះ ឬមិនទាមទារសំណងជម្ងឺចិត្តទេ (សេរីភាពបុគ្គល)។ នៅពេលខ្លះទោះបីជាមានបទល្មើសកើតឡើងចំពោះខ្លួនពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែជនរងគ្រោះខ្លះបែរជាមានភាពអាណិតអាសូរលើចារីនោះទៅវិញដោយមូលហេតុថាចារីបានជួបនូវវិបត្តិមួយចំនួនដូចជាការ ខ្វះចំណេះដឹង មិនមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីឪពុកម្តាយ ឬបញ្ហាកើតមាននៅក្នុងគ្រួសារឥតឈប់ឈរ ហើយអ្វីដែលពិសេសនោះគឺបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច។ ហេតុដូចនេះហើយជនរងគ្រោះអាចលះបង់នូវបណ្តឹងទាមទារសំណងការខូចខាតដែលកើតចេញពីអំពើល្មើសនោះបាន។ ដូច្នេះចៅក្រមដែលទទួលបន្ទុកលើរឿងក្តីនេះ មិនអាចសម្រេចទៅលើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលទាក់ទងទៅនឹងសំណងនៃការខូចខាតលើជនរងគ្រោះបាននោះឡើយ។ ហើយជនរងគ្រោះក្នុងរឿងក្តីអាចមាននូវសិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតដែលកើតចេញពីអំពើល្មើសនោះបាន គឺត្រូវគោរពនូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដែលច្បាប់បានកំណត់យ៉ាងជាក់លាក់ដែលមានបង្ហាញនៅខាងក្រោម៖

៣.១. លក្ខខណ្ឌនៃការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានគោលបំណងធ្វើឲ្យជនល្មើសជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីអំពើល្មើសដល់ភាគីរងគ្រោះ មានន័យថាធ្វើឲ្យអ្នករងគ្រោះបានទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តជួនល្មម នឹងព្យសនកម្មដែលខ្លួនបានទទួល។[៦៤]

បណ្តឹងទាមទារសំណងជម្ងឺចិត្តត្រូវតែអនុវត្ត ឬអាចត្រូវធ្វើឡើងដោយក្នុងនាមជនរងគ្រោះនៃបទល្មើស ឬដោយអ្នកតំណាងស្របច្បាប់របស់ជនរងគ្រោះ (កាលណាជនរងគ្រោះជាអនីតិជន ឬអសមត្ថជនដែលស្ថិតនៅក្រោមរបបច្បាប់ការពារ)។[៦៥] បើទោះបីជាក្នុងករណីដែលជនរងគ្រោះបានទទួលមរណភាពក៏ដោយ ក៏បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានផ្តើមធ្វើឡើង ឬបន្តធ្វើដោយសិទ្ធិវន្ត។[៦៦] លើសពីនេះទៀតជនរងគ្រោះ ឬសិទ្ធិវន្តរបស់ជនរងគ្រោះអាចធ្វើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងពេលជាមួយនឹងបណ្តឹងអាជ្ញានៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌបាន។ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលចិរវេលានៃបណ្តឹងអាជ្ញាបានរលត់បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនេះមិនអាចធ្វើនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌបានទៀតដែរ។

បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើបានផងដែរ នៅចំពោះមុខសាលាជម្រះក្តីរដ្ឋប្បវេណីលើកលែងតែផុតអាជ្ញាយុកាលតាមវិធាននៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ក្នុងករណីនេះ បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានព្យួរសិន ដរាបណាមិនទាន់មានសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពរមួយត្រូវបានប្រកាសលើបណ្តឹងអាជ្ញា។ ប៉ុន្តែដើម្បីឲ្យតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអាចសម្រេច

[៦៤] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា២។

[៦៥] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៥។

[៦៦] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៦។

ការជួសជុលព្យសនកម្មបាន លុះត្រាតែបានពិនិត្យជាមុនអំពីធាតុផ្សំនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ហើយត្រូវប្រកាសថាជនជាប់ចោទត្រូវមានពិរុទ្ធជាមុនសិន។ បើទោះបីជាជនជាប់ចោទបានទទួលមរណៈភាពនៅក្នុងពេលដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌក៏ដោយ ក៏ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅតែអាចសុំឲ្យមានការជួសជុលព្យសនកម្មពីសិទ្ធិវន្តរបស់ជនជាប់ចោទបាន។ ថ្វីត្បិតតែបណ្តឹងអាជ្ញារលត់ តែតុលាការព្រហ្មទណ្ឌនៅតែមានសម្ថកិច្ចដើម្បីសម្រេចលើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងសិទ្ធិវន្តទាំងនោះ។

ដើម្បីទទួលការជួសជុលព្យសនកម្មបាន លុះត្រាតែះ

១. ជាផលវិបាកផ្ទាល់នៃបទល្មើស មានន័យថាជនរងគ្រោះបានទទួលរងនូវការខូចខាតធ្ងន់ ឬស្រាលដោយផ្ទាល់ដែលកើតចេញពីបទល្មើសនោះ ដោយអាស្រ័យទៅលើសកម្មភាពនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ជនល្មើស។ ពេលខ្លះការខូចខាតនោះអាចបណ្តាលឲ្យខូចខាតនូវទ្រព្យសម្បត្តិ អាយុជីវិត ឬការខូចខាតខាងផ្លូវចិត្ត (កិត្តិយស ឬកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ជនរងគ្រោះជាដើម)។

២. ជាព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួន មានន័យថាការខូចខាតបានកើតឡើងចំពោះជនរងគ្រោះ ហើយមានតែជនរងគ្រោះទេ ដែលជាអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារសំណងជម្ងឺចិត្តដោយផ្ទាល់។ តតិយជន ឬបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលមិនបានទទួលរងនូវព្យសនកម្មផ្ទាល់ពីបទល្មើសនោះទេ មិនអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារនូវសំណងជំនួសជនរងគ្រោះបានឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញក៏មានបញ្ញត្តិលើកលែងផងដែរ ដោយក្នុងករណីជនរងគ្រោះបានស្លាប់ ជនរងគ្រោះជាអនីតិជន ឬនីតិជនអសមត្ថភាពក្នុងករណីនេះអ្នកតំណាងស្របច្បាប់ (អ្នកមានអំណាចមេបា ឬអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ)[៩៧] ឬសិទ្ធិវន្តរបស់ជនរងគ្រោះ អាចធ្វើការដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំនួសបាន។[៩៨]

៣. បានកើតឡើងក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន មានន័យថាបទល្មើសដែលបានបង្កឡើងដោយជនល្មើសដែលបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតកើតឡើងដល់ជនរងគ្រោះក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន។[៩៩]

៣.២. បុគ្គលដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវ

នៅពេលដែលតុលាការព្រហ្មទណ្ឌរកឃើញថា ជនជាប់ចោទពិតជាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចការចោទប្រកាន់របស់តំណាងស្ថាប័នអយ្យការ តុលាការអាចសម្រេចចាត់ឲ្យបុគ្គលមួយចំនួនត្រូវមកទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានបង្កឡើងដោយជនជាប់ចោទ។ ករណីខ្លះជនល្មើស ឬឲ្យអ្នកទទួលបន្ទុក

[៩៧] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៥។

[៩៨] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៦។

[៩៩] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧, មាត្រា១៣។

គ្រប់គ្រងជននោះជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ(កាតព្វកិច្ចរបស់តតិយជន) ឬពេលខ្លះអ្នកជាប់កាតព្វកិច្ចត្រូវសហការគ្នាសងនូវព្យសនកម្មនោះ(ការទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព) ដែលមាននៅខាងក្រោមដូចតទៅ៖

៣.២.១. កាតព្វកិច្ចរបស់តតិយជន

ជាគោលការណ៍ បុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសហើយត្រូវបានតុលាការបង្គាប់ឲ្យធ្វើការសងការខូចខាតនោះ បុគ្គលនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាតដែលបានបង្កឡើងដោយខ្លួនឯង (គោលការណ៍នៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុស)។[១០០] ប៉ុន្តែមានការលើកលែងផងដែរក្នុងករណីអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ឆ្នាំដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះដោយចេតនាក្តី ឬអចេតនាក្តី ដែលបានបង្កឲ្យមានការខូចខាតដល់ជនរងគ្រោះ មិនទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងដល់ជនរងគ្រោះនោះទេ ដោយសារតែបុគ្គលនោះនៅខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យពីឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ឬមានសមត្ថភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យដែរ ប៉ុន្តែមិនគ្រប់គ្រាន់ដោយសារតែមូលហេតុអាយុ។[១០១] ប៉ុន្តែនេះមិនមែនមានន័យថា ជនរងគ្រោះមិនអាចប្តឹងទាមទារសំណងជម្ងឺចិត្តនោះបានឡើយ ដោយច្បាប់តម្រូវឲ្យអ្នកទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី ឬអ្នកមានករណីកិច្ចត្រួតពិនិត្យអ្នកអសមត្ថភាពក្នុងការទទួលខុសត្រូវ ត្រូវទទួលសងនូវសំណងនោះជំនួសអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ឆ្នាំទោះបីជា អំពើនោះមិនត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យក៏ដោយ។[១០២]

៣.២.២. ការទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព

ក្នុងករណីខ្លះ ការសងសំណងរដ្ឋប្បវេណីឲ្យជនរងគ្រោះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយបុគ្គលមួយក្រុមដែលមានទាំងជនបង្ក(អនីតិជនអាយុក្រោម ១៤ឆ្នាំ) និងតតិយជន(អ្នកទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រងអនីតិជន)ដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់។ ផ្ទុយទៅវិញបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចក្នុងការត្រួតពិនិត្យអាចរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងនៃការខូចខាតបានប្រសិនបើបានបញ្ជាក់ថាខ្លួនបានបំពេញករណីយកិច្ចត្រួតពិនិត្យជាប្រក្រតី។[១០៣]

---

[១០០] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា៧៤៣។

[១០១] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា៧៤៥។

[១០២] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា៧៤៦។

[១០៣] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា៧៤៥។

ជំពូកទី៥

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

ជំពូកទី៥
សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

ឆ្លងតាមការបកស្រាយខាងលើ យើងខ្ញុំឃើញថាគ្មានបុគ្គលណាម្នាក់ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសហើយរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវនូវបទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តឡើយ សូម្បីតែអនីតិជនក៏ត្រូវតែប្រឈមនឹងការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ។ ដូច្នេះហើយនៅពេលដែលអនីតិជនណាម្នាក់មានការជាប់សង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស នោះមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ចាប់ផ្ដើមស្វែងរកប្រមូលភស្តុតាងនានា និងធ្វើការសួរចម្លើយអនីតិជននោះ ដើម្បីធានាដល់ភាពយុត្តិធម៌ ជៀសវាងការចោទប្រកាន់ខុស។ ក្នុងដំណាក់កាលនេះ បើអនីតិជននោះពុំត្រូវបានរកឃើញពីពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួនទេ អនីតិជននោះនឹងត្រូវបានដោះលែងវិញ។ ផ្ទុយទៅវិញក្នុងករណីបើរកឃើញថាមានពីពិរុទ្ធភាព មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវកសាងសំណុំរឿង និងបញ្ជូនអនីតិជននោះទៅអង្គអយ្យការសម្រាប់ពិនិត្យ និងសម្រេចក្នុងការចោទប្រកាន់។ ក្រោយពីអង្គអយ្យការពិនិត្យឃើញថា សំណុំរឿង និងភស្តុតាង ដែលដាក់បញ្ជូនមកអោយឃើញពីពិរុទ្ធភាពរបស់អនីតិជននោះពិតមែនព្រះរាជអាជ្ញា នឹងសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើអនីតិជននោះអំពីបទល្មើសដែលអនីតិជននោះបានប្រព្រឹត្ត រួចបញ្ជូនជននោះទៅកាន់ចៅក្រមស៊ើបសួរសម្រាប់បន្តនីតិវិធី។ ចៅក្រមស៊ើបសួរ នឹងបើកការស៊ើបសួរបន្ទាប់ពីទទួលបានដីការបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួររបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ក្រោយពីបញ្ចប់នីតិវិធីនៃការស៊ើបសួររួច អនីតិជននោះនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះនៅក្នុងសវនាការ។ នៅពេលនោះហើយជាពេលដែលចៅក្រមថ្លឹងថ្លែងអំពីទម្ងន់ទោស និងសម្រេចថាត្រូវលើកលែងការចោទប្រកាន់ ឬត្រូវផ្ដន្ទាទោសទៅលើជនជាប់ចោទជាអនីតិជនត្រឹមកម្រិតណា។

ចំណុចខាងលើនេះ គឺឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាដែលបានចោទទាក់ទងទៅនឹងចម្ងល់អំពីចំណាត់ការលើបទល្មើសក្នុងករណីជនល្មើសនោះជាអនីតិជន។ បន្ថែមពីនេះលក្ខណៈគួរឲ្យកត់សម្គាល់គឺថាអាយុរបស់អនីតិជនសម្រាប់ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ គឺគិតចាប់ពីអាយុ ១៤(ដប់បួន)ឆ្នាំឡើងទៅ ហើយចំពោះទោសទណ្ឌវិញគឺត្រូវបានបន្ធូរបន្ថយទោសមកនូវត្រឹមពាក់កណ្ដាលស្របតាមច្បាប់កំណត់។ នេះជាចំណុចគួរឲ្យកត់សម្គាល់មួយផងដែរព្រោះគ្មានទេការបន្ធូរបន្ថយទោសពាក់កណ្ដាលសម្រាប់នីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំណុចពិសេសមួយទៀត ត្រង់ថារាល់សំណុំរឿងដែលអនីតិជនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើស គឺត្រូវបានតុលាការទុកជាអាទិភាព ជាពិសេសរឿងក្ដីអនីតិជនដែលកំពុងជាប់ឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ទោះបីជានៅសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត មានសំណុំរឿងជាច្រើនពុំទាន់បានយកមកជំនុំជម្រះក៏ដោយ ក៏នៅពេលដែលសំណុំរឿងរបស់អនីតិជននោះដាក់បញ្ជូនទៅនោះសាលាដំបូងរាជធានី-ខេត្ត នឹងយកសំណុំរឿងនោះមកពិនិត្យ និងជំនុំជម្រះមុនគេ។ រីឯចំណាត់ការវិញ គឺអនុវត្តទៅតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់ស្ដីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិនានាដែលមានជាធរមាន។

ដោយនៅក្នុងសង្គមជាក់ស្តែង យើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថាទោះបីជាមានការពង្រឹងផ្នែកច្បាប់ ពីសំណាក់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច រួមទាំងស្ថាប័នកំពូលទាំងបីគឺ ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ស្ថាប័ននីតិប្រតិបត្តិ និងស្ថាប័នតុលាការ ហើយក៏ដោយក៏នៅតែមានបទល្មើសបានកើតឡើងដដែល ជាក់ស្តែងដូចមានក្នុងករណីសិក្សាដែលបានលើកជាឧទាហរណ៍ក្នុងខ្លឹមសារខាងលើ។ នេះសរបញ្ជាក់អោយឃើញថាប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាជាពិសេសនោះគឺអនីតិជននៅមិនទាន់យល់ច្បាស់ពីចំណាត់ការ និងទណ្ឌកម្មនៃបទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តថាត្រូវតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌនៅឡើយទេ។

អនុសាសន៍

ថ្វីត្បិតតែអនីតិជន ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ហើយត្រូវបានតុលាការធ្វើការផ្តន្ទាទោសតាមរយៈការដាក់ក្នុងមណ្ឌលឃុំនីតិសម្បទា ឬមានទណ្ឌកម្មផ្សេងទៀតត្រូវបានច្បាប់ជាតិ ក៏ដូចជាច្បាប់អន្តរជាតិ បានផ្តល់អោយនូវសិទ្ធិយ៉ាងច្រើនក៏ពិតមែន ដូចជា ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩, ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៧, អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងច្បាប់ ផ្សេងៗទៀត ជាពិសេសនោះគឺច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនជាច្បាប់ពិសេសដែលអនុវត្តចំពោះតែអនីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយតែប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញភាពខ្វះខាតមួយចំនួននៅតែកើតមានឡើងផងដែរ។ ទោះបីជាអនីតិជនជាប់សង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្ត ឬមិនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមែន ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនតម្រូវឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចត្រូវតែអនុវត្តដោយគោរពតាមនីតិវិធីទាំងឡាយដែលបានចែងអោយបានហ្មត់ចត់ ដើម្បីកំណត់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវអត្ថិភាពនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយដែលបានប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជន។ ដោយហេតុថាបទល្មើសទាំងនោះអាចនាំអោយមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់កិត្តិយស សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ខាតបង់ពេលវេលា និងការសិក្សា។ ហើយត្រូវយោងតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជាច្បាប់កំពូលបានកំណត់ទុកជាមុននូវគោលការណ៍មួយដ៏សំខាន់គឺគោលការណ៍សច្ចធារណ៍នៃនិរទេស ឬគោលការណ៍សន្មតជាមុនថាគ្មានទោស ដរាបណាមិនទាន់មានការប្រកាសដោយតុលាការទេនោះ។

ចំពោះការបង្ក្រាបបទល្មើស ឬបង្ការកុំឲ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌណាមួយដែលប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជននោះ រដ្ឋគប្បីត្រូវមានវិធានការណ៍ឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងជាក់លាក់បំផុត ដែលតម្រូវអោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ភាគីពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនដែលរួមមាន រាជរដ្ឋាភិបាល ស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច តុលាការ និងប្រជាពលរដ្ឋដោយផ្ទាល់តែម្តង។ ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលដែលជាស្ថាប័នមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការគ្រប់គ្រងដឹកនាំប្រទេសជាតិដែលមានក្រសួង ឬស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតជាសេនាធិការត្រូវផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំអំពីសិទ្ធិរបស់កុមារក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំ ដោយហេតុថានៅពេលដែលអនីតិជនទាំងនោះបានយល់ពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ថាតើអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិសេរីភាពនោះបានកម្រិតណា នោះអំពើល្មើសនឹងមិនកើតមានឡើងនោះទេ។ មានន័យថា បុគ្គលទាំងនោះនឹងមានភាពខ្លាចរអានូវទណ្ឌកម្ម ដែលពួកគេអាចនឹងទទួលនៅពេលដែលគេប្រើប្រាស់សិទ្ធិនោះហួសដែនកំណត់។ បន្ថែមពីនេះទៀតត្រូវមានការអប់រំអំពីបញ្ញាផ្លូវច្បាប់អោយមានច្រើន ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈ កាសែត ទស្សនាវដ្តី ទូរទស្សន៍ និងបណ្តាញសង្គមហ្វេសប៊ុកមួយចំនួន ដែលជាហេតុនាំអោយប្រជាជនបានយល់ដឹងពីច្បាប់ និងអាចទប់ស្កាត់មិនឲ្យមានការកើនឡើងនៃចំនួនបទល្មើស។

ម្យ៉ាងវិញទៀតកត្តាគ្រួសារ ក៏ជាចំណែកមួយដ៏សំខាន់ផងដែរក្នុងការទប់ស្កាត់អនីតិជនមិនឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសផងដែរ មានន័យថានៅពេលដែលគ្រួសារមិនដែលបានបង្ហាត់បង្រៀនកូន និងពន្យល់បន្ថែមពីបញ្ហា

ផ្លូវច្បាប់ចំពោះកូនៗថែមទាំងមានអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារច្រើននោះជាហេតុនាំឲ្យកូនយកគម្រូតាម។ ដូច្នេះសមាជិកក្នុងគ្រួសារត្រូវតែមានភាពស្និទ្ធស្នាលចំពោះកូន ហើយពួកគាត់ត្រូវតែបង្ហាត់បង្រៀនឲ្យកូនធ្វើជា កូនល្អ សិស្សល្អ និងពលរដ្ឋល្អនៅក្នុងសង្គមជាតិ និងត្រូវធ្វើការពន្យល់ពីបញ្ហាផ្លូវច្បាប់ចំពោះកូនរបស់ខ្លួនផងដែរ ថាតើអំពើនេះ ឬអំពើនោះត្រូវបានច្បាប់ហាមឃាត់ ហើយបើសិនបានធ្វើនោះនឹងត្រូវមានទណ្ឌកម្មយកមកអនុវត្តចំពោះខ្លួន។

ជាពិសេសមួយទៀតនោះគឺស្ថាប័នតុលាការ ដែលជាស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការកំណត់ថាអំពើណាមួយជាបទល្មើស ជាស្ថាប័នដែលមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការសម្រេចសេចក្តីថាបុគ្គលណាមួយមានពិរុទ្ធភាព ឬគ្មានពិរុទ្ធភាពតាមនីតិវិធីទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៧ និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩ រួមទាំងច្បាប់ដោយឡែកផ្សេងទៀត ជាពិសេសច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន។ បើទោះបីជាច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន តម្រូវឲ្យស្ថាប័នដែលទទួលបន្ទុកចាត់ការរឿងក្តីអនីតិជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវអនុវត្តអោយបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់នេះក៏ពិតមែន តែដោយសារច្បាប់នេះនៅមានចំណុចមួយចំនួនមិនអាចអនុវត្តបានពេញលេញនៅឡើយទេ។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅក្នុងស្ថាប័ន ដែលទទួលបន្ទុកចាត់ការរឿងក្តីអនីតិជននេះក៏ឃើញមាននូវចំណុចគប្បីធ្វើការកែប្រែមួយចំនួនដូចជា ការជំនុំជម្រះរឿងក្តីអនីតិជនជាសាធារណៈ រាល់ការបង្វែរនៅមិនទាន់អាចអនុវត្តអោយបានពេញលេញនៅឡើយ ករណីខ្លះមិនមានការបំបែកសំណុំរឿងនៅឡើយនោះទេ គឺធ្វើការជំនុំជម្រះរឿងក្តីអនីតិជនជាមួយ និងនីតិជនតែម្តង ហើយនៅតាមអង្គភាពនគរបាលខ្លះ ពិសេសនៅតាមបណ្តាខេត្ត ឬស្រុកមួយចំនួនមិនទាន់មានការិយាល័យមេធាវី ឬអង្គការជំនួយផ្នែកច្បាប់ ដើម្បីចាំជួយផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់តាមរយៈមេធាវីដោយមិនយកកម្រៃនៅឡើយទេ។

ជាចុងក្រោយក្នុងនាមពួកយើងជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ យល់ឃើញថាដើម្បីបង្ការ និងបញ្ឈប់បទល្មើសដែលប្រព្រឹត្តដោយអនីតិជននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានត្រូវពឹងផ្អែកទៅលើកត្តាមួយចំនួនដូចជា៖

- ស្ថាប័នជាតិកំពូលៗមានអង្គការនីតិបញ្ញត្តិ នីតិប្រតិបត្តិ និងតុលាការគួរតែ បន្តនូវការពង្រឹងផ្នែកផ្សព្វផ្សាយ ទាក់ទងមូលដ្ឋានច្បាប់ ដើម្បីអោយប្រជាពលរដ្ឋទូទៅនៅទូទាំងប្រទេសបានយល់ដឹងអំពីច្បាប់កាន់តែច្បាស់ ព្រោះនៅពេលដែលពួកគាត់បានដឹងពីទោសទណ្ឌដែលមានជាធរមានហើយនោះនឹងធ្វើអោយប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានការក្រែងអរ មិនហ៊ានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទៀតនោះទេ។
- ពង្រឹងអោយបាននូវការអនុវត្តច្បាប់ដោយយុត្តិធម៌មិនលំអៀង ទៅលើជនគ្រប់រូបដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចគ្នា។
- រដ្ឋាភិបាលគួរតែជួយសម្រួលក្នុងការបង្កើតមូលនិធិ ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងគោលបំណងផ្គត់ផ្គង់ជាជំនួយផ្នែកស្មារតី សតិបញ្ញា និងផ្សព្វផ្សាយពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ គួរតែពិចារណាទៅលើការបញ្ចូលមូលដ្ឋានច្បាប់ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធជាមួយបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌ ទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាចំណេះដឹងទូទៅផងដែរ។
- ត្រូវតែជ្រើសរើសយកតែបុគ្គលណាដែលមានសម្ថភាព និងឆន្ទៈក្នុងការបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ អោយមកទទួលបន្ទុកភារកិច្ច ដើម្បីធានាអោយបាននូវការអនុវត្តពីនីតិវិធីមួយទៅនីតិវិធីមួយទៀត ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងយុត្តិធម៌។
- អាណាព្យាបាល អ្នកថែទាំ ជាពិសេសគឺឪពុកម្តាយគួរតែចំណាយពេលវេលាខ្លះជាមួយកូនៗរបស់ខ្លួន ដើម្បីអប់រំទូន្មានពាក់ព័ន្ធជាមួយបញ្ហាគតិយុត្តិដល់កូនៗអោយបានយល់នូវផលប៉ះពាល់ និងទោសទណ្ឌ ដែលបណ្តាលមកពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

ច្បាប់ និងលិខិតបដ្ឋានគតិយុត្តិជាតិ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ១៩៩៣។

ច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន, លេខ នស/រកម/០៧១៦/០០៩, ១៤ កក្កដា ២០១៦។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/១១០៩/០២២, ៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩។

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧។

ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, លេខ នស/រកម/០៨០៧/០២៤, ១០ សីហា ២០០៧។

ច្បាប់ស្តីពីការងារ, លេខ នស/រកម/០៣៩៧/០១, ១៣ មីនា ១៩៩៧។

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិកុមារ, ២២ កញ្ញា ១៩៩២។

ច្បាប់ និងលិខិតបដ្ឋានគតិយុត្តិអន្តរជាតិ

អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ, ២០ វិច្ឆិកា ១៩៨៩។

សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស, ១០ ធ្នូ ១៩៤៨។

សៀវភៅ និងអត្ថបទផ្សេងៗ

សន្ទានុក្រមព្រហ្មទណ្ឌ, ២០០៧។

ប្រសាសន៍ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ. នាទីផ្សព្វផ្សាយក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

កៅ សីហា. នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ. ភ្នំពេញ៖ Edition Angkor។

រាជបណ្ឌិតសភាវិជ្ជាជីវៈតុលាការ. នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ. ភ្នំពេញ៖ ២០០៨។

ហ៊ាង ឡេង. នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ. ភ្នំពេញ។

ហ៊ី សោភា. នីតិព្រហ្មទណ្ឌ. ភ្នំពេញ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការ
អមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ៖ ៨៦៩

កំណត់ហេតុសួរចម្លើយ

ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ថ្ងៃសុក្រ ០៤កើត ខែស្រាពណ៍ ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤

ឆ្នាំពីរពាន់ម្ភៃ ខែកក្កដា ថ្ងៃទីម្ភៃបួន វេលាម៉ោង ដប់ប្រាំពីរ និង ប្រាំនាទី រសៀល។

យើង ព្រះរាជអាជ្ញារង នៃអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អមដោយ លោក ជាក្រឡាបញ្ជីអមផង។

ដោយមានលោក/លោកស្រី/កញ្ញា..ជាមេធាវីការពារ។

បានមកបង្ហាញខ្លួន នៅចំពោះមុខយើង ជនសង្ស័យ ដែលមានអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម៖

ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ សាសនាព្រះពុទ្ធ ទីកន្លែងកំណើតភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ មុខរបររើសអេតចាយ កម្រិតវប្បធម៌ថ្នាក់ទី០២ នៅលីវ ឪពុកឈ្មោះ ម្តាយឈ្មោះ ក.នីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការ ធ្លាប់ចូលភ្នំបាក់ ឆ្នាំ ២០១៨

ជននេះ ៖ ☑ ចេះនិយាយ ☐ ចេះអាន ☐ ចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ

ជននេះ ៖ ☐ មិនចេះនិយាយ ☑ មិនចេះអាន ☑ មិនចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ

យើងបានស្តាប់ចម្លើយឈ្មោះនេះ ហើយឈ្មោះនេះបានឆ្លើយប្រាប់យើងដូចខាងក្រោម៖

ស-ឆ៖ ខ្ញុំបាទឈ្មោះ សូមឆ្លើយរៀបរាប់ប្រាប់លោកព្រះរាជអាជ្ញារង តែការពិតដូចតទៅ៖

ខ្ញុំបាទសូមរក្សាចម្លើយរបស់ខ្ញុំបាទនៅដំណាក់កាលសមត្ថកិច្ច ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ទុកជាបានការដដែល និងសូមបន្ថែមដូចតទៅ៖

ស-ឆ៖ កាលពីយប់ថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ វេលាម៉ោងប្រហែល៤ជិតភ្លឺ ខ្ញុំបាទ និងឈ្មោះ បានដើររើសអេតចាយនៅដីស ហើយបានឃើញម៉ូតូកង់បី គេទុកចោលនៅមុខផ្ទះ ទើបខ្ញុំបាទចូលទៅលួចម៉ូតូនោះ ដោយម៉ូតូនោះខូចសោរ ចំណែកបងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាទឈ្មោះ បានអូសរទេះអេតចាយទៅមុខ។ បន្ទាប់មកខ្ញុំបាទបានអូសម៉ូតូនោះ តាមទាន់បងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាទ រួចបងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាទ

បានតខ្សែក្បាលប៊ូស៊ីម៉ូតូ ហើយសាកធាក់បញ្ឆេះ ម៉ូតូនោះក៏ដំណើរការ រួចបងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាទបានយករទេះអេតចាយ ចង់ជាមួយម៉ូតូ ហើយបងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាទជាអ្នកបើកមកបន្ទប់ជួលរបស់ពួកយើង។

ស-ឆ៖ នៅពេលពួកយើងមកដល់បន្ទប់ជួល ពួកយើងក៏បានដោះបំបែកម៉ូតូ និងរម៉ក់ចេញពីគ្នា ដោយខ្ញុំបាទទុករម៉ក់នៅបន្ទប់ជួល។ បន្ទាប់ពីដោះរម៉ក់រួច ពួកយើងបានជិះម៉ូតូនោះទៅមើលម្ដាយនៅដេកពេទ្យនៅដីថ្មី រហូតដល់ពេលថ្ងៃត្រង់ ពួកយើងបានត្រលប់មកបន្ទប់ជួលវិញ ក៏ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចឃាត់ខ្លួនពួកយើងទាំង២នាក់ ហើយដកហូតម៉ូតូ និងរម៉ក់ ប្រគល់ឲ្យម្ចាស់គេវិញ។

ស-ឆ៖ ខ្ញុំបាទ និងឈ្មោ [redacted] ពិតជាបានលួចម៉ូតូកង់បីរបស់ជនរងគ្រោះពិតមែន។

ស-ឆ៖ ខ្ញុំបាទចេះប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនជាង៣ឆ្នាំមកហើយ ដោយមិត្តភក្តិពួកយើងជាអ្នកទៅទិញដើម្បីយកមកប្រើប្រាស់ ដោយពួកយើងមិនដែលទិញនោះទេ។ ពួកបានប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនលើកចុងក្រោយ ប្រហែលជា២ទៅ៣ថ្ងៃមុនពេលសមត្ថកិច្ចឃាត់ខ្លួន។

ស-ឆ៖ សមត្ថកិច្ចឃាត់ខ្លួនខ្ញុំបាទ គ្មានដកហូតអ្វីនោះទេ។

ស-ឆ៖ ខ្ញុំបាទសូមសំណូមពរ លោកព្រះរាជអាជ្ញារង មេត្តាជួយបន្ធូរបន្ថយទោសដល់រូបខ្ញុំបាទដោយក្ដីអនុគ្រោះ ព្រោះខ្ញុំបាទដឹងកំហុស និងរៀងចាលហើយ។

បញ្ឈប់កំណត់ហេតុនៅវេលាម៉ោង ដប់ប្រាំពីរ និងម្ភៃ នាទី នៅថ្ងៃខែឆ្នាំដដែលដូចខាងលើ។

☑ បានអានចប់សព្វគ្រប់ ហើយជននេះមិនមានបដិសេធចំណុចណាទេ និងបានចុះហត្ថលេខា ឬផ្ដិតមេដៃជាមួយយើង និងក្រឡាបញ្ជី។

ជនសង្ស័យ	ក្រឡាបញ្ជី	តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អយ្យការ

អមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

លេខ: ១០៣៦ អ.យ.ខ

ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ

យើង តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

បានឃើញសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ៖ ៨៦៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់អយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

បានឃើញរបាយការណ៍លេខ៖ ៦០៧/២០ នប/កប៉ប៉ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់អធិការដ្ឋាននគរបាលក្រុងប៉ោយប៉ែត។

ក្រោយពីបានពិនិត្យឯកសារខាងលើ

យល់ឃើញថា មានតម្រុយសន្មតបានថា៖

១-ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ២១ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ សាសនាព្រះពុទ្ធ ទីកន្លែងកំណើតស្រុកពួក ខេត្តសៀមរាប អាសយដ្ឋានភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ មុខរបររើសអេតចាយ កម្រិតវប្បធម៌ថ្នាក់ទី០៣ នៅលីវ ឪពុកឈ្មោះ ម្ដាយឈ្មោះ ជានីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្ដន្ទាទោសដោយតុលាការ ធ្លាប់ចូលភ្នំបាក់ ឆ្នាំ២០១៨ (មានខ្លួន)

២-ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ សាសនាព្រះពុទ្ធ ទីកន្លែងកំណើតភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ មុខរបររើសអេតចាយ កម្រិតវប្បធម៌ថ្នាក់ទី០២ នៅលីវ ឪពុកឈ្មោះ ម្ដាយឈ្មោះ ជាអនីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្ដន្ទាទោសដោយតុលាការ ធ្លាប់ចូលភ្នំបាក់ ឆ្នាំ២០១៨ (មានខ្លួន)

បានប្រព្រឹត្តអំពើដូចតទៅ៖

កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ វេលាម៉ោង០៤ និង៣០នាទីទាបភ្លឺ នៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ មានករណីលួចមួយបានកើតឡើង ដោយជនសង្ស័យឈ្មោះ ភេទប្រុស វាយុ២១ឆ្នាំ និងឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ បានធ្វើសកម្មភាពលួចយកម៉ូតូកង់បី ម៉ាកហុងដា សេ១២៥ ពណ៌ខ្មៅ ស៊េរីឆ្នាំ២០១២ លេខតួលេខម៉ាស៊ីន

៨៧៦០៥៤៦ ដែលជនរងគ្រោះឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ៣២ឆ្នាំ បានទុកចោលនៅមុខផ្ទះ។ បន្ទាប់ពីទទួលបានពាក្យបណ្តឹង សមត្ថកិច្ចបានធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យទាំង០២នាក់ខាងលើ នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ រួចកសាងសំណុំរឿងបញ្ជូនមកអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដើម្បីចាត់ការតាមនីតិវិធី ចំណែកម៉ូតូខាងលើ ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចដកហូត និងប្រគល់ឲ្យជនរងគ្រោះវិញ។

អំពើខាងលើជាបទល្មើសបទ៖ *លួច* ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៣៥៣ និងមាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

បានឃើញមាត្រា៤៤ និងមាត្រា១២៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

សម្រេច

-បើកការស៊ើបសួរលើអង្គហេតុខាងលើ និងស្នើសុំ៖

☑ ដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យលើ

១-ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ២១ឆ្នាំ (មានខ្លួន)

២-ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ (មានខ្លួន)

ពីបទ៖ *លួច* ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ តាមបញ្ញត្តិមាត្រា៣៥៣ និងមាត្រា៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

☐ ដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ:...។

☑ ដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីរក្សាជនត្រូវចោទទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។

ថ្ងៃសុក្រ ០៥កើត ខែស្រាពណ៍ ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤

បន្ទាយមានជ័យ ថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

តំណាងអយ្យការ

ព្រះរាជអាជ្ញារង

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ
ចៅក្រមជំនុំ "ម"

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ៨៦៩
ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
សំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ ៤៣១
ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

កំណត់ហេតុ
ស្តីពី
ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង

(មាត្រា១៤៣, ១៤៤, ២៤០ និងមាត្រា២៤១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

ឆ្នាំពីរពាន់ម្ភៃ ខែកក្កដា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំ វេលាម៉ោង .... និង ....នាទី ។

យើង [redacted] ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យអមដោយលោក [redacted] ជាក្រឡាបញ្ជី ។

បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើងបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពី អត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម:

ឈ្មោះ [redacted] ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរ រើសអេតចាយ ទីកន្លែងកំណើតនៅភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានមុនពេលឃាត់ខ្លួននៅភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ឪពុកឈ្មោះ [redacted] "រស់" ម្តាយឈ្មោះ [redacted] "រស់" នៅលីវ ជាអនីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការពីមុន គ្មាន។

☐ ជននេះបានប្រកាសថា ខ្លួនមានអំណាចមេបាលើក្មេងអាយុក្រោម ១០ "ដប់" ឆ្នាំ ដែលស្ថិតនៅលំនៅបច្ចុប្បន្ន។

ជននេះប្រាប់ថា ☐ ចេះអានភាសាខ្មែរ ☐ ចេះសរសេរភាសាខ្មែរ ☐ ចេះនិយាយភាសារខ្មែរ

ជននេះប្រាប់ថា ☐ មិនចេះអានភាសាខ្មែរ ☐ មិនចេះសរសេរភាសាខ្មែរ ☐ មិនចេះនិយាយភាសាខ្មែរ

បន្ទាប់ពីបានផ្ទៀងផ្ទាត់អត្តសញ្ញាណរបស់ជននេះ យើងបានប្រាប់ជននេះឱ្យបានដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីរឿងរ៉ាវដែលព្រះរាជអាជ្ញាបានប្តឹងមកយើង តាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ ១០៣៦ អ.យ.ខ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ដែលជាហេតុនាំឱ្យការបង្ហាញខ្លួននេះនៅចំពោះមុខយើង ព្រមទាំងប្រាប់ជននេះឱ្យបានដឹងអំពីរឿងរ៉ាវចោទប្រកាន់ដូចខាងក្រោមពីបទ: លួច។

យើងបានជូនដំណឹងដល់ជននេះថា យើងគ្រោងនិងដាក់ជននេះឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យចំពោះរឿងរ៉ាវដែលយើងទើបនិងបានរៀបរាប់ឱ្យជននេះដឹងយ៉ាងច្បាស់។

☐ លោក/លោកស្រី...........................ជាមេធាវីនៃជនត្រូវចោទដែលបានកោះហៅនៅថ្ងៃទី...... ខែ............. ឆ្នាំ.................. ហើយដើម្បីឱ្យលោក/លោកស្រីមេធាវីអាចត្រៀមរៀបចំការពារក្ដីរបស់ខ្លួនបាន។

☑ យើងបានប្រាប់ជននេះ អំពីសិទ្ធិមានជំនួយមេធាវី ដែលជននេះអាចជ្រើសរើស ពីងមេធាវីដោយខ្លួនឯង ឬអាចសុំឱ្យតុលាការចាត់តាំងមេធាវីម្នាក់ឱ្យរូបគាត់ ។

☐ យើងបានប្រាប់ផងដែរដល់ជននេះថា ប្រសិនបើមិនជ្រើសរើសពឹងមេធាវីដោយខ្លួនឯងទេ មេធាវីមួយរូបនិងត្រូវបានចាត់តាំងដោយឯកឯង ដោយសារតែជននេះជាអនីតិជន។

Sauthy. B

ជននេះបានប្រកាសថា:

☐ ខ្ញុំជ្រើសរើសមេធាវីដោយខ្លួនឯង

☐ ខ្ញុំស្នើសុំឱ្យចាត់តាំងមេធាវីមួយរូបឱ្យខ្ញុំ

☐ ខ្ញុំបដិសេធជំនួយពីមេធាវី

យើងបានប្រាប់ជននេះ ថាគាត់មានសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនផ្តល់ចម្លើយក៏បាន ឬអាចធ្វើសេចក្តីប្រកាសផ្សេងៗ ឬយើងអាចសួរចម្លើយក៏បាន ។

ជនត្រូវចោទបានប្រកាសថា៖

លោក/លោកស្រី..................................ជាមេធាវី បានធ្វើសេចក្តីកត់សម្គាល់ថា:.................
....។

☑ យើងបានជូនដំណឹងដល់ជននេះថា យើងសម្រេចដាក់គាត់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ ។

☑ ចំពោះអង្គហេតុទាំងអស់ដែលយើងបានប្រាប់ឱ្យដឹង ។

☑ ចំពោះតែអង្គហេតុដែលរាប់រៀបខាងក្រោម ដែលយើងបញ្ជាក់ប្រាប់ជននេះអំពីឈ្មោះនៃបទល្មើស៖ លួច ។

យើងបានប្រាប់ដល់ជនត្រូវចោទអំពីសិទ្ធិក្នុងការសុំឱ្យយើងធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរមួយ ឬច្រើន ឬក៏អាចធ្វើពាក្យប្តឹងសុំមោឃៈភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយផ្អែកតាមមូលដ្ឋាននៃមាត្រា ២៥៣ ប្តឹងឧទ្ធរណ៍តាមមាត្រា ២៦៧ ក្នុងពេលនៃដំណើការនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៧០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

☐ យើងបានប្រាប់ជននេះ អំពីសិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសមេធាវីនៅក្នុងនីតិវិធីបន្តបន្ទាប់ទៀត ហើយប្រសិនបើមិនធ្វើការជ្រើសរើសមេធាវីដោយខ្លួនឯងទេ និងបើសិនជាមិនមានសំណើសុំ យើងនិងចាត់មេធាវី មួយរូបជូន(សម្រាប់តែករណីជនត្រូវចោទមិនជ្រើសរើសការពឹងពាក់មេធាវីដោយខ្លួនឯង និងមិនបានស្នើសុំ ឱ្យចាត់តាំងមេធាវីឱ្យ) ។

ជនត្រូវចោទបានប្រកាសថា:

☐ ខ្ញុំជ្រើសរើសពឹងពាក់មេធាវីដោយខ្លួនឯង

☐ ខ្ញុំស្នើសុំចាត់តាំងមេធាវីឱ្យរូបខ្លួន

☐ ខ្ញុំបដិសេធជំនួយពីមេធាវី

☑ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា គាត់អាចស្នើសុំឱ្យបិទការស៊ើបសួរបាននៅក្រោយពេលផុតរយៈពេលមួយឆ្នាំ ដោយអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិមាត្រា២៨៦ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា នៅថ្ងៃនេះយើងសម្រេចឃុំខ្លួនគាត់ជាបណ្តោះអាសន្ន ។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា ថ្ងៃនេះយើងសម្រេចដាក់គាត់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ និងឱ្យគាត់គោរពនូវកាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលគាត់ត្រូវគោរព ។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា យើងសម្រេចមិនឃុំខ្លួន (ឱ្យនៅក្រៅឃុំ) ។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា៖

- គាត់ត្រូវប្រកាសប្រាប់អំពី អាសយដ្ឋានផ្ទាល់ខ្លួនឬជាអាសយដ្ឋានរបស់តតិយជនណាម្នាក់ ដែលទទួលបន្ទុកទទួលយកលិខិតដែលបញ្ជូនទៅឱ្យគាត់ ប្រសិនបើគាត់អាចផ្តល់ឱ្យភ្ជាមនូវការព្រមព្រៀងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់តតិយជននោះ ។

Sauthy.b

- អាសយដ្ឋានដែលត្រូវប្រកាសប្រាប់ត្រូវមានទីតាំងស្ថិតនៅផ្ទះលេខ..........ផ្លូវលេខ................ ភូមិ......................ឃុំ/សង្កាត់......................ក្រុង/ស្រុក/ខណ្ឌ.......................ខេត្ត/រាជធានី...... .... ជនត្រូវចោទបានប្រកាសអាសយដ្ឋានដូចខាងក្រោមៈ

អាសយដ្ឋាននេះជា □ អាសយដ្ឋានផ្ទាល់ខ្លួន

□ អាសយដ្ឋានរបស់:..។

□ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទបន្ថែមថាៈ

- រហូតដល់ការបិទការស៊ើបសួរ គាត់ត្រូវប្រាប់ដល់យើងគ្រប់ការផ្លាស់ប្តូរអាសយដ្ឋាន ដែលបានប្រកាសប្រាប់ខាងលើដោយការប្រកាសជាថ្មី ឬដោយលិខិតអនុសិដ្ឋ។

- គ្រប់ការជូនដំណឹង ឬការឱ្យដំណឹងដែលបញ្ជូនទៅអាសយដ្ឋានដែលបានប្រកាសប្រាប់ចុងក្រោយ បង្គស់ត្រូវចាត់ទុកថាជូនដំណឹងដល់បុគ្គលត្រូវចោទ ។

□ យើងឱ្យជនត្រូវចោទអានឡើងវិញនូវសេចក្តីប្រកាសទាំងអស់របស់ខ្លួន ដែលបានកត់ចម្លងចូលកំណត់ហេតុនេះ ហើយបើមិនបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ ឱ្យចុះហត្ថលេខាលើកំណត់ហេតុនេះ ។

□ បានអានចប់សព្វគ្រប់ ហើយជនត្រូវចោទមិនបានបដិសេធចំណុចណាទេ និងបានផ្តិតម្រាមដៃជាមួយយើង និងក្រឡាបញ្ជី។

□ បានអានចប់សព្វគ្រប់ដោយអ្នកបកប្រែ ហើយជនត្រូវចោទមិនបានបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ និងបានផ្តិតម្រាមដៃជាមួយយើង ក្រឡាបញ្ជី និងអ្នកបកប្រែ ។

ជនត្រូវចោទ	**មេធាវី**	**ក្រឡាបញ្ជី**	**ចៅក្រមស៊ើបសួរ**

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ
ចៅក្រមបន្ទប់ "៥"

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ៨៦៩
ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
សំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ ៤៣១
ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

កំណត់ហេតុ
ស្តីពី
ការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ

(មាត្រា២០៣, ២០៦, ២២៦ និងមាត្រាបន្តបន្ទាប់ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

ឆ្នាំពីរពាន់ម្ភៃ ខែកក្កដា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំ វេលាម៉ោង .... និង ....នាទី ។

យើង ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អមដោយលោក ជាក្រឡាបញ្ជី ។

បុគ្គលដែលនៅចំពោះមុខយើងបានផ្តល់នូវព័ត៌មានអំពី អត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោមៈ

ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរ រើសអេតចាយ ទីកន្លែងកំណើតនៅភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានមុនពេលឃាត់ខ្លួននៅភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ឪពុកឈ្មោះ "រស់" ម្តាយឈ្មោះ "រស់" នៅលីវ ជាអនីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការពីមុន គ្មាន។

□ ជននេះបានប្រកាសថា ខ្លួនមានអំណាចមេបាលើក្មេងអាយុក្រោម ១០ "ដប់" ឆ្នាំ ដែលស្ថិតនៅលំនៅបច្ចុប្បន្ន។

ជននេះប្រាប់ថា □ ចេះអានភាសាខ្មែរ □ ចេះសរសេរភាសាខ្មែរ □ ចេះនិយាយភាសាខ្មែរ

ជននេះប្រាប់ថា □ មិនចេះអានភាសាខ្មែរ □ មិនចេះសរសេរភាសាខ្មែរ □ មិនចេះនិយាយភាសាខ្មែរ

ជននេះត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យពីបទៈ លួច។

យោងតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ ១០៣៦ អ.យ.ខ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០។

□ ដោយមានលោក/លោកស្រីមេធាវី...ដែលជនត្រូវចោទជ្រើសរើសពឹងពាក់ដោយខ្លួនឯង ឬដែលត្រូវបានចាត់តាំងដោយគណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងបន្ទប់នៅចំពោះមុខយើង បន្ទាប់ពីបានពិគ្រោះមើលសំណុំរឿង និងធ្វើទំនាក់ទំនងដោយសេរីជាមួយជនត្រូវចោទ នៅពេលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅចំពោះមុខយើង។

□ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា យើងមានបំណងសម្រេចឃុំខ្លួនគាត់ជាបណ្តោះអាសន្ន ។

□ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទអាចស្នើសុំពន្យារពេល ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន ។

□ យើងក៏បញ្ជាក់ប្រាប់ជនត្រូវចោទដែរថា យើងនិងសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅថ្ងៃនេះ ។

□ ជនត្រូវចោទមិនទាន់មានជំនួយមេធាវីនៅឡើយ ហើយយើងបានបញ្ជាក់ប្រាប់ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិ បានជំនួយពីមេធាវីតាមការជ្រើសរើសដោយខ្លួនឯង ឬមេធាវីតាមការចាត់តាំង។

ជនត្រូវចោទបានកប្រកាសថា:

☐ ខ្ញុំបដិសេធជំនួយពីមេធាវី

☐ ខ្ញុំចង់បានជំនួយពីមេធាវីម្នាក់

លោក/លោកស្រីមេធាវី..ត្រូវបានជូនដំណឹងដោយ.........................
អាចពិគ្រោះមើលសំណុំរឿងដែលទុកឱ្យគាត់ពិនិត្យ និងអាចសន្ទនាដោយសេរីជាមួយកូនក្តីរបស់គាត់។

ការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខទាក់ទងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន:

☑ ត្រូវបានធ្វើ

☐ត្រូវបានលើកទៅថ្ងៃទី.......ខែ.................ឆ្នាំ.................តាមសំណូមពររបស់...................
.....................................។

តំណាងអយ្យការបានបង្ហាញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម:

[illegible]
....។

ជនត្រូវចោទបានបង្ហាញសេចក្តីសង្កេតរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម:

....
....។

លោក/លោកស្រីមេធាវី..បានបង្ហាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានការពារកូនក្តីរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម:

....
....។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា យើងនិងសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ហើយត្រូវបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខតុលាការជាដរាប បើមានការកោះហៅ ។

☐ យើងបានប្រាប់ជនត្រូវចោទថា យើងសម្រេចចេញដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយមានសំអាងហេតុ ហើយយើងសម្រេចចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួននៅថ្ងៃនេះ ។

☐ យើងបានអញ្ជើញជនត្រូវចោទអានឡើងវិញនូវសេចក្តីប្រកាសទាំងអស់របស់ខ្លួន ដែលយើងបានកត់ចម្លងចូលក្នុងកំណត់ហេតុ ហើយបើមិនបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ ឱ្យចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃលើ កំណត់ហេតុនេះ ។

☐ បានអានចប់សព្វគ្រប់ ហើយជនត្រូវចោទមិនមានបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ និងចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមម្រាមដៃ ជាមួយយើង និងក្រឡាបញ្ជី ។

☐ បានអានចប់សព្វគ្រប់ដោយអ្នកបកប្រែ ហើយជនត្រូវចោទមិនមានបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ និងបានចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតស្នាមម្រាមដៃជាមួយយើង និងក្រឡាបញ្ជី និងអ្នកបកប្រែ ។

ជនត្រូវចោទ មេធាវី តំណាងអយ្យការ ក្រឡាបញ្ជី ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

បន្ទប់ស៊ើបសួរ "ខ"

កំណត់ហេតុសួរចម្លើយ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ៖ ៨៦៩
ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
សំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ៖ ៤៣១
ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

ឆ្នាំពីរពាន់ម្ភៃ ខែកក្កដា ថ្ងៃទីម្ភៃប្រាំ វេលាម៉ោង ដប់មួយ និង សូន្យ១ នាទី។

យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អមដោយលោក ជាក្រឡាបញ្ជី។

បានមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងនាម ជាជនត្រូវចោទ នៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរ នៅចំពោះមុខយើង ជនដែលមានអត្តសញ្ញាណដូចខាងក្រោម៖

ឈ្មោះ ភេទប្រុស កើតឆ្នាំ២០០៤ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបររើសអេតចាយ ទីកន្លែងកំណើតនៅភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋាននៅភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ឪពុកឈ្មោះ "រស់" ម្ដាយឈ្មោះ "រ" នៅលីវ កំរិតវប្បធម៌ (មិនចេះអក្សរ) ធ្លាប់ជាប់មណ្ឌលបន្សាបគ្រឿងញៀន ។

☑ ជននេះប្រាប់ថា ☐ ចេះនិយាយ ☐ ចេះអាន ☐ ចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ

ដោយមានលោក ជាមេធាវីការពារអមផង។

បន្ទាប់ពីបានផ្ទៀងផ្ទាត់អត្តសញ្ញាណរបស់ជននេះ យើងបានប្រាប់ដល់ជននេះ ឲ្យដឹងយ៉ាងច្បាស់អំពីរឿងក្ដីដែលព្រះរាជអាជ្ញា បានប្ដឹងមកយើងតាមរយៈដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ១០៣៦ អ.យ.ង ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០។

យើងបានសួរ និងស្ដាប់ចម្លើយឈ្មោះនេះ ហើយឈ្មោះនេះបានឆ្លើយប្រាប់យើងដូចខាងក្រោមថា៖

សួរ/ឆ្លើយ៖ ចម្លើយដែលខ្ញុំបាទបានឆ្លើយនៅដំណាក់កាលសមត្ថកិច្ច និងនៅដំណាក់កាលអយ្យការ ខ្ញុំទទួលស្គាល់ ព្រោះជាចម្លើយដែលខ្ញុំបានឆ្លើយដោយស្ម័គ្រចិត្ត។

សួរ/ឆ្លើយ៖ ខ្ញុំត្រូវបានសមត្ថកិច្ចចាប់ឃាត់ខ្លួន នៅថ្ងៃទីមិនចាំ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ម៉ោង ០៦ព្រឹក ពេលដែលខ្ញុំដេកនៅក្នុងបន្ទប់ជួល។

សួរ/ឆ្លើយ៖ បានជាសមត្ថកិច្ចចាប់ខ្លួនខ្ញុំមកនេះ ពីព្រោះនៅយប់ថ្ងៃទីមិនចាំ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ខ្ញុំ និងឈ្មោះ បានអូសរទេះអេតចាយចេញពីបន្ទប់ជួល ដើម្បីដើររើសអេតចាយ ដោយឈ្មោះ ជាអ្នកអូសរទេះ ហើយខ្ញុំដើរតាមក្រោយ នាំគ្នាអូសរទេះដើររើសហូតទៅដល់ដីថ្មី ពេលនោះខ្ញុំឃើញម៉ូតូកង់បីមួយគ្រឿង គេបញ្ឈរនៅមុខផ្ទះក្បែរផ្លូវ ខ្ញុំក៏ចូលទៅអូសយក ចំណែកឈ្មោះ អូសរទេះអេតចាយដើរ

ទៅមុន ពេលអូសទៅបានប្រហែល ៥០ម៉ែត្រ គាត់បានឈប់ចាំខ្ញុំ បន្ទាប់មកពេលខ្ញុំអូសម៉ូតូកង់បីទៅដល់កន្លែងឈ្មោះ គាត់ឈប់ចាំ គាត់ក៏ជាក់បញ្ឆេះម៉ូតូ តែជាក់អត់ឆេះ ពេលនោះគាត់ក៏ឆ្ងលពិលមើលក្បាលប៊ូស៊ីម៉ូតូ ហើយឃើញគេដោះខ្សែចេញ គាត់ក៏ទាញខ្សែប៊ូស៊ីដាក់ចូលវិញ ហើយជាក់បញ្ឆេះ ម៉ូតូក៏ឆេះ រួចពួកខ្ញុំក៏យករទេះអេតចាយចងភ្ជាប់និងម៉ូតូកង់បី រួចឈ្មោះ បើកយកទៅបន្ទប់ជួលវិញ ពេលទៅដល់បន្ទប់ជួល ពួកខ្ញុំក៏ដោះម៉ែកចេញ រួចយកម៉ែកទុកនៅមុខបន្ទប់ ហើយជិះម៉ូតូដើរលេង រំលងបានពីរថ្ងៃក្រោយមក សមត្ថកិច្ចក៏មកចាប់ឃាត់ខ្លួនតែម្តង និងដកហូតម៉ូតូកង់បីនោះប្រគល់ឱ្យម្ចាស់គេវិញ។

សួរ/ឆ្លើយ៖ កន្លងមក ខ្ញុំ និងឈ្មោះ ពុំដែលបានធ្វើសកម្មភាពលួចអីវ៉ាន់គេទេ នេះជាលើកទីមួយហើយដែលពួកខ្ញុំលួចម៉ូតូកង់របស់បីគេ។

សួរ/ឆ្លើយ៖ ពេលនេះខ្ញុំសំណូមពរសុំឲ្យតុលាការជួយបន្ធូបន្ថយទោសដល់ខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំដឹងខុសហើយ។

បញ្ចប់កំណត់ហេតុនៅវេលា ដប់មួយ និង សែសិប នាទី ថ្ងៃ/ខែ/ឆ្នាំដដែរ។

យើងបានប្រាប់ជណនេះឱ្យអានឡើងវិញនូវចម្លើយទាំងអស់របស់ខ្លួន ដែលយើងបានកត់ចម្លងចូលក្នុងកំណត់ហេតុនេះ ហើយបើមិនបដិសេធត្រង់ចំណុចណាទេ ឱ្យចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃលើកំណត់ហេតុនេះ។ ហើយជននេះបានឆ្លើយថាត្រឹមត្រូវមិនមានបដិសេធចំណុចណាទេ និងយល់ព្រមចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតម្រាមដៃជាមួយយើង និងក្រឡាបញ្ជី។

ជនត្រូវចោទ មេធាវី ក្រឡាបញ្ជី ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ
បន្ទប់ស៊ើបសួរ "ឋ"

លេខ ៤២៥ ព្រទ.III-ឋ-/២០

ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

(មាត្រា២១៩ និងមាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)

យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរ នៃសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

បានឃើញ សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ៨៦៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់អយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ ១០៣៦ អ.យ.ខ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

បានឃើញ សំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ ៤៣១ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ទាក់ទងនឹង៖

បានស៊ើបសួរទាក់ទងនឹងឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរ រើសអេតចាយ ទីកន្លែងកំណើតនៅភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានមុនពេលឃាត់ខ្លួននៅភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ឪពុកឈ្មោះ "រស់" ម្ដាយឈ្មោះ "រស់" នៅលីវ ជាអនីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្ដន្ទាទោសដោយតុលាការពីមុន គ្មាន។

ជននេះត្រូវដាក់នៅក្រោមការពិនិត្យពីបទ៖ លួច ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ផ្ដន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៥៣ និងមាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

- បានឃើញ ដីកាសម្រេចឱ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលេខ ២០២ ព្រទ.II-ឋ-/២០ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរនៃសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

បង្គាប់

១. បញ្ជាឱ្យភ្នាក់ងារសមត្ថកិច្ចនៃកងកម្លាំងសាធារណៈ ធ្វើការនាំខ្លួនជនត្រូវចោទដែលមានឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ (អត្តសញ្ញាណដូចខាងលើ) ទៅពន្ធនាគារខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដោយអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីនៃច្បាប់។

២. បង្គាប់ឱ្យប្រធានពន្ធនាគារខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ទទួលជននេះ និងឃុំខ្លួនជននេះ រហូតដល់មានបទបញ្ជាថ្មីសម្រេចផ្សេងពីនេះ។

៣. បង្គាប់ឱ្យគ្រប់ភ្នាក់ងារនៃកងកម្លាំងសាធារណៈទាំងអស់ សហការអនុវត្តឱ្យបានល្អ នៅពេលដែលដីកានេះត្រូវបានបង្ហាញក្នុងករណីចាំបាច់។

ថ្ងៃសៅរ៍ ៥កើត ខែស្រាពណ៍ ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤
បន្ទាយមានជ័យ, ថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
ចៅក្រមស៊ើបសួរ

25-7-2020

យើង .... ប្រធានពន្ធនាគារខេត្តបន្ទាយមានជ័យ បានអនុវត្តឃុំខ្លួន ឈ្មោះ .... ភេទ........... អាយុ.............ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ តាមអំណាចដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួននេះ កាលពីថ្ងៃទី........... ខែ............. ឆ្នាំ២០១..... ត្រង់លេខខ្លួន...............។

<u>**សម្គាល់៖**</u>

ជននេះត្រូវបានឃុំខ្លួនផ្សេងទៀតពីបទ៖.. កាលពីថ្ងៃទី........... ខែ........... ឆ្នាំ............. ត្រង់លេខខ្លួន........... តាមអំណាចដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន ចុះថ្ងៃទី...........ខែ.............ឆ្នាំ............. ។

ថ្ងៃ.........................ខែ.............ឆ្នាំ....... .... ព.ស២៥៦.....

បន្ទាយមានជ័យ, ថ្ងៃទី.......... ខែ............... ឆ្នាំ២០........

ប្រធានពន្ធនាគារ

លិខិតបញ្ជូន

យើង **ចឹង សុធី** បានប្រគល់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលេខ.......................... ព្រ៩.II-ប-/២០ ចុះថ្ងៃទី......... ខែ.......... ឆ្នាំ...............

ដល់ឈ្មោះខាងក្រោម នៅថ្ងៃទី......... ខែ........... ឆ្នាំ........................

អ្នកប្រគល់

Sauthy. b

អ្នកទទួល

តំណាងអយ្យការ	មេធាវីជនត្រូវចោទ	ជនត្រូវចោទ

សំគាល់: តាមរយៈការជូនដំណឹងនេះ ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានប្រាប់ថា៖

ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ និងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ស្របតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២៦៧ និងមាត្រា ២៧០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៧

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ
បន្ទប់ស៊ើបសួរ "ថ"
-សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ៨៦៩
ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
-សំណុំរឿងស៊ើបសួរលេខ ៤៣១
ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០
លេខ៖ ៦០២ ព្រទ.II"ថ"/២០

ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

យើង ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អមដោយលោក ជាក្រឡាបញ្ជី។

-បានឃើញ មាត្រា ២០៣ ដល់មាត្រា ២០៦ និងមាត្រាផ្សេងៗទៀត នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលទាក់ទងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។

-បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលេខ ១០៣៦ អ.យ.ខ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ របស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដែលបានបើកការស៊ើបសួរលើ៖

ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ១៦ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរ រើសអេតចាយ ទីកន្លែង កំណើតនៅភូមិក្បាលស្ពាន ឃុំប៉ោយប៉ែត ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ អាសយដ្ឋានមុនពេលឃាត់ខ្លួននៅភូមិក្បាលស្ពាន១ សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ឪពុកឈ្មោះ "រស់" ម្ដាយ ឈ្មោះ "រស់" នៅលីវ ជាអនីតិជន ប្រវត្តិនៃការផ្ដន្ទាទោសដោយតុលាការពីមុន គ្មាន។

ជននេះត្រូវដាក់នៅក្រោមការពិនិត្យពីបទ៖ លួច ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ផ្ដន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៥៣ និងមាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

-បានឃើញ៖ កំណត់ហេតុ ស្ដីពីការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

-បានឃើញ៖ កំណត់ហេតុ ស្ដីពីការពិភាក្សាដេញដោលចំពោះមុខ និងការកត់សម្គាល់របស់ភាគី។

I. ស្ថានភាពអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់

១. ក្នុងករណីបច្ចុប្បន្ន ជនត្រូវចោទឈ្មោះ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទ៖ លួច ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិមិត្តភាព សង្កាត់ប៉ោយប៉ែត ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ ផ្ដន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣៥៣ និងមាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

២. តំណាងអយ្យការ បានស្នើសុំឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើជនត្រូវចោទឈ្មោះ ដោយផ្អែកលើសំអាងហេតុ៖ បញ្ចប់បទល្មើស ឬបង្ការបទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី និងដើម្បីធានារក្សាជនត្រូវចោទទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។

៣. ជនត្រូវចោទឈ្មោះ បានយល់ស្របតាមការស្នើសុំរបស់លោកតំណាងអយ្យការ និងស្នើសុំបន្ធូរបន្ថយទោស។

II. សំអាងហេតុនៃសេចក្តីសម្រេច

១. ជនត្រូវចោទឈ្មោះ ត្រូវចោទពីបទមជ្ឈិម ដែលច្បាប់កំណត់ដាក់ពន្ធនាគារស្មើ ឬលើសពី ០១(មួយ)ឆ្នាំ (មាត្រា២០៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ)។

២. ការស្នើសុំឃុំខ្លួនរបស់តំណាងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ គឺមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។

៣. សំណុំរឿងនេះស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលកំពុងស៊ើបសួរ មិនទាន់អាចកំណត់បានជនជាប់ទាក់ទិននានា ដើម្បីបញ្ចប់បទល្មើសកុំឱ្យកើតជាថ្មី និងដើម្បីធានាវត្តមានជនត្រូវចោទទុកជូនតុលាការចាត់ការតាមនីតិវិធី។

៤. តាមមាត្រា ៣៥៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទៈ លួច ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ០៦(ប្រាំពីរ)ខែ ទៅ ៣(បី)ឆ្នាំ ចំណែកជនត្រូវចោទឈ្មោះ ជាអនីតិជន ហេតុនេះ យោងតាមមាត្រា ២១៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (ថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ក្នុងបទមជ្ឈិម របស់អនីតិជន) គឺអាចឃុំខ្លួន បណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទ ក្នុងរយៈពេលអតិបរមា មួយខែកន្លះ ។

៥. ជនត្រូវចោទមិនមានការជំទាស់ចំពោះការស្នើសុំរបស់លោកតំណាងអយ្យការទេ។

៦. ដោយសារមិនមានវិធានការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការណាមួយដែលមានលក្ខណៈតឹងរឹង និងមានប្រសិទ្ធិភាព អាចធានាឱ្យមានការបំពេញកិច្ចការប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពចំពោះស្ថានភាពតម្រូវទាំងអស់នេះ ទើបមានតែការឃុំខ្លួនដែលជាមធ្យោបាយតែមួយគត់ ដើម្បីសម្រេចនូវគោលដៅខាងលើ។

ហេតុដូច្នេះ សម្រេច

ឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទឈ្មោះ ភេទប្រុស (អត្តសញ្ញាណដូចខាងលើ) ជាបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលអតិបរមា មួយខែកន្លះ ។

ថ្ងៃសៅរ៍ ៥កើត ខែស្រាពណ៍ ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤
បន្ទាយមានជ័យ, ថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០

ក្រឡាបញ្ជី

ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៨ 79/11

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ

លេខ ៥៩

ចុះថ្ងៃទី ១២.០១.២០០៩

ជំនុំជំរះលេខ ១៩៦១

ចុះថ្ងៃទី ១៤.១២.២០០៩

សាលក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

លេខ ៤៨ ក្រ១ "ជ"

ចុះថ្ងៃទី ១២.៥.២០១១

តាងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ

សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

បានបើកសវនាការជាសធារណៈ នៅសាលជំនុំជំរះក្តីនៃសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញនាថ្ងៃទី ០១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ វេលាម៉ោង ៨H00 នាទី ដោយមានសមាសភាពដូចតទៅ ៖

ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះ

.លោក **ស៊ិន វិសាល** ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សា

.លោក **លឹម មករន្ទ** ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ជាចៅក្រមប្រឹក្សា

.លោក **សួន សំណាង** ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ជាចៅក្រមប្រឹក្សា

តំណាងអយ្យការ

.លោក **ជេត ខេមរា** ព្រះរាជអាជ្ញារងអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ក្រឡាបញ្ជីសវនាការ

.លោក **ឡាយ វរៈជាតិ** ក្រឡាបញ្ជីសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ដើម្បីជំនុំជំរះលើសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ៥៩ ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៩ ដែលមានជនជាប់ចោទ ៖

១.ឈ្មោះ ទាន់ ភេទ ប្រុស អាយុ ២៥ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិចំការស្បៀង សង្កាត់សំរោងក្រោម ស្រុកដង្កោ ខេត្តកណ្តាល ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិចំការស្បៀង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅ លីវ ទោសពីមុន គ្មាន ។

ឃាត់ខ្លួនថ្ងៃទី ១១.៣.២០១០ ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនលេខ ៣៨៥ ត.ព្រ ចុះថ្ងៃទី ១៥.៣.២០១០។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ

២.ឈ្មោះ ហៅ ភេទប្រុស អាយុ ២០ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងថ្លឹង សង្កាត់សំរោងក្រោម ស្រុកដង្កោ ក្រុងភ្នំពេញ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិត្រពាំងថ្លឹង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) ប្រពន្ធឈ្មោះ មានកូន ០១ នាក់ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក និងលោក

៣.ឈ្មោះ ហៅ ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងថ្លឹង សង្កាត់សំរោងក្រោម ស្រុកដង្កោ ក្រុងភ្នំពេញ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិត្រពាំងថ្លឹង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅលីវ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក

៤.ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ ក្រុងភ្នំពេញ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅលីវ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក

៥.ឈ្មោះ ភេទប្រុស អាយុ ២៤ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ ក្រុងភ្នំពេញ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅលីវ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក

៦.ឈ្មោះ ហៅ ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ ក្រុងភ្នំពេញ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅលីវ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក

៧.ឈ្មោះ ហៅ រាជ ភេទប្រុស អាយុ ១៩ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ ទីកន្លែងកំណើតភូមិចំការស្បែង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញភ្នំពេញ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នភូមិចំការស្បែង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ សាសនាព្រះពុទ្ធ ឪពុកឈ្មោះ (រ) ម្តាយឈ្មោះ (រ) នៅលីវ ទោសពីមុនគ្មាន ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក

ជាប់ចោទពីបទ មនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងនិងអោយផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទំងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ។

.ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ ភេទស្រី អាយុ៣៥ ឆ្នាំ ជាតិខ្មែរ មុខរបរធ្វើស្រែ ទីកន្លែងកំណើតភូមិត្រពាំងឈ្នួង ឃុំសំរោង ស្រុកដង្កោ ខេត្តកណ្តាល ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ផ្លូវកប់ស្រូវ ភូមិត្រពាំងឈ្នួង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ឪពុកឈ្មោះ (ស) ម្តាយឈ្មោះ (រ) ប្តីឈ្មោះ (ស) ។

មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ លោក និងលោក

.បានឃើញដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរលេខ ២០៤៧ អ.យ.ខ ចុះថ្ងៃទី ១០.១១.២០០៩ របស់តំណាងអយ្យការ អមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ។

.បានឃើញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជំរះលេខ ២០៧៥៨ ត.ព្រ ចុះថ្ងៃទី ០៩.១២.២០០៩ របស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ ។

ដំណើររឿងមានដូចតទៅៈ

.តាមរបាយការណ៍សំយោគលេខ ០២/០៩ ចុះថ្ងៃទី ០២.០១.២០០៩ របស់ការិយាល័យព្រហ្មទណ្ឌកំរិតធ្ងន់ និងពាក្យបណ្តឹងរបស់ជនរងគ្រោះឈ្មោះ ចុះថ្ងៃទី ១៧.១២.២០០៨ ដែលបានប្តឹងពីឈ្មោះ និងឈ្មោះ រួមទាំងបក្សពួក០៩នាក់ បានធ្វើសកម្មភាពបួនវាយប្តីឈ្មោះ បណ្តាលអោយស្លាប់និងយកសំភារៈ

មួយចំនួន។ ក្រោយពីសមត្ថកិច្ចធ្វើការស្រាវជ្រាវរួចមក ទើបដឹងថាជនល្មើសមានចំនួន០៧នាក់ គឺមានឈ្មោះ , , , , , និង ។

នាពេលសវនាការ

ជនជាប់ចោទឈ្មោះ នាន់ ផា ហៅ ផា បានឆ្លើយថា៖ ខ្ញុំបាទមិនបានប្រព្រឹត្តដូចការចោទប្រកាន់ទេ ។ ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ , ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ខ្ញុំស្គាល់ដោយសាររស់នៅក្នុងភូមិជាមួយគ្នា ។ នៅថ្ងៃកើតហេតុគឺ ខែ ១២ ឆ្នាំ ២០០៨ ខ្ញុំបានផឹកស្រាបៀរជាមួយឈ្មោះ ,ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ផឹកនៅផ្ទះតាកៅ ចាប់ផ្តើមពីម៉ោង ៦H00 នាទីល្ងាច រហូតដល់ម៉ោង ៩H00 នាទីយប់ ហើយក៏បន្តទៅផឹកជាមួយឈ្មោះ នៅឃ្លាំងរហូតដល់ម៉ោង ១២H00 នាទីយប់ ។ ពេលពួកខ្ញុំបន្តហូបស្រាបៀរនេះ មានគ្នា៦នាក់ គឺខ្ញុំបាទ( ) ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ និងឈ្មោះ រីឯឈ្មោះ មិនបានចូលរួមផឹកជាមួយពួកខ្ញុំទេ ម្តាយរបស់គេជាអ្នកលក់ខ្សាច់លក់ស៊ីម៉ង់។ ពួកខ្ញុំទាំង៦នាក់នេះ ជិះម៉ូតូពីរគ្រឿងម៉ាកស្គេប ផឹកហើយក៏ដេកយាមឃ្លាំង គ្រែមួយទាំងអស់គ្នា ហើយជជែកគ្នាពីរឿងលេងបាល់ ស្រាប់តែឮសូរផ្ទុះគ្រាប់កាំភ្លើង ពួកខ្ញុំស្មានតែផ្ទុះកង់ឡាន។ លុះព្រឹកឡើង ទើបខ្ញុំដឹងថាពីកន្លែងកើតហេតុមក កន្លែងឃ្លាំងដែលពួកខ្ញុំសំរាកមានចម្ងាយប្រហែល ៤០០ម៉ែត្រ។ ឈ្មោះ គាត់ជាអ្នករស់នៅក្នុងភូមិជាមួយគ្នា គាត់ធ្វើប៉ូលីសត្រូវបានគេប្លន់ម៉ូតូកាលពីយប់ ហើយខ្ញុំក៏បានមកធ្វើជាជាងជួសជុលឡានប្រហែលរយៈពេលមួយខែ ខ្ញុំឮគេថាខ្ញុំនិងបក្សពួកជាជនដៃដល់ក្នុងករណីប្លន់ម៉ូតូ ខ្ញុំខ្លាចគេចាប់ ក៏រត់ទៅខេត្តរតនៈគិរី លុះពេលខ្ញុំត្រលប់មកផ្ទះវិញ ក៏ត្រូវសមត្ថកិច្ចឃាត់ខ្លួន ។ សំណូមពរសុំអោយតុលាការលើកលែងចោទប្រកាន់ ពីព្រោះខ្ញុំពុំបានប្រព្រឹត្តអំពើប្លន់សំលាប់ជនរងគ្រោះទេ ។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ នៅថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ មាននគរបាលប៉ុស្តិ៍សំរោងក្រោមពីរនាក់ ម្នាក់ឈ្មោះ និងម្នាក់ទៀតមិនស្គាល់ឈ្មោះបានមកប្រាប់ខ្ញុំថា មានចោរប្លន់ប្តីនៅខាងត្បូងភូមិ ដោយមានចោរមួយក្រុមវាយរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។ ពេលប៉ូលីសប្រាប់នេះ គេបានដឹកប្តីខ្ញុំទៅដល់មន្ទីរពេទ្យជិតសង្កាត់ចោមចៅ។ លុះព្រឹកឡើង នាងខ្ញុំបានដឹកប្តីទៅមន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉ែត្រ ព្យាបាលរយៈពេល៦ថ្ងៃ ក៏បានស្លាប់នៅថ្ងៃទី ១៦.១២.២០០៨ ។ ក្រោយពីប្តីខ្ញុំស្លាប់ ខ្ញុំពិនិត្យប្តីឃើញស្នាមវ៉ៃនឹងដែកជន្លេសឡានជាច្រើនកន្លែងជាំខ្មៅ ជាំពីត្រចៀករហូតដល់ក ក្បាលផុងគ្រប់កន្លែងទាំងអស់។ នាងខ្ញុំទាមទារ សំណងជម្ងឺចិត្តចំនួន ២០០,០០០$ (ម្ភៃម៉ឺនដុល្លាអាមេរិក) ពីជនជាប់ចោទឈ្មោះ , , , , និងសុំអោយផ្តន្ទាទោសជនចាប់ចោទអោយបានធ្ងន់ធ្ងរបំផុត។

សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ ខ្ញុំមិនបាននៅកន្លែងកើតហេតុទេ។ ក្រោយមកនៅថ្ងៃទី១២.១២.២០០៨ វេលាម៉ោងប្រហែល ១៤H00 នាទី មានប៉ូលីសសំរោងក្រោមម្នាក់ឈ្មោះ ប្រាប់ថានៅពេលគេប្លន់យកទ្រព្យសម្បត្តិ និងវាយឈ្មោះ គឺគាត់បានដេញបាញ់គំរាមឡើងលើប្រហែល ១៧គ្រាប់ ហើយឈ្មោះ អាត ប្រាប់ថារកឃើញមុខសញ្ញាហើយ ហើយអោយខ្ញុំសរសេរពាក្យបណ្តឹងទៅដាក់មេប៉ុស្តិ៍ ដោយអោយឈ្មោះខ្ញុំជាអ្នកសរសេរចំនួន ៧នាក់គឺ , ។ នៅថ្ងៃទី ២៤.១២.២០០៨ លោកចៅសង្កាត់រងទី២ ឈ្មោះ បានទូរស័ព្ទមកខ្ញុំអោយខ្ញុំជួយសំរួលជាមួយឈ្មោះ ប្រពន្ធជនរងគ្រោះអោយដកពាក្យបណ្តឹង ឈប់ប្តឹងអោយដោះស្រាយជាសំណងទៅ ខ្ញុំក៏ប្រាប់ទៅ វិញថា ចាំខ្ញុំសួរប្អូនសិន ហើយឈ្មោះ ក៏បិទទូរស័ព្ទ។

8

.សាក្សីឈ្មោះ ..... បានបំភ្លឺថា៖ ខ្ញុំរក្សាចម្លើយដដែល ហើយសុំបំភ្លឺនាពេលសវនាការថា កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១H00យប់ ខ្ញុំកំពុងយាមប្រចាំការ មានមនុស្សពីរនាក់មកប្តឹងដល់ប៉ុស្តិ៍ថា មានមនុស្សដួលសន្លប់ ។ ពេលនោះពួកខ្ញុំបួននាក់មានខ្ញុំបាទ ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ , និងឈ្មោះ បានចេញទៅដោយជិះម៉ូតូបានប្រហែល ២០០ម៉ែត្រ ឃើញជនសង្ស័យមួយក្រុម មិនដឹងចំនួន។ ខណៈនោះ មានជនសង្ស័យ ពីរនាក់ជិះម៉ូតូ C១២៥ ពណ៌ខ្មៅ ចេញពីកន្លែងកើតហេតុយ៉ាងលឿន រីឯជនសង្ស័យផ្សេងទៀត រត់គេចខ្លួនអស់ ពួកខ្ញុំក៏បានជិះម៉ូតូដេញតាម ហើយបាញ់ឡើងលើអោយជនសង្ស័យឈប់ ពេលនោះជនសង្ស័យបានផ្តួលម៉ូតូចោល រត់គេចខ្លួនបាត់តែម្តង។ ខ្ញុំនិងឈ្មោះ បានយកម៉ូតូទុកនៅប៉ុស្តិ៍។ នៅថ្ងៃទី ១៤.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១១H00 នាទី ឈ្មោះ បានទូរស័ព្ទមកខ្ញុំពីរដង អោយមកផ្ទះជនរងគ្រោះ មានខ្ញុំ និង ប៉ុញ ប៉ក់ បន្ទាប់មកឈ្មោះ ..... បានយកក្រដាសសរសេរដៃ មកឃើញមានឈ្មោះជនសង្ស័យ៧នាក់អោយខ្ញុំមើល ។ ចំពោះអាវជាភស្តុតាងខ្ញុំអត់បានយកមកទេ ។

.សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ កាលពីថ្ងៃខែឆ្នាំ មិនចាំ វេលាម៉ោង ៨ព្រឹក ជាងខ្ញុំបានជិះកង់មករកហូប កាហ្វេ ពេលមកដល់កំពង់ថ្ម ខ្ញុំរើសបានដែកជញ្ជាសឡាននៅគំនរថ្ម ហើយខ្ញុំនិយាយប្រាប់គេថា ខ្ញុំរើសបានដែក។ លុះព្រឹកឡើងឈ្មោះ មកសួរហើយបានសុំ ខ្ញុំក៏អោយ ខ្ញុំអត់បានឃើញស្នាមឈាមប្រឡាក់ដែកជន្ទាសឡាននោះទេ រឿងអ្វីផ្សេងទៀតខ្ញុំក៏អត់ដឹងដែរ។

.សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ ថ្ងៃកើតហេតុ ថ្ងៃខែឆ្នាំ ខ្ញុំអត់ចាំទេ ។ វេលាម៉ោងប្រហែល ១H00 យប់ ខ្ញុំមកពីបង់ត្រី_បានជួបមនុស្សម្នាក់រងគ្រោះនៅគំនរថ្ម ឃើញបិទភ្នែក ខ្ញុំរៀបជួយ ប៉ុន្តែបានឃើញមនុស្សពីរនាក់មកដល់ ហើយស្រែកថាងាកចេញៗ ហើយខ្ញុំក៏បានទៅរាយការណ៍ប្រាប់ប៉ូលីស ។ ខ្ញុំមិនស្គាល់មនុស្សពីរនាក់នោះទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំឃើញជិះម៉ូតូស្កាស ។ ខ្ញុំបានរាយការណ៍ប្រាប់ប៉ូលីសពីហេតុការណ៍អ្វីដែលខ្ញុំបានឃើញ ជនរងគ្រោះដេកលើគំនរថ្ម ហើយម៉ូតូដួលនៅជិតនោះ ប្រហែល ៣ រឺ ៤ម៉ែត្រ ។

.សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ អ្នកស្លាប់នៅស្រុកជាមួយខ្ញុំ ខ្ញុំឃើញប៉ូលីស ហើយឮគេនិយាយថាប៉ូលីសឈ្មោះ ជាអ្នកបាញ់ ហើយចោរបានផ្តួលម៉ូតូចោល ប៉ូលីសក៏យកម៉ូតូទៅទុកនៅប៉ុស្តិ៍ ។ ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ខ្ញុំស្គាល់ ។ ឈ្មោះ ,និងឈ្មោះ បានជិះម៉ូតូមកពីខាងជើង ហើយឈ្មោះ បានស្រែកថាជនរងគ្រោះស្លាប់បាត់ហើយ ។

.សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ ថ្ងៃកើតហេតុខ្ញុំអត់ចាំទេ ។ យប់នោះឈ្មោះ នៅផ្ទះខ្ញុំតាំងពីព្រលប់រហូតដល់ម៉ោង ១១H០០យប់ ខ្ញុំក៏អោយទៅផ្ទះ។ ទៅផ្ទះប្រហែលកន្លះម៉ោង ស្រាប់តែឮស្នូរគ្រាប់កាំភ្លើង។ ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ជាអ្នកភូមិជិតគ្នា។ នៅយប់នោះឈ្មោះ នៅផ្ទះខ្ញុំ ទៅចាប់ត្រីអន្លង់ជាមួយខ្ញុំ លុះប្រហែលនៅម៉ោង ១១H00យប់ ខ្ញុំក៏ដេញទៅផ្ទះ ។

.សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ នៅថ្ងៃកើតហេតុខ្ញុំអត់ចាំទេ។ ឈ្មោះ ត្រូវជាបងប្អូនជីដូនមួយ។ នៅយប់ថ្ងៃកើតហេតុ ខ្ញុំបានហូបស្រាបៀរជាមួយឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,និង ឈ្មោះ ហូបនៅផ្ទះខ្ញុំ យប់បន្តិចក៏នាំគ្នាទៅហូបនៅផ្ទះពូ រហូតដល់ម៉ោងប្រហែល ១H00យប់។ អ្នកទៅផ្ទះមានឈ្មោះ ក្រៅពីនេះនៅផ្ទះពូខ្ញុំទាំងអស់។ ហើយក៏ឮស្នូរគេបាញ់ប្រហែលម៉ោង ១២H00យប់ ពីផ្ទះពូខ្ញុំទៅកន្លែងកើតហេតុប្រហែល ១០០ម៉ែត្រ ឈ្មោះ បានចេញទៅផ្ទះនៅម៉ោងប្រហែលនៅម៉ោង ៧H00យប់ ឈ្មោះ មិនបានចូលរួមហូបចុកជាមួយពួកខ្ញុំទេ ឈ្មោះ ចេញទៅផ្ទះ ៦នាក់ទៀតហូបនៅផ្ទះពូខ្ញុំ អស់ស្រាបៀរប្រហែល៤កេះ ។ យប់នោះហូបក្នុងដីឡូតិ៍ពូរបស់ខ្ញុំ ពុំមានអ្នកណាចេញទៅណាទេ ។

-សាក្សីលោក បានបំភ្លឺថា៖ យប់ថ្ងៃកើតហេតុខ្ញុំនៅផ្ទះ លុះព្រឹកឡើងម៉ោងប្រហែល ៩H00 ដល់ ១០H00 ខ្ញុំឮគេនិយាយនៅតូបកាហ្វេពីមាត់មួយទៅមាត់មួយថា យប់មិញមានករណីប្លន់ម៉ូតូ មានឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ ,ឈ្មោះ និងឈ្មោះ ជាអ្នកធ្វើសកម្មភាព បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏ជិះម៉ូតូល្បាតតាមផ្ទះ ឃើញអ្នកទាំង៧ គេចចេញពីផ្ទះទាំងអស់។ ប្រហែល៣ រឺ៤ថ្ងៃ ឃើញឈ្មោះ ប្រាប់ឈ្មោះ អោយដាក់ពាក្យបណ្ដឹងប្ដឹងអ្នកទាំង៧នាក់ ដើម្បីដោះស្រាយគ្នាបានលុយខ្លះដោះស្រាយថ្នាំពេទ្យ។ ខ្ញុំមិនដឹងឈ្មោះ បានឈ្មោះទាំង៧នាក់នោះមកពីណាទេ ដោយសារតែមានក្មួយគាត់ពីរនាក់ឈ្មោះ ឈ្មោះ គាត់ហ៊ានធ្វើសាក្សីអោយគាត់ស្អប់ណាស់ ។ ការគ្រោះថ្នាក់ចរាចរខ្ញុំឥតគិតអញ្ចឹងទេ អាវយឺតមេប៉ូលីសអោយខ្ញុំទៅយកពីឈ្មោះ ចិត្រ ពាក់។ ពេលកើតហេតុប្រហែលពី បីថ្ងៃ ឃើញគេយកសាកសពមកផ្ទះ។ ខ្ញុំឮគេនិយាយថាមានស្នាមគេវៃ ខ្ញុំឃើញតែស្នាមជាំនៅកញ្ចឹងក ពុំឃើញមានអ្វីទៀតទេ។ ខ្ញុំបានធ្វើរបាយការណ៍ថា ជាគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ឈ្មោះ អោយធ្វើរបាយការណ៍ ខ្ញុំមិនបានធ្វើលិខិតបដិសេធន៍របាយការណ៍របស់ខ្ញុំទេ។ ជាអ្នកអោយសរសេរឈ្មោះទាំង៧នាក់ ខ្ញុំបាទមិនបានចុះវាស់វែង កន្លែងគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍នោះទេ ។

-សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ ដំបូងថ្នាក់លើជាអ្នកអោយខ្ញុំធ្វើរបាយការណ៍។ ខ្ញុំមិនស្គាល់អ្នកនិយាយទេ អ្នកនិយាយគឺនិយាយត១គ្នាពីមាត់មួយទៅមាត់មួយនៅក្នុងហាងកាហ្វេថាឈ្មោះ , , , , , , ជាអ្នកប្លន់សម្លាប់។ ខ្ញុំរក្សារបាយការណ៍របស់ខ្ញុំទុកដដែល។ ខ្ញុំមិនបានអោយឈ្មោះទាំង៧នាក់ ទៅដើមបណ្ដឹងទេ ។ ចៅសង្កាត់បានអោយមកផ្សះផ្សា បានមកជួប មកផ្សះផ្សាជាមួយខាងជនរងគ្រោះកូនចៅសង្កាត់ឈ្មោះ មានឈ្មោះក្នុងដែរ។ ឈ្មោះទាំង៧នាក់ បានគេចខ្លួនចេញពីមូលដ្ឋានទាំងអស់ ។

-សាក្សីឈ្មោះ បានបំភ្លឺថា៖ នាងខ្ញុំជាម្ដាយជនរងគ្រោះឈ្មោះ ថ្ងៃកើតហេតុខ្ញុំអត់ដឹងទេ នាងខ្ញុំដឹងថាកូនសំរាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉េត្រ៦ថ្ងៃ ហើយក៏បានដឹកទៅវៀតណាមស្លាប់តាមផ្លូវ ព្យាបាលអស់ប្រហែល ៣០០០$ (បីពាន់ដុល្លាអាមេរិក) ការទាមទារសំណងជម្ងឺចិត្ត ទុកអោយកូនប្រសារ វ៉ុក សុភា ជាអ្នកទាមទារ ។

-ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ឡេង កុសល បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោងមួយរំលងអាធ្រាត មានមនុស្សពីរនាក់មកប្រាប់ខ្ញុំថា មានតែគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ ប្អូនអ្វីខ្ញុំអត់ដឹងទេ។

-ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ បានឆ្លើយថា៖ ចំពោះរបាយការណ៍សរសេរ ឈ្មោះ ជារបាការណ៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ គោរពចូលលោកនាយប៉ុស្តិ៍នគរបាលរដ្ឋបាលសំរោងក្រោម គឺមិនធ្វើជាលក្ខណៈទូទៅទេ។ លោកនាយប៉ុស្តិ៍អោយឈ្មោះ សរសេររបាយការណ៍មួយផង ឈ្មោះ សរសេររបាយការណ៍មួយ ។ របាយការណ៍ដែលខ្ញុំសរសេរអោយ តាមការរៀបរាប់របស់ ។ យប់ថ្ងៃកើតហេតុ ខ្ញុំមិនដឹងទេ ពីព្រោះខ្ញុំដេកនៅសាលាសង្កាត់ ខ្ញុំគ្រាន់តែបានសរសេររបាយការណ៍ផ្ទាល់ខ្លួនអោយគាត់ ពីព្រោះ ងងឹតភ្នែកសរសេរមិនកើត ។

-ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ បានឆ្លើយថា៖ នៅថ្ងៃទី ១០.១២.២០០៨ ខ្ញុំជាម្ដាយឈ្មោះ បានជួយរកក្មេង១ ក្នុងភូមិជួយបោកស្រូវ ពេលនោះក្មេងឈ្មោះ មកបោកស្រូវតែគ្មានពាក់អាវទេ ខ្ញុំក៏ទៅយកអាវដៃវែង ពណ៌ពងមាន់ឆ្នូតអោយទៅឈ្មោះ ពាក់ ជួយបោកស្រូវ គឺបោករហូតដល់ម៉ោង ១១យប់ ទើបបោកស្រូវហើយ ពេលបោកស្រូវហើយឈ្មោះ បានពាក់អាវរបស់កូនខ្ញុំឈ្មោះ ធី យកទៅបាត់ពុំឃើញយកមកអោយខ្ញុំវិញទេ ឯឈ្មោះ ក៏ពុំឃើញនៅផ្ទះ ទើបតែនៅថ្ងៃទី ១៧.១២.២០០៨ សមត្ថកិច្ចនគរបាលសំរោងក្រោមមកផ្ទះខ្ញុំសួររឿងអាវ ដែលមានឈ្មោះកូនរបស់ខ្ញុំ ជាប់នឹងអាវនោះ គឺពិតជាអាវរបស់កូនខ្ញុំពិតប្រាកដមែន ប៉ុន្តែឈ្មោះ ទេ ដែលជាអ្នកពាក់យកអាវកូនខ្ញុំ ចោលក្នុងព្រៃ នៅពេលប៉ូលីសចេញចាប់ក្នុងព្រៃ ។ ជនរងគ្រោះបានស្លាប់បាត់

79/6

ហើយ មិនដឹងស្លាប់ថ្ងៃណាទេ ចំពោះកូនខ្ញុំឈ្មោះ [illegible] មិនបានដើរជាមួយឈ្មោះ [illegible] ឡើយ គឺកូនរបស់ខ្ញុំដេក នៅផ្ទះ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ ខ្ញុំមិនបានដឹងទេ ថ្ងៃកើតហេតុនោះ ក្រោយពីកើតហេតុហើយក្រោយបុណ្យ៧ថ្ងៃ ខ្ញុំបានទៅសួរសុខទុក្ខម្តាយជនរងគ្រោះឈ្មោះ [illegible] បន្ទាប់មកខ្ញុំបាននិយាយលេងជាមួយគាត់ថា តិចក្រែងលោមានអ្នកណាមកសំរបសំរួល តើមីងគិតយ៉ាងណា ហើយមីង [illegible] ឆ្លើយថា ស្រេចលើច្បាប់ទៅ ។ ពុំមានអ្នកណា ប្រើអោយខ្ញុំមកសួរទេ ខ្ញុំទៅក្នុងគោលបំណងសួរសុខទុក្ខតែប៉ុណ្ណោះ ក្រៅពីនេះ ខ្ញុំពុំបានដឹងរឿងអ្វីឡើយ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃទី១១.១២.២០០៨ ខ្ញុំបានបើកឡានទៅយកជនរងគ្រោះម្នាក់នៅសំរោងក្រោម ពេលទៅដល់មានប៉ូលីស បី បួននាក់នៅកន្លែងនោះ ខ្ញុំទៅដល់មិនបានឃើញបងប្អូនជនរងគ្រោះទេ ខ្ញុំថាបើមិនឃើញបងប្អូនជនរងគ្រោះ ខ្ញុំមិនដឹកទៅទេ ពីព្រោះពេទ្យរបស់ខ្ញុំឯកជន ប៉ូលីសថាគាត់ទាក់ទងបងប្អូនគេរួចហើយ ។ ចំពោះជនរងគ្រោះខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវនឹងអ្វីទេ មនុស្សឃាត រឺ គ្រោះថ្នាក់ចរាចរខ្ញុំមិនដឹងទេ ហើយក៏មិនបានសួរនាំអ្វីដែរ គ្រាន់តែបានដឹកជនរគ្រោះមកដល់ពេទ្យរបស់ខ្ញុំតែប៉ុណ្ណោះ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃខែមិនចាំ ឆ្នាំ ២០០៨ ពេលកើតហេតុ ខ្ញុំមិនបានឃើញផ្ទាល់ទេ គឺខ្ញុំដេកនៅផ្ទះខ្ញុំ មិនដឹងហេតុការឡើយ ។ នៅយប់នោះ ខ្ញុំលឺសូរគ្រាប់កាំភ្លើងពីរគ្រាប់ ខ្ញុំងើបឡើងនៅម៉ោង ១H៣០ ខ្ញុំបើកអាយកូម ហើយលឺសំលេងតាមអាយកូមថា មានគ្រោះថ្នាក់ចរាច ។ ខ្ញុំមិនបានឃើញផ្ទាល់ឡើយ យប់នោះខ្ញុំបានដើរទៅមើលស្នាមម៉ូតូ បុកគំនរថ្ម ។ គ្រោះថ្នាក់ចរាចរ រឺមនុស្សឃាដគិតទុកជាមុន ខ្ញុំមិនដឹងទេ ខ្ញុំគ្រាន់តែលឺតាមអាយកូមតែប៉ុណ្ណោះ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ ខ្ញុំសំរាននៅផ្ទះលេខ២២៥ ភូមិម័ល សង្កាត់ដង្កោ ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ចំងាយពីកន្លែងកើតហេតុ ១៥ គីឡូម៉ែត្រ ។ ក្នុងរឿងនេះ ខ្ញុំមិនដឹងអ្វីទាំងអស់ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១H៣០ មានប៉ូលីសពីរនាក់បានទៅហៅប៉ូលីសនៅគោលដៅ ក្លែងថាអែ (គោលដៅ២៤ម៉ោង) បានមកករាយការណ៍ថា មានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ មានមនុស្សដេកដួលនៅតាមផ្លូវ បុរសពីរនាក់នោះប្រាប់ថា ជួយទៅពិនិត្យមើល ហើយរកឡានពេទ្យផង ។ ក្រោយពីបានទទួល ខ្ញុំក៏ចេញមកដល់ជិត ២០០ ម៉ែត្រ ឃើញម៉ូតូពីរគ្រឿងចេញពីកន្លែងកើតហេតុ ខ្ញុំក៏ជិះម៉ូតូដេញពាមពីក្រោយ ជាមួយឈ្មោះ [illegible] ហើយ [illegible] បានបាញ់ឡើងលើចំនួនពីរគ្រាប់ ហើយជនំនោះបានផ្តួលម៉ូតូចោល ហើយខ្ញុំបានយកម៉ូតូនោះមករក្សាទុកនៅប៉ុស្តិ៍មួយថ្ងៃ ក៏ប្រគល់ម៉ូតូអោយក្រុមគ្រួសារជនរគ្រោះវិញ ។ ពេលដែលខ្ញុំដេញជនជាប់ចោទ គឺខ្ញុំមិនបានឃើញមុខ រឺស្គាល់មុខសញ្ញាទេ ។

.ក្រឡាបញ្ជីអានចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] បានឆ្លើយថា៖កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១២H០០ នាទីរំលងអាធ្រាត នាងខ្ញុំអង្គុយក្នុងផ្ទះជាមួយប្តី ស្រាប់តែលឺសំលេងកាំភ្លើងជាច្រើនគ្រាប់ ពេលនោះខ្ញុំអើតមើលតាមរបងស្រាប់តែឃើញមុនុស្សប្រុសពីរនាក់ រត់ពាក់អាវសកាត់មុខផ្ទះរបស់ខ្ញុំរត់ពីមុខទៅកើត ។ លុះស្អែកឡើងក្មួយរបស់ខ្ញុំបានរើសអាវមួយនៅក្នុងព្រៃ យកមកអោយខ្ញុំមើល នៅជាមួយអាវមានឈ្មោះ [illegible] បន្ទាប់មកប្អូនប្រុសនាងខ្ញុំឈ្មោះ [illegible] ទៅសួរឪពុកឈ្មោះ [illegible] ស្រាប់តែគាត់ប្រាប់ថា អាវដៃវែងនោះ គឺបានអោយឈ្មោះ [illegible] ពាក់ដើម្បីជួយបោកស្រូវអោយគាត់ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់មេធាវីការពារជនរងគ្រោះ

.លោក [illegible] បានសន្និដ្ឋានថា៖ រឿងនេះជាបទល្មើសប្លន់សម្លាប់ ជនជាប់ចោទទាំង៧នាក់បានរៀបចំគំរោង។ លោក [illegible] ជាអ្នកដឹងរឿងពិត ជនជាប់ចោទប្លន់រួចក៏យកម៉ូតូចោលនៅផ្លូវរថភ្លើង ហើយឪពុករបស់ [illegible] មកចចារសំរុះសំរួលសំណងជាមួយម្តាយជនរងគ្រោះ។ មានដែកជន្ទាសឡាននៅកន្លែងកើតហេតុ មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ជាបទល្មើសប្លន់សម្លាប់ សុំអោយតុលាការផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទតាមច្បាប់។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់តំណាងអយ្យការ

.ក្រោយពីស្តាប់ការសួរដេញដោល និងពិនិត្យឯកសារសំណុំរឿងឃើញថា៖ មានរបាយការណ៍ពីរខុសគ្នា មួយជារបាយការណ៍គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ និងរបាយការណ៍មួយទៀតជាអំពើឃាដកម្ម ដូច្នេះនាំអោយតុលាការពិបាកពិចារណាម៉្យាងវិញទៀត ពេលមានគ្រោះថ្នាក់កើតឡើង សមត្ថកិច្ចពុំបានធ្វើកំណត់ហេតុនៅកន្លែងកើតហេតុ។ តំណាងអយ្យការនៅតែតំកល់បទចោទប្រកាន់តាមដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរដដែល តែសុំអោយតុលាការពិចារណាតាមច្បាប់។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់លោកមេធាវី [illegible]

.លោក [illegible] ការពារអោយឈ្មោះ [illegible] បានសន្និដ្ឋានថា៖ តាមការបញ្ជាក់របស់សមត្ថកិច្ចថា របាយការណ៍ថ្នាក់លើជាអ្នកបញ្ជាអោយធ្វើ។ លិខិតពេទ្យបញ្ជាក់ថា ពុំមានការវាយលើជនរងគ្រោះទេ រឿងនេះពុំមានភស្តុតាងនិងសាក្សីឃើញនឹងភ្នែកទេ គឺពុំមានភស្តុតាងដើម្បីចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទ ក៏ដូចជាកូនក្តីខ្ញុំឡើយ សុំអោយតុលាការបញ្ឈប់ការចាប់ខ្លួន លើកលែងកូនក្តីខ្ញុំបាទអោយមានសេរីភាពវិញ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់លោកមេធាវី [illegible]

.លោក [illegible] បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា៖ តាមការពិនិត្យលើរបាយការណ៍របស់សមត្ថកិច្ច មានរបាយការណ៍ពីរខុសគ្នា មួយជារបាយការណ៍គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ របាយការណ៍មួយទៀតជារបាយការណ៍ឃាដកម្មគិតទុកជាមុន។ មានលិខិតចេញពីមន្ទីរពេទ្យថា ពុំមានការវាយសម្លាប់ទេ។ ដូចនេះ កូនក្តីខ្ញុំបាទដែលជាជនជាប់ចោទ ពុំមានការពាក់ពន្ធ័ក្នុងអំពើគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ឬប្លន់សម្លាប់នេះទេ គ្រាន់តែជាវិមតិសង្ស័យតែប៉ុណ្ណោះ។ សុំអោយតុលាការមេត្តាលើកលែងកូនក្តីខ្ញុំបាទឈ្មោះ [illegible] អោយមានសេរីភាព និងសុំបញ្ឈប់ការចាប់ខ្លួនកូនក្តីខ្ញុំបាទ ចាប់ពីពេលប្រកាសសាលក្រមដោយក្តីអនុគ្រោះ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់លោកមេធាវី [illegible]

.លោក [illegible] បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា៖ ការបង្ហាញភស្តុតាងមានភាពផ្ទុយគ្នា ។ អង្គហេតុនេះ បណ្តាលមកពីលោក [illegible] ដែលគាត់និយាយថា អ្នកនិយាយទំលាក់កំហុសលើជនជាប់ចោទគាត់មិនស្គាល់ទេ គាត់ស្គាល់ឈ្មោះជនជាប់ចោទតាមហាងកាហ្វេ ។ ភាគិកូនក្តីខ្ញុំ មិនបានទៅចចារជាមួយគ្រួសារជនគ្រោះទេ ។ ជនរងគ្រោះស្លាប់ពុំមានការពាក់ពន្ធ័ដល់កូនក្តីខ្ញុំបាទទេ លិខិតចេញពីមន្ទីរពេទ្យបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថាពុំមានស្នាមវាយទេ ដូច្នេះពុំមានភស្តុតាង ដើម្បីផ្តន្ទាទោសកូនក្តីខ្ញុំបាទឡើយ។ តាមមាត្រា ៣២១ មាត្រា ៣៥១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ សុំអោយតុលាការលើកលែងការចោទប្រកាន់ដល់កូនក្តីខ្ញុំបាទដោយក្តីអនុគ្រោះ។

.ក្រោយពីបានស្តាប់ចម្លើយរបស់ជនជាប់ចោទ

.ក្រោយពីបានស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

.ក្រោយពីបានស្តាប់ចម្លើយសាក្សី

.ក្រោយពីបានស្តាប់អំណានចម្លើយសាកស្សី

.ក្រោយពីបានស្តាប់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់មេធាវីការពារជនរងគ្រោះ
.ក្រោយពីបានស្តាប់សេចក្តីសន្និដ្ឋានប្តឹងសុំរបស់តំណាងអយ្យការ
.ក្រោយពីបានស្តាប់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ
.ក្រោយពីបានស្តាប់សំដី និងសំណូមពរចុងក្រោយបង្អស់របស់ជនជាប់ចោទ
.ក្រោយពីបានពិនិត្យពិចារណាលើសំណុំរឿងចប់សព្វគ្រប់ហើយ

យល់ឃើញថា÷

១.ពិតជាកើតមានអំពើមនុស្សឃាដគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិត្រពាំងឈូង សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ ប្រាកដមែន ។

២.អំពើដែលកើតមាននៅពេលវេលា និងទីកន្លែងដូចខាងលើ ពិតជាបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយជនល្មើសមួយក្រុម បានស្ទាក់វាយជនរងគ្រោះឈ្មោះ [illegible] បណ្តាលអោយរបួសធ្ងន់ធ្ងរសន្លប់នៅនឹងកន្លែងកើតហេតុ ពេលដឹកយកទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉ែត្ររយៈពេល ០៦ថ្ងៃ ក៏ដឹកបន្តទៅព្យាបាលនៅប្រទេសវៀតណាម ជនរងគ្រោះក៏បានស្លាប់តាមផ្លូវ។ ក្រោយពេលជនល្មើសបានវាយជនរងគ្រោះបណ្តាលអោយសន្លប់រួចហើយ ក៏បានប្លន់យកម៉ូតូរបស់ជនរងគ្រោះ និងសំភារៈប្រើប្រាស់មួយចំនួនទៀត។ បន្ទាប់មកមានសមត្ថកិច្ចនគរបាល មកកន្លែងកើតហេតុ ក្រុមជនល្មើសក៏បានជិះម៉ូតូរបស់ជនរងគ្រោះ និងម៉ូតូផ្សេងទៀតរត់គេចខ្លួន សមត្ថកិច្ចក៏បានដេញតាម ដើម្បីឃាត់ជនល្មើស ជនល្មើសក៏បានផ្តួលម៉ូតូជនរងគ្រោះចោល រួចរត់គេចខ្លួនបាត់តែម្តង សមត្ថកិច្ចក៏បានស្រាវជ្រាវករណីនេះ រួចហើយបានចោទប្រកាន់លើឈ្មោះ៖ [illegible] ហៅ [illegible] ភេទ ប្រុស អាយុ ២៥ ឆ្នាំ , [illegible] ហៅ [illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ឆ្នាំ , [illegible] ហៅ [illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ ,[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ ,[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២៤ ឆ្នាំ ,[illegible] ហៅ [illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ ,និង [illegible] ហៅ [illegible] ភេទប្រុស អាយុ ១៩ ឆ្នាំ។

៣.តាមចម្លើយជនជាប់ចោទឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ ខ្លួនពុំបានប្រព្រឹត្តដូចការចោទប្រកាន់នោះទេ។ថ្ងៃកើតហេតុថ្ងៃទី ១១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៨ ខ្លួនផឹកស្រាជាមួយឈ្មោះ [illegible] ,[illegible] និងឈ្មោះ [illegible] ពីម៉ោង ៦ល្ងាច រហូតដល់ម៉ោង ៩យប់ នៅផ្ទះតាកៅ រួចបន្តផឹកនៅឃ្លាំងជាមួយឈ្មោះ [illegible] រហូតដល់ម៉ោង ១២យប់ គឺមានឈ្មោះ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] និង [illegible] រីឯឈ្មោះ [illegible] ពុំបានផឹកជាមួយទេ ពេលផឹកស៊ីក៏ដេកជជែកគ្នានៅកន្លែងឃ្លាំងនោះ លឺផ្ទុះកាំភ្លើងចំងាយប្រហែល៤០០ម៉ែត្រ លុះព្រឹកឡើងទើបដឹងថា ជនរងគ្រោះឈ្មោះ [illegible] ត្រូវគេប្លន់ ខ្លួនលឺគេថា ខ្លួនគឺជាជនដៃដល់ក្នុងករណីប្លន់នេះ ក៏រត់គេចខ្លួនទៅខេត្តរតនៈគិរី លុះត្រលប់មកវិញ ក៏ត្រូវសមត្ថកិច្ចឃាត់ខ្លួនតែម្តង។

៤.តាមចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ [illegible] ត្រូវជាប្រពន្ធជនរងគ្រោះបំភ្លឺថា៖ ថ្ងៃទី ១១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៨ មានប៉ូលីសសំរោងក្រោមពីរនាក់ បានមកប្រាប់ថា ប្តីរបស់ខ្លួនត្រូវចោរប្លន់វាយរបួសធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ខ្លួនបានយកប្តីទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យកាល់ម៉ែត្ររយៈពេល ០៦ថ្ងៃ ទើបស្លាប់ ហើយបានពិនិត្យឃើញមានស្នាមវាយនឹងដែកជន្ទាសឡានលើត្រចៀករហូតដល់ក្បាលផុងគ្រប់កន្លែង ខ្លួនប្តឹងទាមទារសំណងជំងឺចិត្តចំនួន ២០ម៉ឺនដុល្លា ពីឈ្មោះ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] និង [illegible] និងសុំអោយតុលាការផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់។

៥.សាក្សី ប៉ុញ ប៉ក់ បញ្ជាក់ថា៖ ថ្ងៃកើតហេតុទី ១១.១២.២០០៨ ខ្លួនពុំបានឃើញ ឬនៅនឹងកន្លែងកើតហេតុទេ ឈ្មោះ អាត ជាប៉ូលីសបុស្តិ៍អោយខ្លួនសរសេរពាក្យបណ្តឹងមានឈ្មោះ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,និងឈ្មោះ [illegible] ។ ឈ្មោះ [illegible] បានទូរសព្ទមកខ្លួនអោយជួយនិយាយជាមួយ ឈ្មោះ [illegible] ប្រពន្ធជនរងគ្រោះអោយដកពាក្យបណ្តឹងទទួលសំណងវិញ ហើយប្រាប់ [illegible] ថា ចាំសួរប្អូនសិន។

៦.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១យប់ ខ្លួនកំពុងយាមប្រចាំការនៅប៉ុស្តិ៍ ស្រាប់តែមនុស្សពីរនាក់បានទៅប្រាប់មានមនុស្សដួលសន្លប់។ ពេលនោះខ្លួនទៅជាមួយឈ្មោះ [illegible] ,ឈ្មោះ [illegible] , និងឈ្មោះ [illegible] ដែលមានចម្ងាយប្រហែល ២០០ម៉ែត្រ ឃើញជនសង្ស័យមួយក្រុមមិនដឹងចំនួនប៉ុន្មាននាក់ ក្នុងនោះមានជនសង្ស័យពីរនាក់ជិះម៉ូតូ C១២៥ ពណ៌ខ្មៅ ចេញពីកន្លែងកើតហេតុយ៉ាងលឿន ចំណែកបក្សពួកផ្សេងទៀត រត់ចេញពីកន្លែងកើតហេតុ ពួកខ្លួនដេញតាមហៅអោយឈប់ និងបានបាញ់ឡើងលើអោយឈប់ តែជនសង្ស័យបានផ្តួលម៉ូតូC១២៥ចោល ខ្លួនក៏យកម៉ូតូមកទុកនៅប៉ុស្តិ៍។ ថ្ងៃទី ១៤.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង ១១ ឈ្មោះ [illegible] បានយកក្រដាសសរសេរដៃ មកឃើញមានឈ្មោះជនសង្ស័យទាំង៧នាក់អោយមើល ចំពោះអាវជាភស្តុតាងគឺពុំបានយកមកទេ។

៧.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ខ្លួនពុំចាំថ្ងៃ ខែ កើតហេតុ តែពេលយប់ម៉ោងប្រហែលមួយ ខ្លួនមកពីបង់ត្រី ជួបជនរងគ្រោះដួលលើគំនរថ្ម បំរុងទៅជួយ ស្រាប់តែជនពីរនាក់ស្រែកអោយខ្លួនងាកចេញ ខ្លួនក៏បានទៅរាយការណ៍អោយប៉ូលីស។ ខ្លួនពុំស្គាល់ជនពីរនាក់នោះទេ ប៉ុន្តែខ្លួនឃើញជិះម៉ូតូស្ទាស។ ម៉ូតូឃើញដួលជិតគំនរថ្មប្រហែល ៣ ទៅ ៤ម៉ែត្រ។

៨.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បំភ្លឺថា៖ ខ្លួនឃើញប៉ូលីស ហើយឮគេនិយាយថាប៉ូលីសឈ្មោះ [illegible] ជាអ្នកបាញ់ ហើយចោរបានផ្តួលម៉ូតូចោល ប៉ូលីសក៏យកម៉ូតូទៅទុកនៅប៉ុស្តិ៍។ ឃើញឈ្មោះ [illegible] និងឈ្មោះ [illegible] ជិះម៉ូតូមកពីខាងជើង ហើយឈ្មោះ [illegible] បានស្រែកថាជនរងគ្រោះស្លាប់បាត់ហើយ។

៩.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ យប់ថ្ងៃកើតហេតុខ្លួនពុំចាំទេ គឺឈ្មោះ [illegible] នៅផ្ទះចាប់ត្រីជាមួយខ្លួនរហូតដល់ម៉ោង ១១យប់ ទើបខ្លួនអោយទៅផ្ទះ ប្រហែលកន្លះម៉ោងឮស្នូរគ្រាប់កាំភ្លើង។

១០.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ យប់កើតហេតុ ពួកខ្លួនផឹកស្រាបៀរជាមួយឈ្មោះ [illegible] ,ឈ្មោះ [illegible] , ឈ្មោះ [illegible] ,ឈ្មោះ [illegible] ,ឈ្មោះ [illegible] ,និង ឈ្មោះ [illegible] នៅផ្ទះខ្លួន ពេលយប់បន្តិចក៏ទៅហូបស្រាបន្តនៅផ្ទះឈ្មោះ [illegible] រហូតដល់ម៉ោងប្រហែល ១ យប់។ ម៉ោងប្រហែល ១២ យប់ លឺស្នូរគេបាញ់ពីផ្ទះខ្លួនហូបចុកទៅកន្លែងកើតហេតុប្រហែល ១០០ម៉ែត្រ ពួកខ្លួនពុំបានចេញទៅណាទេ។

១១.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ពេលកើតហេតុខ្លួននៅផ្ទះ ព្រឹកឡើងឮគេនិយាយ ពីមាត់មួយទៅមាត់មួយថាឈ្មោះ [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] និង [illegible] ជាអ្នកធ្វើសកម្មភាពប្លន់ម៉ូតូជនរងគ្រោះ ខ្លួនជិះល្បាតតាមផ្ទះ ក៏បាត់ឈ្មោះខាងលើអស់។ ឈ្មោះ [illegible] ជាអ្នកប្រាប់ឈ្មោះ [illegible] ប្តឹងពីឈ្មោះទាំង៧នាក់ ដើម្បីបានលុយដោះស្រាយថ្លៃពេទ្យ។ ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ [illegible] ឆ្លើយប្រហាក់ប្រហែលគ្នាថា៖ ខ្លួនពុំស្គាល់អ្នកនិយាយនៅហាងកាហ្វេទេ គឺនិយាយត១គ្នាថាឈ្មោះ [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] និង [illegible] ជាអ្នកប្លន់ម៉ូតូជនរងគ្រោះ ខ្លួនពុំបានអោយឈ្មោះទាំង៧នាក់នោះទៅដើមបណ្តឹងទេ ចៅសង្កាត់បានអោយឈ្មោះ [illegible] មកចរចារសំណងជាមួយដើមបណ្តឹងឈ្មោះ ប៉ុញ ប៉ក់ ដើម្បីផ្សះផ្សារឿងសំណង ព្រោះចៅសង្កាត់មានកូនឈ្មោះ [illegible] ។ ចម្លើយសាក្សីស៊ីសង្កាត់ថា៖ ពិតជាបានលឺគេនិយាយថាឈ្មោះជនជាប់ចោទទាំង៧នាក់ដូចខាងលើ ប្លន់ម៉ូតូជនរងគ្រោះរួចរត់គេចខ្លួនពីផ្ទះទាំងអស់គ្នា។

១២.សាក្សីឈ្មោះ [illegible] បញ្ជាក់ថា៖ខ្លួនជាម្តាយរបស់ឈ្មោះ [illegible] កាលពីយប់ថ្ងៃទី ១០.១២.២០០៨ ខ្លួនបានរកក្មេង១ជួយបោកស្រូវ ក៏បានយកអាវដៃវែង ពណ៌តងមាន់ធ្នូតអោយឈ្មោះ [illegible] ពាក់បោកស្រូវ ហើយបាត់រហូត ពុំឃើញយកអាវមកអោយវិញ។ ឈ្មោះ [illegible] ក៏ពុំឃើញនៅផ្ទះដែរ។ កូនរបស់ខ្លួន ពុំបានដើរជាមួយឈ្មោះ

ទេ។ ចម្លើយសាក្សីនេះបញ្ជាក់ឈ្មោះ ពិតជាបានពាក់អាវរបស់កូនខ្លួនឈ្មោះ រួចបោះអាវនោះចោល រួចបានគេចខ្លួនបាត់។

១៣.សាក្សីឈ្មោះ បញ្ជាក់ថា៖ខ្លួនពិតជាបានទៅសួរសុខទុក្ខម្តាយជនរងគ្រោះឈ្មោះ ផាត បន្ទាប់ពីកើតហេតុ៧ថ្ងៃ បាននិយាយលេងជាមួយម្តាយជនរងគ្រោះ តិចក្រែងលោមានអ្នកណាមកសំរបសំរួល។ គឺបញ្ជាក់ពីចេតនារបស់ឈ្មោះ ដែលទៅចរចាររឿងសំណងជាមួយជនរងគ្រោះ ដូចសាក្សី បានបញ្ជាក់មែន។

១៤.ចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ និងឈ្មោះ បញ្ជាក់ពួកខ្លួនពុំបានឃើញហេតុការណ៍ និងដឹងពីមូលហេតុនៃការស្លាប់របស់ជនរងគ្រោះទេ។

១៥.សាក្សីឈ្មោះ បានបញ្ជាក់ថា៖ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ បានឆ្លើយប្រហាក់ប្រហែលគ្នានិងសាក្សីឈ្មោះ ក្រោយពីបានទទួលដំណឹងថា មានជនរងគ្រោះដួលនៅកន្លែងកើតហេតុ ពួកខ្លួនក៏ទៅចម្ងាយជិត ២០០ ម៉ែត្រ ក៏ឃើញជនល្មើសជិះម៉ូតូពីរចេញពីកន្លែងកើតហេតុ រួចពួកខ្លួនក៏ដេញ ឈ្មោះ បានបាញ់អោយឈប់ រួចហើយជនល្មើសក៏ផ្តួលម៉ូតូចោលរត់គេចខ្លួន ម៉ូតូដែលជនល្មើសផ្តួលជារបស់ជនរងគ្រោះ។ សាក្សីឈ្មោះ ថាឃើញជនរងគ្រោះដួលសន្លប់ លើគំនរថ្ម ខ្លួនបំរុងចូលទៅជួយ ជនល្មើសស្រែកអោយខ្លួនងាកចេញ បញ្ជាក់អោយឃើញថា ក្រុមជនល្មើសពិតជាបានប្រព្រឹត្តអំពើប្លន់សម្លាប់ជនរងគ្រោះ ដើម្បីយកទ្រព្យសម្បត្តិជនរងគ្រោះ ហើយអំពើប្លន់សម្លាប់នេះ គឺជាបទល្មើសឃាដកម្មគិតទុកជាមុន។

១៦.សាក្សីឈ្មោះ បានបញ្ជាក់ថា៖ ថ្ងៃទី១១.១២.២០០៨ វេលាម៉ោង១២យប់ ខ្លួនលឺសូរសំលេងបាញ់កាំភ្លើង អើតមើលតាមរបងឃើញមនុស្សពីរនាក់ រត់ពាក់អាវសកាត់មុខផ្ទះរបស់ខ្លួនពីទិសដៅពីមុខផ្ទះទៅកើត។ ស្អែកឡើងក្មួយៗរបស់ខ្លួនរើសអាវមួយក្នុងព្រៃ មានឈ្មោះ ពេលប្អូនរបស់ខ្លួនឈ្មោះ សួរឪពុកឈ្មោះ ស្រាប់តែគាត់ប្រាប់ថា អាវដៃវែងនេះគឺអោយឈ្មោះ ពាក់បោកស្រូវ។

១៧.ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ឆ្លើយបដិសេធថា៖ ខ្លួនពុំបានប្រព្រឹត្តដូចការចោទប្រកាន់របស់តំណាងអយ្យការទេ ខ្លួនរត់ទៅខេត្តរតនៈគិរីដោយសារលឺគេនិយាយថា ខ្លួននិងបក្សពួកជាជនដៃដល់។ ចម្លើយដោះសារនេះពុំអាចអោយតុលាការជឿបានទេ ដោយពុំមានភស្តុតាងដោះបន្ទុកច្បាស់លាស់ ផ្ទុយទៅវិញជនជាប់ចោទឈ្មោះ ពិតជាបានគេចខ្លួនមួយរយៈ , , , និង ពិតជាបានរត់គេចខ្លួនពីមូលដ្ឋានរហូតដល់សព្វថ្ងៃ។ បន្ទាប់ពីពេលកើតហេតុ សមត្ថកិច្ចឈ្មោះ និងឈ្មោះ ដេញតាមជនល្មើស ជនល្មើសពីរនាក់ក៏ផ្តួលម៉ូតូជនរងគ្រោះចោល រួចហើយសាក្សីឈ្មោះ ក៏ឃើញជនល្មើសរត់ពាក់អាវសកាត់មុខផ្ទះរបស់ខ្លួន អាវនោះមានឈ្មោះ ពេលប្អូនរបស់ខ្លួនសួរនាំ ឪពុករបស់ ឆ្លើយថាអាវនោះអោយឈ្មោះ ខ្ចីពាក់។ ចម្លើយនេះស៊ីសង្វាក់នឹងចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ដែលបញ្ជាក់ថា៖ខ្លួនជាម្តាយរបស់ឈ្មោះ ពិតជាបានអោយឈ្មោះ ខ្ចីពាក់អាវរបស់កូនខ្លួនឈ្មោះ ជួយបោកស្រូវ កាលពីយប់ថ្ងៃទី ១០.១២.២០០៨ រួចក៏បាត់ខ្លួន។ ចម្លើយនេះបញ្ជាក់ អាវដែលរើសបាននេះ ពិតជាឈ្មោះ បានពាក់មែន។ ភស្តុតាងស៊ីសង្វាក់មួយទៀតគឺដែកជន្ទាសឡានដែលឈ្មោះ រើសបាននៅកន្លែងកើតហេតុ។

១៨.មានភស្តុតាង និងពិរុទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់លើឈ្មោះ៖ ហៅ ភេទប្រុស អាយុ ១៥ ឆ្នាំ , ភេទប្រុស អាយុ ២០ឆ្នាំ , ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ , ភេទប្រុស អាយុ ២៤ ឆ្នាំ ,ទាន់ ផា ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ , ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ និង ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ ពីបទមនុស្សឃាដគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅចំណុចភូមិត្រពាំងថ្នង់ សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃទី

១១.១២.២០០៨ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងនិងអោយផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទំងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដូចតំណាងអយ្យការបានចោទប្រកាន់ប្រាកដមែន ។

១៩.អំពើរបស់ជនជាប់ចោទមានចេតនាប្លន់សម្លាប់ជនរងគ្រោះ គឺមានធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់ជាបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ដែលច្បាប់តំរូវអោយផ្តន្ទាទោស ។

២០.ជនជាប់ចោទឈ្មោះ [illegible] ហៅ [illegible] ជាអនីតិជន គប្បីពិចារណាពីស្ថានសំរាល ។

២១.ដើមបណ្តឹងឈ្មោះ [illegible] ទាមទារសំណងជំងឺចិត្ត និងថ្លៃព្យាបាលចំនួន ២០ម៉ឺន ដុល្លាអាមេរិក គប្បីពិចារណាតាមច្បាប់ ។

ហេតុដូច្នេះ សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
វិនិច្ឆ័យសេចក្តី

I.ផ្តន្ទាទោសឈ្មោះ

ក.[illegible] ហៅ [illegible] ភេទប្រុស អាយុ ១៥ ឆ្នាំ ដាក់ពន្ធនាគារកំណត់រយៈពេល ០៧ឆ្នាំ (ប្រាំពីរឆ្នាំ)

ខ.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ឆ្នាំ

គ.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ

ឃ.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២៤ ឆ្នាំ

ង.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ

ច.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២២ ឆ្នាំ

ឆ.[illegible] ភេទប្រុស អាយុ ២០ ឆ្នាំ

ដាក់ពន្ធនាគារក្នុងម្នាក់ៗ កំណត់រយៈពេល ១៥ ឆ្នាំ (ដប់ប្រាំឆ្នាំ) ពីបទ មនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅភូមិត្រពាំងថ្នង់ សង្កាត់សំរោងក្រោម ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ កាលពីថ្ងៃទី ១១.១២.២០០៨ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានចែង និងអោយផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ។

II.បង្គាប់អោយចាប់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនឈ្មោះ [illegible] ហៅ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] រដ្ឋា ,ភិន តុ ទៅពន្ធនាគារ តាមមាត្រា ៣៥៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

III.បង្គាប់អោយឈ្មោះ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible] និងអាណាព្យាបាលរបស់ឈ្មោះ [illegible] រួមគ្នាសងជម្ងឺចិត្ត និងការខូចខាតទៅអោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ [illegible] ចំនួន ៣០.០០០.០០០៛ (សាមសិបលានរៀល) ការទាមទារលើសពីនេះ បដិសេធចោល ។

IV.វត្ថុតាងចាប់យកមាន អាវដៃវែងចំនួន០១ ពណ៌ពងមាន់ធ្មូត និងដែកជន្លាសចំនួន០១ ត្រូវរឹបអូសបំផ្លាញចោល ។

V.សាលក្រមនេះ ជំនុំជម្រះថ្ងៃទី ០១.៤.២០១១ និងប្រកាសជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី ១២.៥.២០១១ ចំពោះមុខជនជាប់ចោទឈ្មោះ [illegible] ចំពោះមុខដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ [illegible] កំបាំងមុខជនជាប់ចោទឈ្មោះ [illegible] ហៅ [illegible] ,[illegible] ,[illegible] ,[illegible], [illegible] ,[illegible] បើកផ្លូវប្តឹងទាស់ និងប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងកំណត់ច្បាប់ ។

ក្រឡាបញ្ជីសវនាការ	ចៅក្រមប្រឹក្សា	ចៅក្រមប្រឹក្សា	ប្រធានក្រុមប្រឹក្សា
ហត្ថលេខា និងត្រា៖ឡាយ ទះជាតិ	ហត្ថលេខានិងត្រា៖សួន សំណាង	ហត្ថលេខា និងត្រា៖ឈឹម មករទ្ធ	ហត្ថលេខា និងត្រា៖ស៊ិន វិសាល

....

បានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី12 ខែ 5 ឆ្នាំ 2011

ក្រឡាបញ្ជី

ឡាយ.ទះជាតិ

បានឃើញ

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ

ស៊ិន.វិសាល